

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه یازدهم

۳
نیم سال دوم
۸

ویژه دانش آموزان پایه یازدهم

دفترچه شماره ۱

پنجشنبه ۲۱ اسفندماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۶۰ سؤال ۶۵ دقیقه	۲۳ دقیقه	۱۵	۱	۱۵	ریاضی	۱
	۲۵ دقیقه	۴۰	۱۶	۲۵	زبان و ادبیات فارسی	۲
	۹ دقیقه	۵۰	۴۱	۱۰	علوم اجتماعی	۳
	۸ دقیقه	۶۰	۵۱	۱۰	روان شناسی	۴

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرایبی، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

بودجه بندی آزمون

<p>روان شناسی</p> <p>تفکر (۱) حل مسئله تفکر (۲) تصمیم گیری (تا پایان «مراحل تصمیم گیری») صفحه ۱۱۲ تا ۱۴۸</p> <p>سهم در کنکور: ۴ سؤال</p>	<p>جامعه شناسی ۲</p> <p>چالش های جهانی جهان دوقطبی، جنگ ها و تقابل های جهانی، بحران های اقتصادی و زیست محیطی صفحه ۷۳ تا ۹۷</p> <p>سهم در کنکور: ۲ سؤال</p>	<p>علوم و فنون ادبی ۲</p> <p>مجاز + کارگاه تحلیل فصل / تاریخ ادبیات فارسی در قرن های دوم و یازدهم / پایه های آوایی همسان (۲) / استعاره + کارگاه تحلیل فصل صفحه ۵۱ تا ۷۸</p> <p>سهم در کنکور: ۶ سؤال</p>	<p>ریاضی و آمار ۲</p> <p>تابع توابع پلکانی و قدر مطلق صفحه ۳۴ تا ۴۴</p> <p>سهم در کنکور: ۲ سؤال</p>
<p>فلسفه ۱</p> <p>معرفت و شناخت ابزارهای شناخت نگاهی به تاریخچه معرفت صفحه ۵۰ تا ۶۸</p> <p>سهم در کنکور: ۱ سؤال</p>	<p>جغرافیا ۲</p> <p>نواحی انسانی نواحی اقتصادی (کشاورزی و صنعت) نواحی اقتصادی (تجارت و اقتصاد جهانی) صفحه ۸۳ تا ۱۱۴</p> <p>سهم در کنکور: ۱ سؤال</p>	<p>تاریخ ۲</p> <p>ایران: از ورود اسلام تا پایان صفویه ظهور و گسترش تمدن ایرانی - اسلامی، ایران در دوران غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی، حکومت، جامعه و اقتصاد در عصر مغول - تیموری صفحه ۸۹ تا ۱۲۴</p> <p>سهم در کنکور: ۲-۱ سؤال</p>	<p>عربی، زبان قرآن ۲</p> <p>تأثیر اللغة الفارسیة علی اللغة العربیة / الصدق درس ۴ و درس ۵ (تا پایان حوار) صفحه ۴۷ تا ۷۰</p> <p>سهم در کنکور: ۴ سؤال</p>

استراتژی و هدف گذاری با ماز در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

اگر قصد داری از نیمه دوم سال شروع کنی و با موفقیت همه رو شگفت زده کنی، این برنامه برای توه!

کام اول (گرم کردن با آزمون ۹ بهمن):

با استفاده از مطالعه ای که برای امتحانات نیمسال اول داشته اید، در آزمون ۹ بهمن شرکت کنید و فقط به دید تمرین برای شروع (گرم کردن اولیه) به این آزمون نگاه کنید.

کام دوم (شروع پرنرزی در بهمن و اسفند):

در آزمون های ۲۳ بهمن، ۷ اسفند و ۲۱ اسفند، به مطالب سه هشتم ابتدایی نیمسال دوم مسلط می شوید.

کام سوم (جبران نیمسال اول در فرصت طلایی نوروز):

از ۲۲ اسفند تا ۶ فروردین، به جبران، مرور و جمع بندی نیمسال اول می پردازید و با آزمون ۶ فروردین به مطالب نیمسال اول مسلط می شوید.

کام چهارم (تکمیل یادگیری نیمسال دوم بعد از ایام نوروز):

از ۷ فروردین تا ۲۴ اردیبهشت، به مطالب پنج هشتم پایانی نیمسال دوم مسلط می شوید و با آمادگی کامل به استقبال امتحانات خرداد ماه می روید.

کام پنجم (بهترین پایان برای سال تحصیلی):

تکمیل یادگیری و جمع بندی کامل برای ورود پر قدرت به سال تحصیلی بعد؛ آزمون جامع کل پایه در ۲۸ خرداد ماه

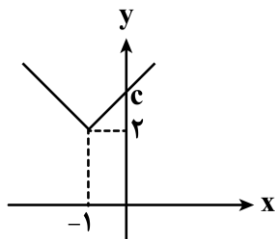
۱- حاصل $2\text{sign}(2^2) + 3\text{sign}(-1) + 5\text{sign}(0)$ کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) -۱ (۳) ۳ (۴) ۴

۲- حاصل عبارت $[-3/1] + 2[1/9] + [-1]$ کدام است؟ ([] نماد جزء صحیح است.)

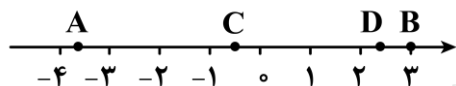
- (۱) -۳ (۲) -۲ (۳) -۱ (۴) صفر

۳- اگر نمودار تابع $y = |x+a| + 2b$ به صورت زیر باشد و c محل برخورد نمودار تابع با محور y ها باشد، حاصل $2a+b-c$ کدام است؟

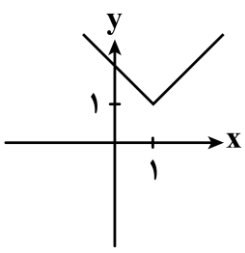
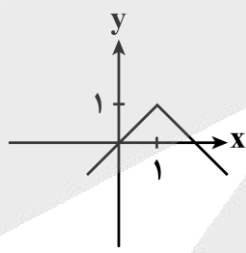
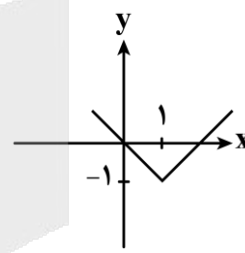
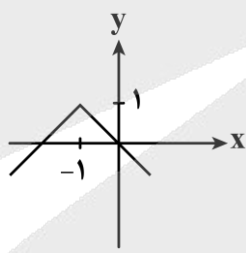
- (۱) -۳ (۲) -۱ (۳) ۱ (۴) صفر

۴- با توجه به محور اعداد زیر حاصل $\frac{2[A]-3[B]}{[C]+[D]}$ کدام است؟ ([] نماد جزء صحیح است.)

- (۱) -۱۵ (۲) -۱۷ (۳) $-\frac{17}{2}$ (۴) $-\frac{15}{2}$

۵- اگر $a = [2/9] + [-2/9]$ و $b = [-0/1]$ باشند، نمودار تابع $y = -|x+a| + b$ کدام است؟

محل انجام محاسبات

-۶ اگر تابع $f(x) = \begin{cases} -bx+a & x < \frac{5}{4} \\ c+1 & x = \frac{5}{4} \\ 3x-5 & x > \frac{5}{4} \end{cases}$ یک تابع قدرمطلقى باشد، حاصل $b+c-a$ کدام است؟

- (۱) -۳ (۲) ۷ (۳) -۲ (۴) ۹

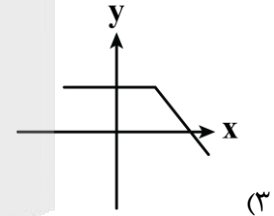
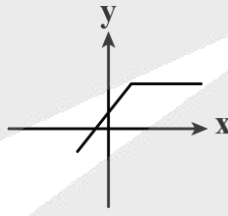
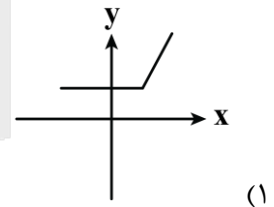
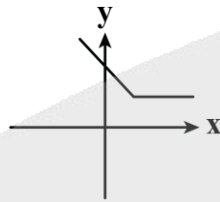
-۷ محدوده جواب معادله $\text{sign}([2x-3]) = 0$ کدام است؟

- (۱) $1 < x < 2$ (۲) $\frac{3}{2} < x < 4$ (۳) $\frac{3}{2} \leq x < 2$ (۴) $1 < x \leq \frac{7}{4}$

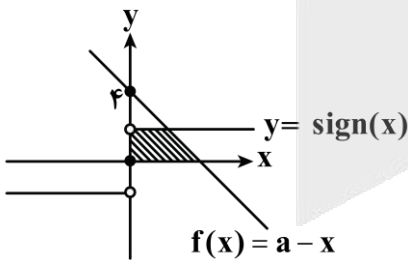
-۸ اگر تابع $f(x) = \begin{cases} (2k+2)|x|+5 & x \neq 0 \\ k-1 & x = 0 \end{cases}$ پلکانی باشد، آن گاه حاصل $kf(k+1)$ کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) -۱ (۳) +۲ (۴) -۲

-۹ نمودار تابع $y = |x-3| + x$ مشابه کدام شکل است؟

-۱۰ مساحت قسمت هاشورخورده (محل تقاطع تابع $y = \text{sign}(x)$ با نمودار تابع f و محورهای x و y) کدام است؟

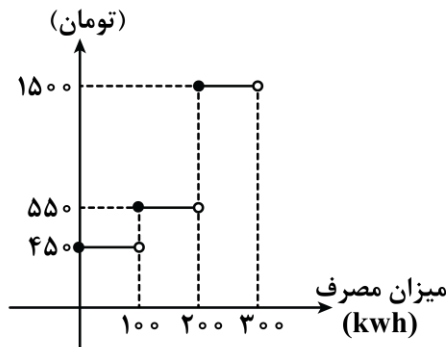

- (۱) $\frac{3}{2}$ (۲) $\frac{5}{2}$ (۳) $\frac{7}{2}$ (۴) $\frac{9}{2}$

محل انجام محاسبات

۱۱- اگر نمودار پلکانی زیر، هزینه برق مصرفی خانوارها باشد، نسبت هزینه مصرف برق خانوار A با ۲۵۰ کیلووات ساعت به هزینه مصرف برق خانوار B به میزان ۳۰۰ کیلووات ساعت کدام است؟

- (۱) ۰/۴
- (۲) ۰/۶
- (۳) ۰/۷
- (۴) ۰/۸

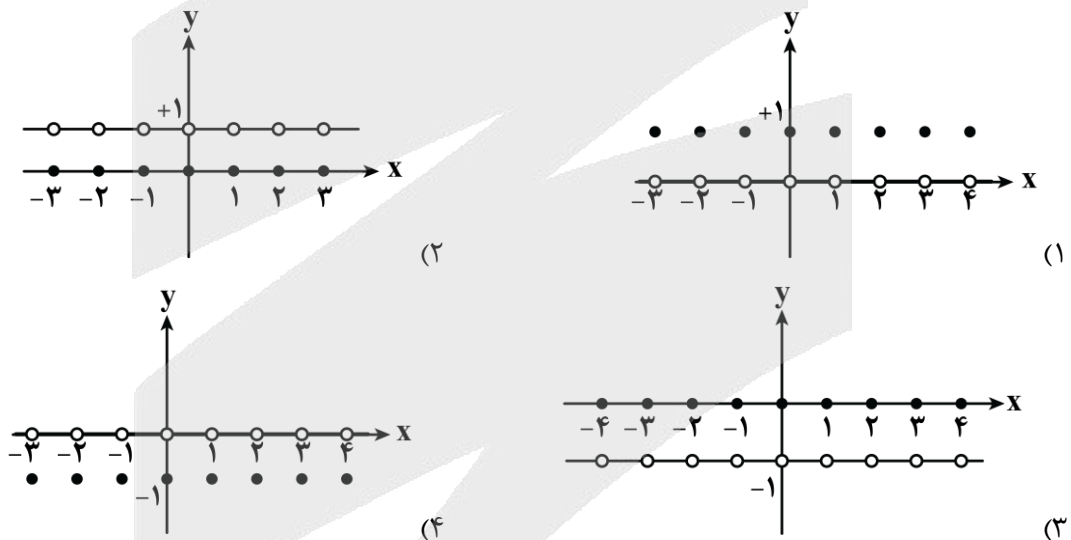
۱۲- اگر $f(x) = \frac{[x]}{|x|} \text{sign}([x]-x)$ باشد، $f(\pi+1)$ کدام است؟ ([] نماد جزء صحیح است.)

- (۱) $\frac{-3}{\pi+1}$
- (۲) $\frac{4}{\pi+1}$
- (۳) $\frac{3}{\pi+1}$
- (۴) $\frac{4}{-\pi-1}$

۱۳- تعداد جواب‌های معادله $\text{sign}(x) = |x|$ کدام است؟

- (۱) صفر
- (۲) ۱
- (۳) ۲
- (۴) ۳

۱۴- نمودار تابع $y = \text{sign}(x - [x])$ کدام است؟ ([] نماد جزء صحیح است.)

۱۵- به ازای $x \in \mathbb{R}$ برد تابع $f(x) = \text{sign}(x) + \text{sign}(-|x|)$ کدام است؟

- (۱) $\{0, -2\}$
- (۲) $\{0, 2\}$
- (۳) $\{-2, 0, +2\}$
- (۴) $\{0\}$

محل انجام محاسبات

- ۱۶- کدام عبارت از دیدگاه تاریخ ادبیات ایراد دارد؟
- (۱) مکتب وقوع بازتاب طبیعی محیط اجتماعی قرن دهم بود که راه به جایی نبرد.
 - (۲) بعد از ظهور شاعران بزرگی چون سعدی، مولانا و حافظ در دوره عراقی جایی برای رشد ادبیات باقی نماند.
 - (۳) در قرن دهم شاعران مدیحه‌سرا برای امرار معاش یا ثروت‌اندوزی راهی دیار هند شدند.
 - (۴) آشنایی با تفکرات و معارف هندوان کم‌وبیش در تغییر سبک دخیل بود.
- ۱۷- کدام توضیح درباره سراینده بیت زیر صحیح است؟
- «لاله و گل زخمی خمیازه‌اند عیش این گلشن خماری بیش نیست»
- (۱) در ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است و این ویژگی به غزل‌های او لطف ویژه‌ای بخشیده است.
 - (۲) برخی از تکبیت‌های غزلش شاهکارهای ذوق و اندیشه‌اند.
 - (۳) او را به سبب سرودن غزل‌های خیال‌انگیز و به کار بردن مضمون‌های بدیع و گاه دور از ذهن می‌شناسیم.
 - (۴) سبک شعرش حد واسط دوره عراقی و دوره بعد یعنی سبک هندی است.
- ۱۸- از دیدگاه تاریخ ادبیات کدام موارد درست است؟
- الف: زبان فارسی در شبه‌قاره هند همه‌گیر و رسمی شد و تا زمان حاکمیت استعمار انگلیس زبان رسمی آن دیار بود.
- ب: با رشد ادبیات در هند، خراسان که پایتخت و محل اجتماع شعرا و فضلا بود توسعه یافت.
- ج: در قرن دهم هنرهایی چون قالی‌بافی، سفالگری، شیشه‌سازی، تذهیب و خوشنویسی رشد فراوان یافت.
- د: محتشم کاشانی از شاعران قرن یازدهم، در سرودن شعر مذهبی معروف و ترکیب‌بند عاشورایی او زبانزد است.
- هـ: واقع‌گرایی شاخصه اصلی شعر وحشی بافقی است.
- (۱) «الف» - «ب» - «ه» (۲) «الف» - «ج» - «ه» (۳) «ب» - «د» - «ه» (۴) «د» - «ج» - «ه»
- ۱۹- هریک از عبارات زیر به ترتیب معرف چه کسی است؟
- الف: ضرب‌المثل‌ها و الفاظ محاوره سخن او را برجسته ساخته است.
- ب: شعرش از نظر دقت، ظرافت و رقت معانی مشهور است.
- ج: او را خداوندگار مضامین تازه شعری دانسته‌اند.
- د: از مفاخر هنر در دوره شاه عباس بود.
- (۱) صائب تبریزی - بابافغانی شیرازی - صائب تبریزی - بهزاد
 - (۲) صائب تبریزی - وحشی بافقی - کلیم کاشانی - رضا عباسی
 - (۳) کلیم کاشانی - بابافغانی شیرازی - صائب تبریزی - رضا عباسی
 - (۴) کلیم کاشانی - وحشی بافقی - صائب تبریزی - بهزاد
- ۲۰- یکی از ویژگی‌های شعرصائب این است که برخی از تکبیت‌های غزلش شاهکارهایی از ذوق و اندیشه‌اند و به صورت ضرب‌المثل رواج یافته‌اند. در کدام گزینه این ویژگی مشاهده می‌شود؟
- (۱) به رنگ گردباد آن طایر وحشت‌پرورالم
 - (۲) من زخم کردم بر دلت مرهم منه بر زخم من
 - (۳) ممنون غفلتیم که بی منت طلب
 - (۴) عیب پاکان زود بر مردم هویدا می‌شود
- که هم در عالم پرواز بستند آشنایش را
من چاک کردم خرقات بخیه مزین بر چاک من
ما را به ما رساند به شبگیر خواب پا
در میان شیر خالص موی رسوا می‌شود

۲۱- کدام ویژگی‌ها به ترتیب مربوط به قرن دهم و یازدهم‌اند؟

- ۱) وابسته نبودن شعر به دربار و از بین رفتن طبقهٔ مدیحه‌سرایان - رونق تجارت و رفاه اقتصادی مردم در دورهٔ صفوی
- ۲) تأثیرپذیری فرهنگ ایران از فرهنگ هند - بها ندادن به شعر ستایشی در ایران
- ۳) تبدیل موضوعات کهن به مضامین تازه - دایر شدن مراکز تجمعی مانند قهوه‌خانه‌ها
- ۴) سخن گفتن همهٔ شاهان گورکانی به فارسی - ترویج مذهب شیعه توسط حکومت صفوی

۲۲- کدام گزینه به علت لقب گرفتن کلیم کاشانی اشاره می‌کند؟

- ۱) استفاده از ضرب‌المثل و الفاظ محاوره
- ۲) به کار بردن مضمون‌های پیچیده و استعاره‌های رنگین
- ۳) به کار بردن مضمون‌های ابداعی فراوان
- ۴) نزدیک بودن شعر به افق خیال عامه

۲۳- چند بیت از ابیات زیر به آرایهٔ «مجاز» آراسته شده‌اند؟

۱) یک	۲) دو	۳) سه	۴) چهار
خسروی کار گدایی کی بود	این به بازوی چو مایی کی بود		
هر چوب در تجمّل چون بزم میر گشت	گر در دو دست موسی یک چوب مار شد		
در عهد پادشاه خطابخش جرم‌پوش	حافظ قرابه‌کش شد و مفتی پیاله‌نوش		
آب صافی شده است خون دلم	خون تیره شده است آب سرم		

۲۴- تعداد استعاره‌های نوشته‌شده مقابل کدام بیت نادرست است؟

- ۱) ز سنبل کرد بر گل مشک‌بیزی
 - ۲) سپید عنان ازدها را سپرد
 - ۳) هزار نقش برآرد زمانه و نبود
 - ۴) طاووس بین که زاغ خورد و آنگه از گلو
- ز نرگس بر سمن سیماب‌ریزی (پنج استعارهٔ مصرحه)
به خشم از جهان روشنایی ببرد (یک استعارهٔ مصرحه)
یکی چنان که در آئینهٔ تصور ماست (یک استعارهٔ مکنیه)
گاورس‌ریزه‌های منقا برافکند (سه استعارهٔ مصرحه)

۲۵- در کدام یک از ابیات زیر، بیش از یک بار آرایهٔ «استعارهٔ مکنیه» آمده است و «استعارهٔ مصرحه» در آن وجود ندارد؟

الف: در این خزان پر از غم به ماه می‌گویم	فقط به عشق تو شیراز را قدم بزند
ب: کشیده گرد مه مشکین کمندی	چراغی بسته بر دود سپندی
ج: خاک شیراز چو دیبای منقش دیدم	وان همه صورت شاهد که بر آن دیبا بود
د: شب فراق تو گویی شبان پیوسته است	که زلف هر شبی اندر شب دگر بسته است
ه: ای مهربان‌تر از برگ در بوسه‌های باران	بیداری ستاره در چشم جویباران

۱) «الف» - «ج» - «ه»

۲) «ب» - «د»

۳) «الف» - «ه»

۴) «ج» - «د» - «ه»

۲۶- در کدام بیت هردو آرایهٔ «مجاز و استعاره» یافت می‌شود؟

- ۱) شعاع چشمهٔ مهر از فروغ رخسار است
 - ۲) بشکنم صد عهد و پیمان نشکنم پیمان را
 - ۳) چگونگی از سر جام شراب بر خیزد
 - ۴) چشم جادوی تو کز بادهٔ سحر است خراب
- شراب نوش‌گوار از لب شکربارست
این قدر تمییز هست آخر من دیوانه را
کسی که در صف رندان دردنوش نشست
روز و شب معتکف گوشهٔ محراب چراست

- ۲۷- در کدام بیت، آرایهٔ مشترکی با بیت زیر وجود دارد؟
 «بزرگسوار آرایه‌ای خدائونمدی»
 (۱) خطی کز تیره شب بر خور نوشته است
 (۲) گردن و گوش غزل و مدح را
 (۳) هر که چوگان سر زلف تو دید
 (۴) ز شور زلف تو دوشم شبی دراز گذشت
- ۲۸- در کدام بیت مجاز دیده می‌شود؟
 (۱) به هر دیار که محمل رود ز چشم منش
 (۲) بگفت از سوز کمتر گوی با مور
 (۳) از عزیزان هیچ کس خوابی برای من ندید
 (۴) در خواب کن این سوختگان را ز می عشق
- ۲۹- پایه‌های آوایی بیت زیر در کدام گزینه درست ذکر شده است؟
 «هر که را کنج اختیار آمد تو دست از وی بدار»
 (۱) هر ک را کن / ج اختیار / مدت دستز / وی بدار / کان چنان شو / ارید سر پا / یش ب گنجی / در فروست
 (۲) هر ک را کن / جختیارا / مدت دستز / وی بدار / کان چنان شو / ارید سر پا / یش ب گنجی / در فروست
 (۳) هر ک را کن / ج اختیار / مدت دستز / وی بدار / کان چنان / شورید سر پا / یش ب گنجی / در فروست
 (۴) هر ک را کن / جختیارا / مدت دستز / وی بدار / کان چنان شو / ارید سر پا / یش ب گنجی / در فروست
- ۳۰- وزن عروضی کدام بیت با بیت زیر یکسان نیست؟
 «هر که را برخاست از سودای او دل»
 (۱) هرگزت عادت نبود این بی‌وفایی
 (۲) تا بسوزانند صورت‌های خود را
 (۳) خستگان را شکیبایی نماند
 (۴) نیست جز دستان چو زلفت هیچ کارم
- ۳۱- وزن عروضی مقابل کدام مصراع نادرست است؟
 (۱) جانت برهنه است و تو این تار و پود (مفتعلن مفتعلن فاعلن)
 (۲) عشق هر لحظه پرواز جوید (فاعلن فاعلن فاعلن فع)
 (۳) یک نفر در آب دارد می‌سپارد جان (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن)
 (۴) غم عالم به دلم ریخته بود (فاعلاتن فاعلاتن فعلن)
- ۳۲- همهٔ پایه‌های آوایی موجود در کدام گزینه وزنی مشترک دارند؟
 (۱) سر سازش / سخنرانی / دل خود را / رضانی
 (۲) خانهٔ ما / رفت‌وآمد / می‌نگارم / باد صبا
 (۳) جان و جهان / روح زمین / دایره‌ها / مسالمت
 (۴) سکوت کن / به من بگو / نیامدی / نوادگان

۳۳- مرزبندی آوایی مقابل کدام مصراع نادرست است؟

- (۱) به فتراک ار همی بندی خدا را زود صیدم کن (بِ فِتراکَر / هَمی بَندی / خُدا را زو / د صِیدَم کُن)
- (۲) نه دهانی است که در وهم سخندان آید (نَ دَها نیس / ت کِ دَر وَه / م سُخَن دا / نا یَد)
- (۳) همچو کتابی است جهان جامع احکام نهان (هَمچُ کِتا / بیست جَهان / جامعِ آح / کام نَهان)
- (۴) سحر این دل من ز سودا چه می‌شد (سَحَر این / دِل مَن / ز سُوَدا / چ می‌شُد)

۳۴- کدام الگوی هجایی وزن بیت زیر را نشان می‌دهد؟

«زلف برافشان و در آن حلقه کش

(۱) _ U _ _ _ U _ _ _ U _ _ _ U _

(۲) _ U _ _ U U _ _ U U _

(۳) _ U _ _ _ U _ _ _ U _ _ _ U _

(۴) U U _ _ U U _ _ U U _

۳۵- به ترتیب چند مصراع در وزن «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» و چند مصراع در وزن «فاعلن فاعلن فاعلن فاعلن» سروده شده است؟

- ای که هر لحظه از خاطرم بگذری
- ما به دشنام از تو راضی گشته‌ایم
- باورم شد که از غصه مستی
- طاعت و نیکی و صلاح است بخت
- دیگران را جامه می‌سوزد مرا جان
- کس نخواهم ز ند بر دلم دست

(۱) یک - دو (۲) دو - سه (۳) دو - دو (۴) دو - یک

۳۶- چند مورد از ابیات زیر در مفهوم «فرارسیدن پیری» سروده شده‌اند؟

- من پیر سال و ماه نی‌ام، یار بی‌وفاست
 - سپید شد چو درخت شکوفه‌دار سرم
 - چشم بگشودم و دیدم ز پس صبح شباب
 - پیری به من رسید، لقب نور و چهره نور
- بر من چو عمر می‌گذرد پیر از آن شدم
وز این درخت همین میوه غم است برم
روز پیری به لباس شب تار آمده بود
و آن نور عرضه کرد برین چشم پر ز آب

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۳۷- چند مورد از ابیات زیر با بیت «سعدی آن نیست که هرگز ز کمندت بگریزد / که بدانست که در بند تو خوشتر ز رهایی» قرابت مفهومی دارند؟

- مژده‌اش از فر همایی دهند
 - می‌فشانم بال و در بند رهایی نیستم
 - من از آن روز که در بند توام آزادم
 - آنان که گرفتار شدند از سپه تو
- زودش از آن بنند رهایی دهند
طایر شوقم به دام انتظار افتاده‌ام
پادشاهم که به دست تو اسیر افتادم
از بند به شمشیر تو یابند رهایی

(۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک

- ۳۸- کدام بیت با عبارت «درختان را به خلعت نوروزی قبای سبز ورق در بر گرفته» قرابت مفهومی دارد؟
- (۱) دگر بباره خیاط بباد صبا
 (۲) دارد قبای سبز و ندارد بر چو سیم
 (۳) عروس ماه نوروزی چه کرد آن دانه گوهر
 (۴) خزان ناصح جاهت مباد جز که بهار
- ۳۹- کدام بیت با آیه «و ما زَمَيْتَ إِذْ زَمَيْتَ و لَكِنَّ اللَّهَ زَمَى» قرابت معنایی دارد؟
- (۱) منی کورد آن شاه یزدان شناس
 (۲) چو یزدان از دو گیتی بی نیازند
 (۳) ز یزدان دان نه از ارکان که کوتاه دیدگی باشد
 (۴) خواهش یزدان پذیر و داد مظلومان بگیر
- ۴۰- کدام بیت مفهومی متفاوت دارد؟
- (۱) دهقان سالخورده چه خوش گفت با پسر
 (۲) و خواجه هر چه بکاری تو را همان روید
 (۳) ز علم بهره ما گندم است و بهر تو گاه
 (۴) من اگر خوبم اگر بد تو برو خود را باش
- ز یزدان بیچید و شد ناسپاس
 دگر سرمایه اهل هنر چیست
 که خطی کز خرد خیزد تو آن را از بنان بینی
 ز آنکه بهر داد داد این برتری یزدان تو را
- کای نور چشم من به جز از کشته ندروی
 که این حکایت مکتوب باستانی ماست
 گمان مبر که چو تو ما ستور که خواریم
 هر کسی آن درود عاقبت کار که کشت

- ۴۱- کدام گزینه در ارتباط با مخالفان سرمایه‌داری درست و در ارتباط با موافقان آن نادرست است؟
- (۱) مخالفان سرمایه‌داری طی قرن بیستم بلوک شرق را تشکیل دادند - بلوک غرب، آمریکا و اروپای غربی را در بر می‌گرفت.
- (۲) بلوک شرق شامل شوروی سابق، کشورهای اروپای شرقی و چین بود - جریان موافقان سرمایه‌داری با عنوان جریان راست معروف شدند.
- (۳) منتقدان نظریه‌های لیبرالیستی بعد از انقلاب فرانسه در طرف راست مجلس می‌نشستند - طرفداران سرمایه‌داری طی قرن بیستم بلوک غرب را تشکیل دادند.
- (۴) مخالفان سرمایه‌داری که جریان چپ نامیده شده بودند، احزاب سوسیالیستی و کمونیستی را تشکیل دادند - طرفداران سرمایه‌داری، عدالت اجتماعی و توزیع مناسب ثروت را شعار خود قرار دادند.
- ۴۲- به ترتیب، هریک از موارد زیر به کدام شخص یا جریان مرتبط است؟
- الف - نوانخانه‌ها و فیلسوفان مدافع آن‌ها را به سخره گرفت.
- ب - مبتنی بر شعار آزادی و به‌ویژه آزادی اقتصادی است.
- ج - از منتقدان لیبرالیسم اولیه بود.
- د - آزادی دنیوی افراد را به بهانه عدالت اقتصادی از بین می‌برد.
- (۱) مالتوس - جوامع سوسیالیستی - ریکاردو - بلوک شرق
- (۲) چارلز دیکنز - لیبرالیسم اولیه - مارکس - لیبرالیسم اولیه
- (۳) چارلز دیکنز - لیبرالیسم اولیه - آیزایا برلین - جوامع سوسیالیستی
- (۴) مالتوس - لیبرالیسم اقتصادی - جان راسل - کمونیسم
- ۴۳- به ترتیب، هر عبارت مربوط به کدام یک از شخصیت‌ها است؟
- الف - انسانی که در دنیای از قبل تملک شده به دنیا می‌آید حقی برای دریافت کمترین غذا را ندارد.
- ب - او از اقدام برای مقابله با قحطی ایرلند جلوگیری کرد.
- ج - اگر جامعه خواهان کار فرد نباشد، طبیعت حکم به رفتن او می‌دهد.
- (۱) ریکاردو - لردجان راسل - مالتوس
- (۲) مالتوس - برتراند راسل - ریکاردو
- (۳) مالتوس - لردجان راسل - مالتوس
- (۴) ریکاردو - مالتوس - لردجان راسل
- ۴۴- به ترتیب، هریک از موارد زیر به کدام جنگ یا بحران اشاره می‌کند؟
- الف - به مرزها محدود نماند و به درون شهرها کشیده شد.
- ب - زمانی آغاز شد که آتش جنگ کره به تازگی خاموش شده بود.
- ج - جهان را تا آستانه جنگ جهانی سوم برد.
- د - برای نخستین بار در آن از سلاح‌های شیمیایی استفاده شد.
- (۱) جنگ جهانی اول - جنگ سرد - جنگ کره - جنگ جهانی اول
- (۲) جنگ جهانی دوم - جنگ ویتنام - جنگ سرد - بحران موشکی کوبا
- (۳) جنگ جهانی اول - بحران موشکی کوبا - جنگ ویتنام - جنگ کره
- (۴) جنگ جهانی دوم - جنگ ویتنام - بحران موشکی کوبا - جنگ جهانی اول

۴۵- به ترتیب، با توجه به نظریه آگوست کنت جامعه‌شناس فرانسوی، پاسخ هر یک از موارد زیر کدام است؟

الف - به اعتقاد کنت در گذشته تاریخ، فاتحان چگونه بر ثروت خود می‌افزودند؟

ب - به اعتقاد او ثروت در جهان متجدد از چه طریقی به دست می‌آید؟

ج - کنت چه نتیجه‌ای از روش جدید به دست آمدن ثروت، در جهان متجدد می‌گیرد؟

د - خطا بودن نظریه کنت را چه اتفاقاتی نشان داد؟

(۱) غنایم جنگی - غلبه بر طبیعت - عارضی و تحمیلی بودن جنگ در فرهنگ جدید غربی - شکل‌گیری چالش بزرگ فقر و غنا در بطن کشورهای غربی

(۲) غنایم جنگی - غلبه بر طبیعت - حذف جنگ از زندگی بشر بعد از انقلاب صنعتی - وقوع دو جنگ بزرگ جهانی

(۳) کشورگشایی - فناوری و صنعت - حذف جنگ از زندگی بشر بعد از انقلاب صنعتی - وقوع دو جنگ بزرگ جهانی

(۴) کشورگشایی - فناوری و صنعت - عارضی و تحمیلی بودن جنگ در فرهنگ جدید غربی - شکل‌گیری چالش بزرگ فقر و غنا در بطن کشورهای غربی

۴۶- به ترتیب، هر یک از موارد زیر، به درستی با کدام گزینه در ارتباط است؟

الف - استعمارگر و استعمارزده

ب - مرکز و پیرامون

ج - توسعه یافته و عقب مانده

(۱) محدود نشدن چالش بین کشورهای غنی و فقیر به ابعاد اقتصادی و توجه به ابعاد فرهنگی - حل چالش‌های درونی

جوامع غربی از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی - الگو بودن کشورهای توسعه یافته برای کشورهای دیگر

(۲) ادامه مسیر کشورهای غیرغربی با الگو گرفتن از کشورهای غربی - خودباختگی فرهنگی به عنوان مشکل اصلی کشورهای فقیر - انتقال مشکلات حاد درونی خود به کشورهای غیرغربی

(۳) توجه به الگو بودن کشورهای توسعه یافته - تأمین رفاه کارگران کشورهای غربی با ثروت کشورهای غیرغربی - محدود نشدن چالش بین کشورهای غنی و فقیر به ابعاد اقتصادی و توجه به ابعاد فرهنگی

(۴) خودباختگی فرهنگی کشورهای فقیر علاوه بر ضعف اقتصادی و صنعتی آنها - ضعیف شدن کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی - استفاده کشورهای غربی از معاهدات بین‌المللی برای انتقال ثروت به کشورهای خود

۴۷- به ترتیب، مفاهیم مرتبط با هر یک از موارد زیر در کدام گزینه آمده است؟

الف - ارتباط بین بحران و چالش

ب - مهم‌ترین بحران اقتصادی

ج - جهانی شدن آثار و پیامدهای بحران‌های اقتصادی

د - اولین مراکزی که با آلودگی‌های زیست محیطی مواجه شدند.

(۱) چالش‌ها، بحران‌هایی با ابعاد گسترده‌تر و عمیق‌تر هستند. - بحران اقتصادی اروپا و آمریکا که از سال ۲۰۰۸ م. شروع شده است. - کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و قومی - ساحل عاج و هند

(۲) اگر چالش‌ها حل نشوند، بحران به وجود می‌آید. - بحران اقتصادی بین سال‌های ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۳ - کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جغرافیایی - جوامع فقیر

(۳) بحران‌ها، چالش‌هایی با ابعاد گسترده‌تر و عمیق‌تر هستند. - بحران اقتصادی در فاصله بین دو جنگ جهانی - شکل‌گیری اقتصاد جهانی - شهرهای صنعتی

(۴) اگر بحران‌ها حل نشوند، چالش به وجود می‌آید. - بحران اقتصادی بین سال‌های ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۳ م. - افول اقتصاد جهانی و شکل‌گیری دولت ملت‌ها - ساحل عاج و هند

۴۸- ضرب‌المثل، «یک دیوانه سنگی به چاه می‌اندازد که صد عاقل نمی‌توانند بیرون بیاورند»، با کدام یک از گزینه‌های زیر ارتباط معنایی ندارد؟

- (۱) اغلب، پیامدهای خوب و بد کنش‌های افراد و جوامع، صرفاً متوجه خودشان نیست.
- (۲) تقابل شمال و جنوب، تقابلی جهانی است و در صورتی که فعال شود، بسیاری از چالش‌های درونی کشورهای غربی، دیگر بار فعال خواهند شد.
- (۳) کشورها در ایجاد بحران‌ها، سهم یکسانی ندارند، اما همه از پیامدهای نامطلوب آن‌ها متأثر می‌شوند.
- (۴) امروزه بسیاری از بحران‌ها در مناطق خاصی پدید می‌آیند، ولی به سایر نقاط دنیا گسترش می‌یابند.

۴۹- به ترتیب، هر کدام از موارد زیر، با کدام گزینه مرتبط است؟

الف - وجه اشتراک بحران اقتصادی و چالش فقر و غنا

ب - مفهوم نژادپرستی زیست محیطی

ج - دیدگاه فرهنگ اساطیری به طبیعت

- (۱) هر دو، هویت اقتصادی دارند. - انتقال زباله‌های کشورهای غربی به کشورهای جهان سوم - انسان با تسخیر طبیعت می‌تواند تمامی مسائل و مشکلات خود را حل کند.
- (۲) هر دو متوجه قشر ضعیف و فقیر جامعه هستند. - جلوگیری از انتقال زباله از کشورهای صنعتی به کشورهای فقیر - طبیعت و هر چه در آن است، آیات و نشانه‌های خداوند هستند.
- (۳) هر دو متوجه قشر فقیر و ضعیف جامعه هستند. - همان پیمان باسل است که طی آن کشورهای صنعتی زباله‌های اتمی و سمی خود را در خاک کشورهای غیرغربی دفن می‌کنند. - نگاه دینی و معنوی به طبیعت را کودکان می‌پندارد.
- (۴) هر دو هویت اقتصادی دارند. - همان استعمار سمی است که طی آن کشورهای غربی، زباله‌های سمی خود را به کشورهای جهان سوم منتقل می‌کنند. - طبیعت ماده‌ای خام نیست، بلکه از ابعاد و نیروهای ماورایی برخوردار است.

۵۰- هر یک از عبارتهای زیر را از حیث صحیح و غلط بودن به ترتیب کدام‌اند؟

- الف - چالش بلوک شرق و غرب از نوع چالش‌هایی بود که بیرون از یک فرهنگ و تمدن پدید می‌آید.
- ب - از مهم‌ترین عوامل وقوع دو جنگ جهانی، رقابت کشورهای اروپایی و آسیایی بر سر مناطق استعماری بود.
- ج - برخی متفکران بحران زیست محیطی را مشکل سرنوشت‌ساز قرن بیستم دانسته‌اند.
- د - بحران اقتصادی در صورتی که کنترل نشود، می‌تواند به فروپاشی حکومت‌ها منجر شود.

(۱) ص - غ - ص - غ (۲) غ - غ - ص - ص (۳) غ - ص - غ - ص (۴) ص - ص - غ - غ

۵۱- کدام گزینه در خصوص ویژگی‌های مسئله نادرست است؟

- (۱) در جریان حل یک مسئله هرچه فرد جدی‌تر باشد، احتمال انتخاب اولویت بهتر، بیشتر است: مسئله جریان تحت کنترل است.
- (۲) برای حل مسئله ضروری است که فرد درک روشنی از جایگاه فعلی خود داشته و موانع را شناسایی کند: مبدأ باید روشن باشد.
- (۳) نبود این ویژگی از مسئله باعث می‌شود فرد درک ناقصی از مسئله داشته و نتواند راه‌حل آن را پیدا کند: مسئله هدفمند است.
- (۴) این ویژگی مربوط به اساس مسئله است؛ زیرا اصولاً زمانی فرد با مسئله مواجه می‌شود که امکانات محدودی داشته باشد: توانمندی‌های محدود

۵۲- درستی و نادرستی عبارتهای زیر در کدام گزینه آمده است؟

- الف - این نکته صحیح است که به‌جای هر دو واژه مسئله و تصمیم‌گیری می‌توان از واژه «مشکل» استفاده کرد.
- ب - از آنجا که هدف حل مسئله دستیابی به اصول قابل استفاده در آینده است، پس یادگیری ناشی از حل مسئله قابل تعمیم است.
- ج - ناتوانی در حل مسئله باعث فشار روانی شده اما یکی از روش‌های مؤثر در کاهش فشار روانی، پرورش روش‌های درست حل مسئله است.
- د - وضعیت ناخوشایند ناشی از ناتوانی در حل مسئله تعارض نام دارد و تعارضات مکرر پیامدهای ناگواری را به دنبال دارد.

- (۱) درست - نادرست - درست - درست
(۲) نادرست - درست - نادرست - درست
(۳) نادرست - نادرست - درست - درست
(۴) درست - درست - درست - نادرست

۵۳- به ترتیب کدام گزینه شامل یک مسئله خوب تعریف‌نشده و بد تعریف‌شده است؟

- (۱) بزرگ‌ترین عدد چهاررقمی فرد چیست؟ - سریع‌ترین راه پیروزی در شطرنج چیست؟
- (۲) تعریف عدالت چیست؟ - چرا خودروی مقابل شما متوقف شده است؟
- (۳) علت گرم شدن کره زمین چیست؟ - دلیل بی‌عدالتی چیست؟
- (۴) نابرابری‌های اجتماعی چرا ایجاد می‌شوند؟ - چگونه می‌توان ماشین لباسشویی را تعمیر کرد؟

۵۴- هر یک از عبارتهای زیر به کدام یک از مراحل حل مسئله اشاره دارد؟

- مجید که ۲۰ کیلو اضافه وزن دارد تصمیم می‌گیرد برای کاهش وزن خود در کلاس تنیس ثبت‌نام کند.
 - او بعد از دو ماه خود را وزن‌کشی کرده و متوجه می‌شود که حتی یک کیلو هم کاهش وزن نداشته است.
 - مجید تصمیم می‌گیرد به‌جای ورزش تنیس به باشگاه بدنسازی برود.
- (۱) به‌کارگیری راه‌حل مناسب - ارزیابی راه‌حل - مرحله پنجم
 - (۲) مرحله دوم - مرحله چهارم - انتخاب راه‌حل‌های جایگزین
 - (۳) تشخیص مسئله - مرحله سوم - مرحله چهارم
 - (۴) مرحله اول - بازبینی راه‌حل - اصلاح راه‌حل

- ۵۵- با توجه به داستانک زیر نیوشا تحت تأثیر کدام یک از عوامل مؤثر بر حل مسئله عمل کرده است؟
 «نازنین می‌خواهد شماره تلفنی را روی یک تکه کاغذ یادداشت کند اما هرچه به دنبال خودکار یا مداد می‌گشت نمی‌توانست آن را پیدا کند، نیوشا به او پیشنهاد داد از یک کبریت سوخته برای یادداشت استفاده کند.»
 (۱) مهم‌ترین دلیل موفقیت او این بوده است که از صرف تجربه گذشته خود در استفاده از کبریت استفاده کرده است.
 (۲) از آنجا که نیوشا درگیر حل مسئله نبوده است انتخاب راه‌حل برای او ساده‌تر بوده که به آن اثر نهفتگی می‌گویند.
 (۳) نیوشا برای رهایی از بن‌بست مسئله، نگاه خود و همچنین بازنمایی از مسئله را تغییر داده است.
 (۴) او از روش مرسوم حکما و دانشمندان برای حل مسئله استفاده است که به آن اثر انتقال هم گفته می‌شود.
- ۵۶- عبارتهای زیر به ترتیب در خصوص کدام روش اکتشافی حل مسئله آمده است؟
 - قسمت کردن مطالعه کتاب به بخش‌های ۲۰ صفحه‌ای
 - یافتن الگوی لباس با شکافتن آن
 - نظرسنجی در خصوص مقصد مناسب سفر
 (۱) خرد کردن - مهندسی معکوس - بارش مغزی
 (۲) کاهش تفاوت وضعیت موجود و مطلوب - مهندسی معکوس - تصمیم‌گیری
 (۳) کاهش تفاوت وضعیت موجود و مطلوب - شروع از آخر - بارش مغزی
 (۴) خرد کردن - شروع از آخر - تصمیم‌گیری
- ۵۷- هریک از افراد زیر با چه نوع تصمیم‌گیری روبه‌رو بوده‌اند؟
 - مینا می‌خواهد برای روز مادر از میان لیوان‌های رنگارنگ فروشگاه خرید خود را انجام دهد.
 - عباس که فوتبالیست است در پنالتی دقایق آخر بازی باید تصمیم بگیرد چطور به توپ ضربه بزند.
 - مردم روستا باید در خصوص انتخاب دهمدار جدید میان ۲ نفر رأی‌گیری کنند.
 (۱) مهم - ساده - مهم
 (۲) معمولی - پیچیده - پیچیده
 (۳) ساده - معمولی - جمعی
 (۴) پیچیده - مهم - ساده
- ۵۸- کدام گزینه در ارتباط با سبک‌های تصمیم‌گیری نادرست است؟
 (۱) مهنز که به یک بازیگر علاقه خاصی دارد سعی می‌کند سبک لباس پوشیدن او را داشته باشد: احساسی
 (۲) ماهان برای انتخاب رشته دانشگاهی نظر والدین و مشاور مدرسه را جویا می‌شود: منطقی
 (۳) نادر می‌گوید که هر زمان در باشگاه ثبت نام کند، سیگار کشیدن را هم ترک خواهد کرد: اجتنابی
 (۴) پس از آنکه قیصر در کنکور رتبه دلخواهش را کسب نکرد، تلفن همراهش را به دیوار کوبید: تکانشی
- ۵۹- ملاک تصمیم‌گیری در هریک از گزاره‌های زیر چه بوده است؟
 - آقای مطلبی که به تازگی در کلاس مدیریت ارز دیجیتال شرکت کرده است همه سرمایه خود را در فارکس سرمایه‌گذاری می‌کند.
 - سارینا ترجیح می‌دهد کفشی را تهیه کند که هم برای دویدن و هم برای پیاده‌روی‌های روزمره مفید و کارآمد باشد.
 (۱) خطر - هزینه
 (۲) هزینه - مزیت
 (۳) خطر - مزیت
 (۴) هزینه - هزینه
- ۶۰- در کدام گزینه به عبارتهای نادرست اشاره شده است؟
 الف - سبک تصمیم‌گیری احساسی در میان نوجوانان زیاد دیده می‌شود و این سبک معمولاً بلافاصله با پشیمانی همراه است.
 ب - همه سبک‌های تصمیم‌گیری بسته به شرایط و موقعیت فرد کارآمد هستند اما بهتر است سبک غالب تصمیم‌گیری، منطقی باشد.
 ج - حضرت علی (ع) پیش شرط تصمیم‌گیری را یقین دانسته و به مشورت گرفتن و استقبال از آراء دیگران توصیه می‌کند.
 د - تصمیم‌گیری به‌عنوان یک فعالیت شناختی پیچیده، به معنای ارزیابی گزینه‌های مختلف و انتخاب مناسب‌ترین آن‌هاست.
 (۱) «الف» - «ب» (۲) «ب» - «ج» - «الف» (۳) «ج» - «د» (۴) «د» - «الف» - «ب»

آزمون های

آزمایشی

@konkurbanks

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه یازدهم

نیمسال دوم $\frac{3}{8}$

ویژه دانش آموزان پایه یازدهم

دفترچه شماره ۲

پنجشنبه ۲۱ اسفندماه ۱۴۰۴

ملاحظات	مدت زمان پاسخ گویی	شماره سؤال		تعداد سؤال	ماده امتحانی	ردیف
		تا	از			
۵۰ سؤال ۴۵ دقیقه	۱۵ دقیقه	۷۵	۶۱	۱۵	زبان عربی	۱
	۱۵ دقیقه	۸۵	۷۶	۱۰	تاریخ	۲
		۹۵	۸۶	۱۰	جغرافیا	۳
		۱۱۰	۹۶	۱۵	فلسفه	۴

برای شباهت حداکثری به کنکور، صفحه آرای، فونت و حتی اندازه متن در تمامی آزمون های ماز، کاملاً یکسان با استاندارد دفترچه های کنکور در نظر گرفته می شود.

بودجه بندی آزمون

<p>روان شناسی</p> <p>تفکر (۱) حل مسئله تفکر (۲) تصمیم گیری (تا پایان «مراحل تصمیم گیری») صفحه ۱۱۲ تا ۱۴۸</p> <p>سهم در کنکور: ۴ سؤال</p>	<p>جامعه شناسی ۲</p> <p>چالش های جهانی جهان دوقطبی، جنگ ها و تقابل های جهانی، بحران های اقتصادی و زیست محیطی صفحه ۷۳ تا ۹۷</p> <p>سهم در کنکور: ۲ سؤال</p>	<p>علوم و فنون ادبی ۲</p> <p>مجاز + کارگاه تحلیل فصل / تاریخ ادبیات فارسی در قرن های دهم و یازدهم / پایه های آوایی همسان (۲) / استعاره + کارگاه تحلیل فصل صفحه ۵۱ تا ۷۸</p> <p>سهم در کنکور: ۶ سؤال</p>	<p>ریاضی و آمار ۲</p> <p>تابع توابع پلکانی و قدر مطلق صفحه ۳۴ تا ۴۴</p> <p>سهم در کنکور: ۲ سؤال</p>
<p>فلسفه ۱</p> <p>معرفت و شناخت ابزارهای شناخت نگاهی به تاریخچه معرفت صفحه ۵۰ تا ۶۸</p> <p>سهم در کنکور: ۱ سؤال</p>	<p>جغرافیا ۲</p> <p>نواحی انسانی نواحی اقتصادی (کشاورزی و صنعت) نواحی اقتصادی (تجارت و اقتصاد جهانی) صفحه ۸۳ تا ۱۱۴</p> <p>سهم در کنکور: ۱ سؤال</p>	<p>تاریخ ۲</p> <p>ایران؛ از ورود اسلام تا پایان صفویه ظهور و گسترش تمدن ایرانی - اسلامی، ایران در دوران غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی، حکومت، جامعه و اقتصاد در عصر مغول - تیموری صفحه ۸۹ تا ۱۲۴</p> <p>سهم در کنکور: ۲-۱ سؤال</p>	<p>عربی، زبان قرآن ۲</p> <p>تأثیر اللغة الفارسیة علی اللغة العربیة / الصدق درس ۴ و درس ۵ (تا پایان حوار) صفحه ۴۷ تا ۷۰</p> <p>سهم در کنکور: ۴ سؤال</p>

استراتژی و هدف گذاری با ماز در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

اگه قصد داری از نیمه دوم سال شروع کنی و با موفقیت همه رو شگفت زده کنی، این برنامه برای توئه!

گام اول (گرم کردن با آزمون ۹ بهمن):

با استفاده از مطالعه ای که برای امتحانات نیمسال اول داشته اید، در آزمون ۹ بهمن شرکت کنید و فقط به دید تمرین برای شروع (گرم کردن اولیه) به این آزمون نگاه کنید.

گام دوم (شروع پرانرژی در بهمن و اسفند):

در آزمون های ۲۳ بهمن، ۷ اسفند و ۲۱ اسفند، به مطالب سه هشتم ابتدایی نیمسال دوم مسلط می شوید.

گام سوم (جبران نیمسال اول در فرصت طلایی نوروز):

از ۲۲ اسفند تا ۶ فروردین، به جبران، مرور و جمع بندی نیمسال اول می پردازید و با آزمون ۶ فروردین به مطالب نیمسال اول مسلط می شوید.

گام چهارم (تکمیل یادگیری نیمسال دوم بعد از ایام نوروز):

از ۷ فروردین تا ۲۴ اردیبهشت، به مطالب پنج هشتم پایانی نیمسال دوم مسلط می شوید و با آمادگی کامل به استقبال امتحانات خرداد ماه می روید.

گام پنجم (بهترین پایان برای سال تحصیلی):

تکمیل یادگیری و جمع بندی کامل برای ورود پر قدرت به سال تحصیلی بعد؛ آزمون جامع کل پایه در ۲۸ خردادماه

■ ■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٦١ - ٦٧)

٦١- ﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾:

- (۱) او کسی است که بر شما و فرشتگانش درود می‌فرستد تا شما را از تاریکی‌ها به سوی نور خارج کند!
- (۲) اوست که همراه فرشتگان خود بر شما صلوات می‌فرستد تا شما از تاریکی‌ها به سوی نور خارج شوید!
- (۳) او همان است که بر شما و فرشتگانش درود می‌فرستد و شما را از تاریکی‌ها به سوی روشنایی خارج می‌کند!
- (۴) او کسی است که همراه فرشتگانش بر شما درود می‌فرستد تا شما را از تاریکی‌ها به سوی روشنایی خارج کند!

٦٢- «أَكْبُرُ خِيَانَةٍ هُوَ أَنْ تَتَكَلَّمَ مَعَ أَخِيكَ فِي أَمْرِ هُوَ يُصَدِّقُكَ، وَ أَنْتَ قَدْ كَذَبْتَ عَلَيْهِ!»:

(۱) خیانتی بزرگ است که دربارهٔ یک موضوع با برادرت حرف زده باشی و او باورش کند، درحالی که به او دروغ گفته باشی!

(۲) بزرگ‌ترین خیانت این است که با برادرت دربارهٔ امری سخن بگویی که آن‌ها تو را باور کنند درحالی که تو به ایشان دروغ بگویی!

(۳) خیانتی بزرگ است اگر با برادرت دربارهٔ چیزی که صحبت می‌کنی دروغ بگویی درحالی که او با تو صادق باشد!

(۴) بزرگ‌ترین خیانت آن است که با برادر خویش دربارهٔ امری حرف بزنی که او تو را باور کند درحالی که تو به او دروغ گفته‌ای!

٦٣- «يَجِبُ أَنْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَعْدَاءَكُمْ يَتَظَاهَرُونَ بِالصَّدَاقَةِ لِكِنَّهُمْ قَدْ أَضْمَرُوا عِدَاوَتَهُمْ لَكُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ!»:

(۱) واجب است که بدانید که دشمنان شما تظاهر به صداقت می‌کنند، لیکن دشمنی با شما را در خویش مخفی کرده‌اند!

(۲) باید بدانید که دشمنان شما، وانمود به دوستی می‌کنند، اما دشمنی خویش با شما را در خود پنهان کرده‌اند!

(۳) بر شماست که بدانید که دشمنان تظاهر به صداقت می‌کنند اما دشمنی آنان با شما درونشان پنهان شده است!

(۴) لازم است آگاه باشید، دشمنان شما بی‌تردید وانمود به دوستی با شما می‌کنند، لیکن دشمنی آن‌ها با شما در درونشان مخفی است!

٦٤- عَيْنُ الْخَطَا:

(۱) أَخْبَرَنِي زَمِيلِي أَنَّنِي أَشْحَنُ رَصِيدِي عِبْرَ الْإِنْتَرْنَتِ: همکارم به من خبر داد که اعتبار مالی‌ام را از طریق اینترنت شارژ کنم!

(۲) أَنْقَذَكَ أَخُوكَ حِينَمَا كَدْتَ أَنْ تَغْرُقَ فِي الْمَاءِ: وقتی نزدیک بود که در آب غرق شوی، برادرت نجات داد!

(۳) سَامَحَنِي، أَنْتَ عَلَى الْحَقِّ سَابِدَلْ لَكَ الْبِطَاقَةَ: به من اجازه بده، حق با توست، سیم کارت را برایت تعویض خواهیم کرد!

(۴) بَدَأَتِ الشَّابَّةُ تَصْرُخُ وَ نَادَتْ أَصْحَابَهَا فَلَمْ يَسَاعِدُوها: جوان شروع به فریاد زدن کرد و دوستانش را صدا زد، ولی به او کمک نکردند!

٦٥- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

(۱) قَبْرِ كُورْشِ يَجْذِبُ سَيَّاحًا مِنْ دُولِ الْعَالَمِ: مقبره کورش گردشگرانی را از کشورهای جهان جذب می‌کند!

(۲) حَدِيقَةُ شَاهِزَادَةِ قُرْبِ كَرْمَانَ جَنَّةٌ فِي الصَّحْرَاءِ: باغ شاهزاده در نزدیکی کرمان بهشت صحرا است!

(۳) هَذَا الْمَعْبَدُ فِي مُحَافَظَةِ مازندران جَمِيلٌ جَدًّا: این پرستشگاهی است که در استان مازندران هست و بسیار زیبا است!

(۴) سَأَلَنِي الْمُعَلِّمُ: هَلْ تَرَى الْوَجْهَ فِي تِلْكَ اللَّوْحَةِ: معلم از من پرسید: آیا در آن تابلو چهره‌ای می‌بینی!

۶۶- «عربها این واژگان را براساس زبان هایشان بر زبان می آورند!»:

- ۱) العرب ينطقون هذه الكلمات على أساسٍ للسانهم!
- ۲) ينطق العرب هذه المفردات وفقاً لآلسنتهم!
- ۳) إن الأعراب قد نطقوا الكلمات وفقاً لهذه آلسنتهم!
- ۴) قد ينطق العرب هذه الكلمات على أساس الألسنة!

۶۷- **عین الخطأ في المفهوم: «لا تنظروا إلى كثرة صلاتهم و طنطنتهم بالليل بل انظروا إلى صدق الحديث!»**

۱) عبادت آن نبود کز ریا شود ظاهر	نه هرکه زمزمه دارد بود ز اهل ظفر
۲) عبادت به جز خدمت خلق نیست	به تسبیح و سجاده و دلوق نیست
۳) قالب بی جان چه داند قدر راز	جان فزاید جان مؤمن را نماز
۴) حافظا می خور و رندی کن و خوش باش ولی	دام تزویر مکن چون دگران قرآن را

■ ■ اقرأ النص التالي بدقة ثم أجب عن الأسئلة (٦٨ - ٧١) بما يناسب النص:

حكى الرجل لصديقه قصةً طويلةً عن تجربةٍ مؤلمةٍ مرَّ بها في عمله. قال: إنَّ فلتةَ اللسانِ قد تُغيِّرُ مصيرَ الإنسانِ في لحظةٍ واحدةٍ. في يومٍ من الأيامِ كادَ يفقدُ وظيفتهُ بسببِ كلمةٍ قالها دونَ تفكيرٍ أمامَ مديره. لم يُسرِعِ في ذلكِ الوقتِ إلى الاعتذارِ، فزادَتِ المشكَلَةُ سوءً، و شعرَ بالحُزنِ و الندَمِ.

بعدَ أيَّامٍ قرَّرَ أنْ يُصلِحَ خطأه، فذهبَ إلى مديره و تكلمَ بِصدقٍ و هُذوعٍ. هوَ شرحَ أنَّه لم يقصدِ الإساءةَ، و أنَّ ما حَدَثَ كانَ فلتةً لسانٍ فقط. تدريجياً تحسَّنتِ الأمورُ و تعلمَ أن يتخلَّصَ من عادةِ الكلامِ السريعِ و أن يفكرَ قبلَ أن يتكلَّم.

و عندما يشعُرُ بالحُزنِ، يطلُبُ النجدةَ من أصدقائه الذين يُقدِّمونَ له النصيحةَ و الحمايةَ و من ذلكِ اليومِ أصبحَ أعقلَ و أصبرَ و يسرِعُ دائماً إلى إصلاحِ أخطائه قبلَ أن تكبُرَ.

۶۸- عین الصحیح حسب النص:

- ۱) فلتة اللسان من أمورٍ تُساعدُ الإنسانَ في حياته!
- ۲) قد يوَدِّي التفكيرُ إلى الأعمالِ التي تضرُّنا غالباً!
- ۳) أعقلُ الناسِ من يعتذرُ من فلتته في الكلامِ مُقتدراً!
- ۴) إنَّ التحدُّثَ بالهدوءِ جاءَ لنا بمشاكلٍ كثيرةٍ دونَ شكٍّ!

۶۹- عین الخطأ حسب النص:

- ۱) بعدما يتفكرُ الإنسانُ فيما يجري في ذهنه يظهرُ سلوكُه جيِّداً!
- ۲) فلتةُ اللسانِ مؤثِّرةٌ في نظرةِ الآخرينَ إلى شخصيَّةِ المرءِ!
- ۳) إن لا نُسرِعَ إلى الاعتذارِ من أخطائنا نجدُ نتيجتَه الرائعةَ!
- ۴) الجاهلُ لا يَنْتَبِهُ إلى ما يحدثُ بعدَ كلامه و لا يندمُ منه بسهولةٍ!

■ عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (٧٠ و ٧١)

۷۰- «تُعَيِّرُ - واحدة - تَفَكِّرُ - الاعتذار»:

- ۱) تُعَيِّرُ: للمفرد المؤنث الغائب - فعل مضارع - مزيد ثلاثي من باب له حرف زائد / الجملة فعلية و وصفيَّة
- ۲) واحدة: عدد من الأعداد الأصليَّة - مفرد مؤنث - نكرة بالتثوين - معرب / صفة و موصوفها «لحظة»
- ۳) تَفَكِّرُ: اسم - مفرد - مصدر مزيد على وزن تَفَعَّل - معرب - نكرة / مضاف إليه و مجرور
- ۴) الاعتذار: مصدر من المصادر المزيدة - مفرد مذكَّر - حروفه الأصليَّة «ع ذ ر» - معرَّف بآل / مجرور بالحرف الجارِّ

۷۱- «يُصْلِح - هو - تَحَسَّنَتْ - النَّصِيحَةَ»:

- ۱) يُصْلِحُ: للمفرد المذكر الغائب - فعل مضارع - مزيد ثلاثي من باب إفعال - متعدّد / فعل و مفعوله «خطأ»
- ۲) هو: من الضمائر المنفصلة - للمفرد المذكر الغائب - مبنيّ / مبتدأ و مرفوع
- ۳) تَحَسَّنَتْ: فعل مضارع - مزيد ثلاثي من باب له حرفان زائدان - مبني للمعلوم - لازم / الجملة فعلية
- ۴) النَّصِيحَةُ: اسم - مؤنث - مفرد و جمعها المكسّر «نصائح» - معرفة (بال) - معرب / مفعول لفعل «يقدمون»

■ ■ عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (۷۲ - ۷۵)

۷۲- عَيْنُ الْخَطَأِ فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْكَلِمَاتِ:

- ۱) عَالِمٌ يُنْتَفَعُ بِعِلْمِهِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ!
- ۲) مِنْ فَضْلِكَ أَعْطِنِي بِطَاقَةٍ بِمَبْلَغِ خَمْسَةِ وَ عَشْرِينَ رِيَالاً!
- ۳) إِنَّ تَبَادُلَ الْمُفْرَدَاتِ فِي الْعَالَمِ أَمْرٌ طَبِيعِيٌّ!
- ۴) فِي الْمَرَّةِ الرَّابِعَةِ ارْتَفَعَ الْمَوْجُ وَ كَادَ يَغْرُقُ!

۷۳- عَيْنُ حَرْفِ «الَّامِ» تَخْتَلِفُ عَنِ الْبَقِيَّةِ:

- ۱) يَأْتِي طِفْلِي الصَّغِيرَ لِيَعْتَذَرَ عَنِّي بِسَبَبِ عَمَلٍ قَبِيحٍ عَمَلَهُ!
- ۲) كَانَتْ إِحْدَى زَمِيلَاتِي اتَّصَلَتْ بِمُعَلِّمَاتِنَا لِيَحْضُرْنَ فِي هَذَا الْإِحْتِفَالِ!
- ۳) سَنَسَافِرُ إِلَى بِلَادِ أَوْرُوبِيَّةٍ لِنَتَعَرَّفَ عَلَى آثَارِهَا التَّارِيخِيَّةِ!
- ۴) إِقْرَأْ هَذَا الْمُعْجَمَ الْمُفِيدَ لِنَتَفَهَّمَ نُصُوصَ كِتَابٍ مَا فَهَمْتُمَا قَبْلَ أُسْبُوعٍ!

۷۴- عَيْنُ مَا لَيْسَتْ فِيهِ الْجُمْلَةُ بَعْدَ النُّكْرَةِ:

- ۱) رُبُّ كَلَامٍ يَجْلِبُ لَكَ مَشَاكِلَ كَثِيرَةً وَ رُبُّ كَلَامٍ كَالْحُسَامِ!
- ۲) قَدْ سَلَّمْنَا عَلَى أَسْتَاذٍ مَحْبُوبٍ فَذَهَبْنَا إِلَيْهِ لِنُقَبِّلَ يَدَهُ!
- ۳) إِلَهِي وَ رَبِّي، فِي هَذَا الْوَقْتِ نَسْأَلُكَ لِسَانًا يَذْكُرُكَ دَائِمًا!
- ۴) شَاهَدْنَا طَائِرًا جَمِيلًا فِي الْحَدِيقَةِ يُعْغِي فَأَعْجَبْنَا صَوْتَهُ!

۷۵- عَيْنُ مَا فِيهِ فِعْلٌ مَاضٍ لِلِاسْتِمْرَارِيِّ:

- ۱) عَصَفَتْ رِيحٌ شَدِيدَةٌ حَرَّبَتْ أَحَدَ الْبُيُوتِ فِي إِحْدَى شَوَاطِئِ الْمَدِينَةِ!
- ۲) نَدَعُو الْمَخَاطِبِينَ بِكَلَامٍ جَمِيلٍ يُقْتَنِعُهُمْ وَ يَكْسِبُ مَوَدَّتَهُمْ!
- ۳) وَصَلْنَا قُرْبَ مَحَافِظَةِ هَرْمَزْجَانِ إِلَى قَرْيَةٍ تُحَيِّرُنَا مَنَاطِرُهَا!
- ۴) رَأَيْنَا هَجْمَةً قَوِيَّةً مِنْ جَانِبِ أَشْهُرِ اللَّاعِبِينَ مِنْ هَذَا الْفَرِيقِ!

۷۶- وجه اشتراک یا تمایز در روابط سلسله‌های حکومتی در سده‌های سوم تا پنجم هجری با خلافت عباسی در کدام گزینه به‌درستی آمده است؟

- ۱) روابط علویان با خلافت عباسی همچون آل‌بویه خصومت‌آمیز و برخلاف روابط صفاریان با آن‌ها بود.
- ۲) روابط صفاریان با خلافت عباسی همچون زیاریان همراه با فراز و نشیب و برخلاف روابط طاهریان با آن‌ها بود.
- ۳) روابط زیاریان همچون سامانیان با خلافت عباسی، همراه با اظهار اطاعت ظاهری برخلاف روابط آل‌بویه با آن‌ها بود.
- ۴) روابط آل‌بویه همچون طاهریان با خلافت عباسی، دوستانه و برخلاف روابط علویان با آن‌ها بود.

۷۷- کدام یک از گزاره‌های زیر دربارهٔ دانشنامهٔ علایی تألیف ابن سینا درست است؟

- ۱) پرداختن به علوم مختلف از جمله علوم طبیعی و ریاضی در کنار مباحث فلسفی
- ۲) قرار گرفتن زبان فارسی به‌عنوان زبان علم و دین در کنار زبان عربی
- ۳) بزرگ‌ترین دایره‌المعارف علمی است که بیشتر مباحث پزشکی را مطرح می‌کند.
- ۴) مطرح کردن زبان فارسی به‌عنوان زبان علم

۷۸- با توجه به متن زیر، کدام گزینه عبارت درستی را بیان کرده است؟

«به همت صاحب‌بن عبّاد، وزیر ادیب و دانشمند آل‌بویه، کتابخانهٔ بزرگی در ری شکل گرفت. تعداد کتاب‌های این کتابخانه را بیشتر از ۱۰۰ هزار جلد نوشته‌اند. صاحب درهای کتابخانهٔ خود را به روی دانش‌پژوهان و عموم طالبان علم باز گذاشت.»

- ۱) حمایت مادی و معنوی از عالمان در دوران سامانیان و آل‌بویه - محمود غزنوی این کتابخانه را به بهانه وجود کتاب‌های فلسفی به آتش کشید.
- ۲) حمایت مادی و معنوی از عالمان در دوران سامانیان و آل‌بویه - طغرل سلجوقی این کتابخانه را با هدف پایان دادن نشر افکار خلافت فاطمی به آتش کشید.
- ۳) وجود امیرانی میهن‌دوست و علاقمند به فرهنگ ایرانی در دورهٔ آل‌بویه و سامانیان - طغرل سلجوقی به بهانهٔ مبارزه با مخالفان خلافت عباسی این کتابخانه را به آتش کشید.
- ۴) وجود امیرانی میهن‌دوست و علاقمند به فرهنگ ایرانی در دورهٔ آل‌بویه و سامانیان - محمود غزنوی این کتابخانه را به بهانه جهاد در راه خدا به آتش کشید.

۷۹- کدام موارد در خصوص وضعیت شهرها در دورهٔ سلجوقی به‌درستی آمده است؟

- الف - بیهق، سبزوار، ری و گرگان مهم‌ترین مراکز حضور پیروان اسماعیلی بودند.
- ب - شهر بیرونی به‌دلیل رشد تجارت و افزایش جمعیت گسترش یافت.
- ج - بافت مذهبی جمعیت شهری و روستایی را عمدتاً اهل تسنن تشکیل می‌دادند.
- د - عناصر شهر اسلامی مانند مسجد و بازار به بخش کهنه‌تر منتقل شدند.

- ۱) «الف» و «ب» ۲) «ب» و «ج» ۳) «الف» و «د» ۴) «ج» و «د»

۸۰- هر یک از گزاره‌های زیر به ترتیب، توصیف کدام حکومت است؟
 الف - فلزکاری در این دوره یکی از درخشان‌ترین دوران خود را در تاریخ ایران پشت سر گذاشت.
 ب - حاکم آن هنرمندان و صنعت‌گران شهرهایی را که فتح می‌کرد را به سمرقند، پایتخت خود می‌فرستاد تا در آبادانی و زیبایی آن شهر بکوشند.

ج - در این دوره، مراسم عزاداری امام حسین (ع) در عاشورا و جشن عید غدیر خم با شکوه و عظمت برگزار می‌شد.
 د - در این دوره شهرک‌ها و شهرهای جدیدی مانند شهرک رشیدیه و شهر سلطانیه ساخته شدند.

- (۱) تیموریان - سلجوقیان - خوارزمشاهیان - آل‌بویه
 (۲) ساسانیان - ایلخانان - سلجوقیان - تیموریان
 (۳) سلجوقیان - تیموریان - آل‌بویه - ایلخانان
 (۴) ایلخانان - غزنویان - سامانیان - سلجوقیان

۸۱- نقش هر کدام از بزرگان یا دانشمندان زیر، در وقایع دوران خود، به ترتیب، در کدام گزینه به درستی آمده است؟
 «خواجه نظام‌الملک توسی - خواجه نصیرالدین توسی - محمدبن زکریای رازی»

- (۱) گسترش اقطاع - جلوگیری از تقابل اهل قلم و اهل شمشیر - ابداع روشی برای اندازه‌گیری فاصله میان شهرها
 (۲) انجام اصلاحات مالیاتی - تأسیس مدارس نظامیه - تألیف کتابی که قرن‌ها مرجع پزشکی در اروپا بود.
 (۳) آشنایی مغول‌ها با آداب کشورداری - رسمی کردن زبان فارسی در دستگاه اداری - درمان بیماری آبله و سرخک
 (۴) تلاش در زمینه ساختار اداری - تلاش برای مسلمان شدن مغول‌ها - کشف جوهر گوگرد

۸۲- دوره حکومت «تیموریان» و «غزنویان» بر ایران، به ترتیب، در چه تاریخی به پایان رسید؟

- (۱) اواخر قرن نهم هجری - اواخر قرن هفتم هجری
 (۲) اوایل قرن دهم هجری - اواخر قرن ششم هجری
 (۳) اوایل قرن یازدهم هجری - اوایل قرن هشتم هجری
 (۴) اواخر قرن دهم هجری - اواخر قرن هشتم هجری

۸۳- کدام گزینه درباره زمان وقوع رویدادهای زیر درست است؟

الف - وسیع‌ترین قلمرو یک حکومت در ایران دوران اسلامی
 ب - وقفه و افول در زندگی شهری و عدم پابندی به قواعد یک‌جانشینی
 ج - گشودن دروازه‌های شهر خراسان به روی مهاجمان توسط مردم

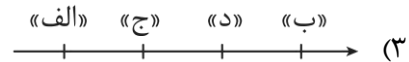
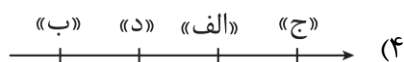
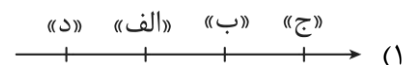
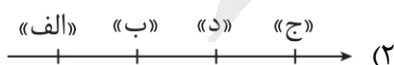
- (۱) «ب» قبل از «الف» و «ج» روی داد.
 (۲) «ج» قبل از «ب» و بعد از «الف» روی داد.
 (۳) «الف» قبل از «ب» و بعد از «ج» روی داد.
 (۴) «ب» و «ج» قبل از «الف» روی دادند.

۸۴- در کدام مورد مقایسه درستی از جامعه مغول - تیموری، در ابتدای دوره مغول (۱) و بعد از مسلمان شدن مغول‌ها (۲) انجام شده است؟

- (۱) در (۱) رؤسای قبایل و فرماندهان سپاه، گروه اشراف نظامی را تشکیل می‌دادند و در (۲) بازرگانان نیز مورد احترام قرار گرفتند.
 (۲) در هر دو دوره بزرگان ایرانی موقعیت و نفوذ اجتماعی بالایی داشتند.
 (۳) فرماندهان سپاه در (۱) جزء طبقه فرودست بودند اما در (۲) به تدریج موقعیت و نفوذ اجتماعی پیدا کردند.
 (۴) به‌طور کلی جامعه در هر دو دوره به سه دسته کلی عشیره‌ای، روستایی و شهری که مبتنی بر امتیازات و اختیارات بود، تقسیم می‌شد.

۸۵- در کدام گزینه، تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادها، روی نمودار زمان به درستی ترسیم شده است؟

الف - پایان دادن به حکومت خاندان بنی‌عباس
 ب - کسب لقب سلطان رکن‌الدوله توسط طغرل
 ج - مسلمان شدن الجایتو و پسرش ابوسعید
 د - تسلط تکش بر بخش وسیعی از ایران

- ۸۶- با توجه به انواع فعالیت‌های اقتصادی، کدام گزینه به درستی تنظیم شده است؟
- الف - یک فعالیت بسیار مهم اقتصادی است که با به دست آوردن محصول از زمین سروکار دارد.
- ب - یکی از فعالیت‌های مهم آن تجارت است که نقش مهمی را در اقتصاد جهان ایفا می‌کند.
- ج - دربردارنده فعالیت‌های متنوع و مختلفی است که بر چشم‌انداز شهر تأثیرات بسیاری می‌گذارد.
- د - این فعالیت به تولید انواع کالاهایی می‌پردازد که در زندگی روزانه از آن‌ها استفاده می‌کنیم.
- ه - یکی از نیازها و نگرانی‌های مهم بشر امروز، تأمین غذاست.
- (۱) موارد «الف» و «د» به فعالیت‌های نوع اول و مورد «ج» همانند «ب» و «ه» به فعالیت‌های نوع سوم اشاره دارند.
- (۲) موارد «الف» و «ب» به فعالیت‌های نوع دوم و مورد «ج» همانند «د» به فعالیت‌های نوع سوم اشاره دارند.
- (۳) موارد «د» و «ه» به فعالیت‌های نوع اول و مورد «ب» و «ج» همانند «الف» به فعالیت‌های نوع دوم اشاره دارند.
- (۴) مورد «ب» همانند «ج» به فعالیت‌های نوع سوم و مورد «ه» و «الف» برخلاف «د» به فعالیت‌های نوع اول اشاره دارند.
- ۸۷- جغرافی‌دانی به دلیل گسترش زیاد کشاورزی تجاری هم در کشورهای پیشرفته و هم در کشورهای کمتر توسعه‌یافته جهان، تصمیم گرفته است به پژوهش و تحقیق درباره انواع کشاورزی تجاری بپردازد. چند مورد از گزاره‌های زیر، می‌تواند از نتایج تحقیقات این جغرافی‌دان باشد؟
- الف - برنج از غلات مهم است و صرفاً نقش مهمی در تأمین غذای مردم قاره آسیا به ویژه آسیای شرقی و جنوب شرقی دارد.
- ب - کشورهایمانند چین، هند، ایالات متحده آمریکا، روسیه، کانادا، فرانسه و استرالیا، بخش عمده گندم جهان را تولید می‌کنند.
- ج - دامداری‌های تجاری حتماً در کنار مزارع بزرگ غله تجاری ایجاد می‌شوند تا از بقایای محصولات کشاورزی برای تغذیه دام استفاده شود.
- د - ایالات متحده آمریکا، اتحادیه اروپا، استرالیا، زلاندنو، آرژانتین و برزیل از مهم‌ترین مراکز دامداری تجاری در جهان هستند.
- ه - با انقلاب سبز و به کار بردن روش‌های علمی، بذره‌های اصلاح‌شده، کود و آفت‌کش‌های شیمیایی و ماشین‌آلات، هند و پاکستان در زمینه تولید برنج به خودکفایی رسیدند.
- (۱) دو (۲) چهار (۳) سه (۴) پنج
- ۸۸- کدام گزینه درباره «پلانتیشن» درست است؟
- (۱) در این مزارع، خطر فرسایش و ضعف شدن خاک به علت استفاده مداوم و زیاد از کودها و آفت‌کش‌های شیمیایی، زیاد است.
- (۲) احداث این مزارع، نخستین بار توسط اروپاییان در حین کشف قاره آمریکا و مهاجرت آنان به این قاره اتفاق افتاد.
- (۳) زمین‌های وسیع کشاورزی هستند که در آن فقط یک محصول به منظور عرضه به بازارهای فروش جهانی تولید می‌شود.
- (۴) به منظور صدور محصولات به نواحی مختلف جهان از طریق کشتی، تمامی این مزارع در نزدیکی ساحل دریاها واقع شده‌اند.

- ۸۹- کدام مورد جاهای خالی در عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟
 «بر اساس گزارش فائو بیش از نفر از مردم جهان سوء تغذیه دارند و میلیون‌ها نفر گرسنه در قاره‌های زندگی می‌کنند و قربانیان اصلی سوء تغذیه محسوب می‌شوند.»
- (۱) ۸۰ میلیون - آفریقا و آمریکای جنوبی - زنان و کودکان
 (۲) ۸۰۰ میلیون - آسیا، آفریقا، آمریکای لاتین و حوزه کارائیب - کودکان
 (۳) ۸۰ میلیون - آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین - کودکان
 (۴) ۸۰۰ میلیون - آفریقا، آمریکای جنوبی و حوزه کارائیب - زنان و کودکان
- ۹۰- با توجه به متن زیر کدام گزینه به درستی بیان شده است؟
 «شرکت سامسونگ در تلاش است هر ساله امکانات پیشرفته و جدیدی به گوشی‌های خود اضافه کند تا بتواند سود بیشتری را نصیب خود کند.»
- (۱) صنایع نو عمدتاً بر محور فناوری پیشرفته و استفاده از متخصصان و محققان قرار دارند.
 (۲) صنایع نو ناگزیر به برقراری ارتباط با فناوری‌های روز دنیا هستند.
 (۳) پیشرفت صنایع نو بر مبنای نوآوری و رقابت است.
 (۴) صنایع نو به طور عمده با میکروالکترونیک‌ها و ریزپردازنده‌ها سروکار دارند.
- ۹۱- کدام گزینه به ترتیب، متن زیر را به درستی کامل می‌کند؟
 «دربارۀ کشوری که اقتصاد آن، به طور عمده مبتنی بر است، می‌توان گفت»
- (۱) تولید و صدور مواد اولیه و خام و منابع انرژی و معدنی - در برابر نوسانات قیمت در بازارهای جهانی آسیب‌پذیری کمی دارد.
 (۲) تولید و صدور انواع کالاهای صنعتی و کارخانه‌ای همراه با فناوری‌های پیشرفته و نوین - واردات گسترش زیادی دارد.
 (۳) تولید و صدور مواد اولیه و خام و منابع انرژی و معدنی - کاهش قیمت خرید محصولات می‌تواند شوک‌های عظیمی به اقتصاد آن وارد کند.
 (۴) تولید و صدور انواع کالاهای کارخانه‌ای و صنعتی همراه با فناوری‌های پیشرفته و نوین - حمایت از بخش‌های تولیدی داخلی ضعیف است.
- ۹۲- جغرافی‌دانی برای آنکه به وضعیت نابرابر نواحی در اقتصاد جهانی امروز بهتر پی ببرد، درباره پیشینه تعامل و روابط اقتصادی در جهان به پژوهش پرداخته است. وی به این نتیجه رسیده است که پس از جنگ جهانی دوم کشورهای سرمایه‌داری صنعتی و در رأس آن‌ها آمریکا، علاوه بر صدور کالا، اقدام به صدور سرمایه نیز کرده‌اند. به نظر شما این جغرافی‌دان در پژوهش خود علت این واقعه را چه موردی می‌داند؟
- (۱) گسترش شرکت‌های چندملیتی
 (۲) جلوگیری از گسترش کمونیسم
 (۳) واردات گسترده کالاهای کارخانه‌ای
 (۴) ایجاد کارخانه‌های مونتاژ و فروش محصولات خود
- ۹۳- کدام گزینه، از ویژگی‌های شرکت‌های چندملیتی به شمار نمی‌رود؟
- (۱) در دست گرفتن انحصار تولید یک کالا
 (۲) در دست گرفتن کارخانه‌های داخلی کشورها
 (۳) بهره‌برداری از منابع طبیعی سایر کشورها
 (۴) ایفا کردن نقش مهم در تجارت جهانی

- ۹۴- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به درستی درباره کشور «چین» تنظیم شده است؟
- الف - در دو دهه اخیر در زمینه صنعت به رشد قابل ملاحظه‌ای دست یافته و به یک قدرت صنعتی جهانی تبدیل شده و خیز اقتصادی فوق‌العاده‌ای در جهان برداشته است.
- ب - با توجه به پیشرفت‌های آن در دو دهه اخیر، می‌توان گفت از نظر اقتصادی به کشورهای مرکز رسیده است و در عین حال از کشورهای پیرامونی قوی‌تر است.
- ج - بین کشورهای مرکز و پیرامون نقش واسطه بازی می‌کند و ساختار اقتصادی و اجتماعی آن دچار تغییرات و تحولات صنعتی و فناورانه شده است.
- د - مواد خام را با قیمت ارزان‌تر از کشورهای پیرامون به دست می‌آورد و کالاهای ساخته شده صنعتی را با سود بیشتر به آن‌ها می‌فروشد.
- ه - از طریق سرمایه‌گذاری یا شرکت‌های چندملیتی از نیروی کار ارزان قیمت کشورهای پیرامون استفاده می‌کند.
- ۱) موارد «ب» و «ه» همانند «د» و برخلاف «ج» و «الف» با مشخصات این کشور مغایرت دارند.
 - ۲) مورد «الف» همانند «ب» و «ج» و برخلاف «د» و «ه» با مشخصات این کشور مطابقت دارد.
 - ۳) موارد «د» و «ج» برخلاف «ب» و «الف» و همانند «ه» با مشخصات این کشور مغایرت دارند.
 - ۴) مورد «ه» همانند «ج» و «ب» و برخلاف «د» و «الف» با مشخصات این کشور مطابقت دارد.
- ۹۵- در کشور «الف» به دلایل مختلفی ارزش صادرات نسبت به واردات به شدت کاهش یافته است و در واقع این کشور، به پایگاه واردات تبدیل شده است. این کشور به منظور کاهش کسری تجاری موجود و توسعه اقتصادی در کشور خود، باید چه اقدامی را اتخاذ کند؟
- ۱) واردات تمامی کالاها را محدود یا ممنوع کند.
 - ۲) مناطق آزاد تجاری در مجاورت بنادر خود تشکیل دهد.
 - ۳) اتحادیه‌های اقتصادی - تجاری با کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه تشکیل دهد.
 - ۴) بر کالاهای وارداتی، تعرفه‌های گمرکی و مالیات وضع کند.

۹۶- کدام عبارت درست است؟

- ۱) حواس وظیفه مشاهده وقایع را بر عهده دارد؛ اما درک اینکه پدیده‌ای «همیشه» به دنبال دیگری می‌آید، نتیجه تحلیل عقل است.
- ۲) عقل نیز همانند حواس پنج‌گانه، پس از تکرار زیاد یک تجربه می‌تواند به قواعد کلی دست یابد و قوانین ثابت را بنیان‌گذاری کند.
- ۳) پیوند میان دو پدیده، یک موضوع مادی است و عقل، ابزاری برای درک آن ندارد و صرفاً با مشاهده حسی می‌توان آن را فهمید.
- ۴) حواس انسان، تنها در صورتی قادر به درک روابط همیشگی است که فاصله زمانی میان دو اتفاق بسیار کوتاه و ناچیز باشد.

۹۷- کدام گزینه به ابزار متفاوتی از شناخت اشاره دارد؟

- ۱) ای برادر تو همه اندیشه‌ای / مابقی تو استخوان و ریشه‌ای
- ۲) عقل هر دم خانه آبادان کند / عشق هر دم خانه‌ها ویران کند
- ۳) چند گوئی که مرا حجت و برهان باید / هر چه حق باشد بی حجت و بی برهان نیست
- ۴) به چشم خویش دیدم در بیابان / که آهسته سبب برد از شتابان

۹۸- هر یک از موارد زیر به ترتیب چگونه درک می‌شوند؟

- ذات و صفات خداوند / عشق و نفرت / مشاهده فرشتگان و عوالم غیرمادی
- ۱) عقل - درون‌نگری - شهود
 - ۲) حس - درون‌نگری - عقل
 - ۳) عقل - حس - درون‌نگری
 - ۴) درون‌نگری - عقل - شهود

۹۹- کدام گزینه در مقایسه «درون‌نگری» و «شهود» نادرست است؟

- ۱) شهود قلبی برخلاف درون‌نگری نیازمند تهذیب نفس و تعالی است.
- ۲) درون‌نگری برای درک حالات درونی است، درحالی‌که شهود در قلب انسان تجلی می‌کند.
- ۳) نتایج حاصل از درون‌نگری برخلاف شهود قلبی قابل اثبات است؛ زیرا یکی از شاخه‌های عقل استدلالی است.
- ۴) درون‌نگری برای همه قابل دسترسی است، درحالی‌که شهود تنها برای کسانی حاصل می‌شود که به تهذیب نفس پرداخته‌اند.

۱۰۰- کدام عبارت درباره «معرفت وحیانی» و ویژگی‌های آن درست‌تر است؟

- ۱) وحی الهی، نتیجه تلاش‌های فکری پیامبر است و با تقویت و تهذیب نفس به دست می‌آید.
- ۲) وحی نوعی کشف حقیقت است که پیامبر با تکیه بر قدرت عقلانی خود، مستقیماً آن را کسب می‌کند.
- ۳) وحی در مرحله دریافت خطاناپذیر است؛ اما در مرحله بیان توسط پیامبران، ممکن است در آن خطا رخ دهد.
- ۴) وحی به سبب اتصال به منبع علم الهی، از هرگونه خطا مصون است و مطمئن‌ترین راه شناخت حقایق به شمار می‌آید.

۱۰۱- با توجه به گزاره‌های زیر، به ترتیب چند مورد درست و چند مورد نادرست است؟

- الف - نسبت میان شهود و وحی الهی «عموم و خصوص من وجه» است.
- ب - در شناخت عقلی، اگر مقدمات صحیح باشد و استدلال طبق قواعد منطقی انجام شود، نتیجه خطا نخواهد داشت.
- ج - از شباهت‌های میان شناخت عقلی و شناخت شهودی این است که هر دو توانایی درک امور محسوس و نامحسوس را دارند.

۱) ۲ درست - ۱ نادرست ۲) ۱ درست - ۲ نادرست ۳) ۳ درست - ۰ نادرست ۴) ۰ درست - ۳ نادرست

۱۰۲- در مورد منظومه فکری و فلسفی هراکلیتوس کدام عبارت درست است؟

- ۱) مسئله انطباق شناخت با واقعیت جزء مسائل اصلی مورد توجه او نبود.
- ۲) او از دسته فلاسفه‌ای محسوب می‌شد که علاوه بر حس به عقل نیز اهمیت می‌داد.
- ۳) این که ما وجود حرکت در جهان را درک می‌کنیم، بیانگر انحصار واقعیت در شناخت حسی است.
- ۴) از نظر هراکلیتوس، شناخت عقلی به دلیل خطاهایی که در آن رخ می‌دهد، نمی‌تواند مورد اعتماد باشد.

۱۰۳- کدام عبارت می‌تواند پیوند میان معرفت‌شناسی افلاطون و ارسطو را نشان دهد؟

- ۱) هر دو فیلسوف به اعتبار شناخت حسی باور نداشته و معرفت را حاصل فعالیت عقل می‌دانستند.
- ۲) افلاطون، نظریه مثل را مطرح کرد و ارسطو با رد این نظریه، اعتبار عقل را برای اثبات امور غیرمادی نپذیرفت.
- ۳) افلاطون و ارسطو، هر دو معتقد بودند که سقراط عالم برتر از ماده را به شهود عقلی درک و مشاهده مستقیم نموده است.
- ۴) از نظر ارسطو عقل می‌تواند به اموری ماورای حس پی ببرد و آن‌ها را اثبات نماید و افلاطون نیز باور مذکور را کاملاً پذیرفته بود.

۱۰۴- تفاوت اصلی معرفت‌شناسی سهروردی و فارابی در مورد مسئله شهود قلبی چه بود؟

- ۱) برخلاف سهروردی، فارابی جایگاهی در مورد معرفت شهودی در میان ابزارهای معتبر شناخت قائل نبود.
- ۲) سهروردی می‌کوشید الهامات شهودی را تبیین استدلالی کند؛ اما فارابی می‌خواست یافته‌های عقلی را شهود کند.
- ۳) فارابی شناخت شهودی را در تبیین فلسفی خود وارد نمی‌کرد؛ اما سهروردی بر استفاده از شهود تأکید بسیاری داشت.
- ۴) نظام فلسفی سهروردی بر پایه شهودهایش بنا شده است؛ اما فارابی از شهود، صرفاً برای کمک به استدلال عقلی بهره می‌برد.

۱۰۵- کدام گزاره از نظر ملاصدرا پذیرفتنی است؟

- ۱) میان داده‌های مستدل عقلی و معارف وحیانی تضاد و تناقضی وجود ندارد و آن دو تأییدکننده یکدیگر هستند.
- ۲) با استفاده از داده‌های مستدل عقلی می‌توان همه معارف وحیانی را به صورت عقلی درک نمود و برای دیگران تبیین کرد.
- ۳) معارف وحیانی نشان می‌دهند که چگونه آدمی می‌تواند با استدلال عقلانی، به داده‌های قطعی از عقل دست پیدا کند.
- ۴) اساساً دانش فلسفه نمی‌تواند با کتاب و سنت در تعارض باشد و معارف فلسفی، ذاتاً غیرقابل تعارض هستند.

۱۰۶- اصلی‌ترین عامل جدایی دکارت از تجربه‌گرایان اروپایی در زمینه معرفت‌شناسی در کدام گزینه مطرح شده است؟

- ۱) مخالفت دکارت با اعتبار داشتن علوم تجربی در مقابل علوم عقلانی
- ۲) قبول گزاره‌های مستقل از تجربه و اتکای آن‌ها به استدلال عقلی
- ۳) انحصار استدلال در عقل و رد اعتبار تجربه برای کسب شناخت
- ۴) اعتقاد به نفس مجرد؛ برخلاف بی‌اعتقادی تجربه‌گرایان به این امور

۱۰۷- بر اساس معرفت‌شناسی کانت کدام عبارت نادرست است؟

- ۱) معرفت حاصل همکاری میان عقل و حس می‌باشد و عقل محض، فاقد منشأ معرفتی است.
- ۲) قوه ادراکی انسان تصورات و مفاهیمی نزد خود دارد که آن‌ها را از راه حس و تجربه به دست نمی‌آورد.
- ۳) آنچه از طریق حس به انسان می‌رسد، در قالب مفاهیم پیشینی مانند زمان، مکان و علیت درک می‌شود.
- ۴) عقل در کسب معرفت، نسبت به حس دارای اولویت و برتری است؛ زیرا امکان بروز خطا در مسیر آن وجود ندارد.

۱۰۸- چرا از نظر پوزیتیویست‌ها، مفاهیمی مانند اختیار، نفس یا روح قابل بررسی علمی نیست؟

- (۱) این امور، عقلانی هستند و امور عقلانی در علوم تجربی بررسی نمی‌شوند.
- (۲) مفاهیمی که تجربه‌پذیر نیستند، بی‌معنا هستند، پس نمی‌توان آن‌ها را بررسی علمی کرد.
- (۳) تنها راه رسیدن به معرفت، تجربه است و امور تجربی با امور عقلانی دو مقوله‌ی اساساً جداگانه هستند.
- (۴) تجربه می‌تواند با نفی مفاهیمی مانند اختیار، نشان دهد این امور بی‌معنا بوده و صرفاً فلسفی محسوب می‌شوند.

۱۰۹- اصل زیربنایی و بنیادین پراگماتیسم در کدام گزینه بیان شده است؟

- (۱) تنها ابزار معتبر برای شناخت اشیاء، حس و تجربه است که از طریق آن می‌توان به واقعیت اشیاء رسید.
- (۲) اصالت عمل یا مصلحت عملی موضوعی است که می‌تواند انسان را از حصار عقل‌گرایی یا تجربه‌گرایی برهاند.
- (۳) انسان به وسیله حس و تجربه اشیاء را می‌شناسد و از طریق مصلحت عملی به واقعیت بنیادین آن‌ها پی می‌برد.
- (۴) انسان، نیازمند باورهایی است که در عمل به کار آمده و سودمندی‌اش را نشان دهند؛ پس هدف، کشف واقعیت نیست.

۱۱۰- کدام عبارت، تمایز بنیادین معرفت‌شناختی میان «سوفسطائی‌گری یونان باستان» و «نسبی‌گرایی اروپایی» را به‌درستی تحلیل کرده است؟

- (۱) سوفسطائیان با تکیه بر خطای ابزارهای شناخت، اصل انطباق ذهن با واقعیت را انکار کردند؛ اما نسبی‌گرایان با پذیرش محدودیت روش تجربی، حقیقت را امری شخصی و معتبر برای هر فرد می‌دانند.
- (۲) سوفسطائیان منکر وجود ادراکات حسی بودند؛ اما نسبی‌گرایان معتقدند که ادراک حسی تنها راه دستیابی به حقایق عینی و واحد برای تمام انسان‌هاست.
- (۳) سوفسطائی‌گری محصول بن‌بست‌های علوم تجربی در پاسخ به سؤالات اخلاقی بود؛ در حالی که نسبی‌گرایی مدرن در واکنش به تضاد آرای فیلسوفان پیشاسقراطی شکل گرفت.
- (۴) سوفسطائیان حقیقت را همان چیزی می‌دانستند که حواس به آن گواهی می‌دهند؛ اما نسبی‌گرایان معتقدند که عقل می‌تواند فارغ از ویژگی‌های فردی، به حقیقتی یکسان دست یابد.

@Tahlilazemoon / @konkurbanks

بودجه بندی دروس آزمون بعد...

تاریخ برگزاری: ۶ فروردین ماه

روان شناسی

دوره نیم سال اول
درس ۱ تا درس ۴
صفحه ۸ تا ۱۱۱

جامعه شناسی ۲

دوره نیم سال اول
درس ۱ تا درس ۸
صفحه ۱ تا ۷۲

علوم و فنون ادبی ۲

دوره نیم سال اول
درس ۱ تا درس ۶
صفحه ۱۰ تا ۵۶

ریاضی و آمار ۲

دوره نیم سال اول
فصل ۱ درس ۱ و فصل ۲ درس ۱
صفحه ۲ تا ۳۳

فلسفه

دوره نیم سال اول
درس ۱ تا درس ۶
صفحه ۱ تا ۴۹

جغرافیا ۲

دوره نیم سال اول
درس ۱ تا درس ۶
صفحه ۱ تا ۸۲

تاریخ ۲

دوره نیم سال اول
درس ۱ تا درس ۸
صفحه ۱ تا ۸۸

عربی، زبان قرآن ۲

دوره نیم سال اول
درس ۱ تا درس ۳
صفحه ۱ تا ۴۶

تحليل

آزمون

@Tahlilazemooon

گروه آزمایشی علوم انسانی

آزمون ماز | پایه یازدهم

تسلط بر نیم سال دوم

ویژه دانش آموزان پایه یازدهم

دفترچه پاسخ

پنجشنبه ۲۱ اسفندماه ۱۴۰۴

- ✓ پاسخنامه سریع؛ برای بررسی فوری بعد از آزمون
- ✓ تحلیل تمام گزینه‌های هر سؤال؛ برای بررسی سؤالاتی که پاسخ نادرست داده‌اید
- ✓ نکات و درسنامه‌های آموزشی؛ برای یادگیری کامل مباحث هر سؤال
- ✓ مشاوره تستی؛ برای یادگیری انواع روش‌های حل تست
- ✓ استراتژی آزمون؛ برای یادگیری مدیریت زمان و مدیریت جلسه آزمون

دیس	مسئول دس	طراحان	ویراستاران
ریاضی	محمد نوربخش	محمد نوربخش - احمد حسن زاده فرد مهران جعفری	ریحانه تک - نرجس تیمناک امیر حسین اذانی
زبان و ادبیات فارسی	حسن وسکری	حسن وسکری - اسماعیل رضوی - محمد زنوزی مهرداد مشایخی - فاطمه حمیدی علیرضا بدیع - عماد فیض آبادی	فاطمه عباسی - فاطمه حمیدی محمد مشهدبان - امیر حسین اذانی
علوم اجتماعی	الهام میرزایی	الهام میرزایی - بهزاد اندرز - فروغ تیموریان	امیر نوری پور محمد حسین هاشمی امیر حسین اذانی
روان شناسی	الهه همایون زاده	الهه همایون زاده - بهزاد اندرز	امیر حسین اذانی - احسان کلاته امیر نوری پور
زبان عربی	هاله کریمی	کیارش پورمهدی	مریم آقاییاری - سیدعلی صادقی امیر حسین اذانی
تاریخ	علیرضا کاهیدوند	علیرضا کاهیدوند	کیان کیانی دوست سارا خداوردیان - زهرا فروغی امیر حسین اذانی
جغرافیا	آزاده میرزایی	آزاده میرزایی - محمد مهدی یعقوبی	کیان کیانی دوست زهرا فروغی - امیر حسین اذانی
فلسفه	امیر محمد نصیری	امیر محمد نصیری - محمد کشوری - آیدا نصیری	فاطمه نیک محتشم مهدی مرادی - امیر حسین اذانی

تیم اجرایی و تولید آزمون

زهرا صفری

یگانه پورا بر اھیم

مرضیه بنیانی

سرپرست آزمون: فائزه زارع

یک تیم با بیش از ۵۰۰ نفر در حال کار هستند تا آزمون‌های ما با حداکثر کیفیت حاضر بشن و به شما کمک کنن و مسیر موفقیت رو براتون ساده تر کنن. همیشه از نظرات و کامنت‌های خوبتون انرژی می‌گیریم. مرسی که همراهمون هستین. راستی! حتماً در نظر سنجی آزمون شرکت کنین و نظرات و پیشنهاداتتون رو برامون بنویسین.

دکتر رسول خنجری

تخمین حدود و عددگذاری

در مقاله قبلی گفتیم؛ حذف گزینه یعنی وقتی جواب دقیق رو بلد نیستی، گزینه‌هایی که مطمئنی غلطاند رو با دلیل کنار بگذاری تا انتخاب برات راحت تر بشه. این کار باعث میشه سؤال از چهار گزینه به دو گزینه برسه و احتمال درست زدنت بالا بره. حتی اگه فقط بخشی از سؤال رو بلد باشی، می تونی از همون بخش برای حذف بعضی گزینه‌ها استفاده کنی و امتیاز بگیری. یه روش دیگه هم «فراوانی پاسخ» هستش که تو سؤال‌های چندقسمتی کمک می کنه از بین جواب‌های تکراری تر، گزینه درست رو پیدا کنی؛ البته این مهارت‌ها فقط با تمرین جواب میدن.

حالا توی این مقاله قراره دو روش دیگه رو هم با هم مرور کنیم: ۱- تخمین حدود ۲- عددگذاری

روش «تخمین حدود» چیه و چرا مهمه؟

توی سؤال‌های محاسباتی، خیلی وقت‌ها لازم نیست عددها رو تا آخرین رقم دقیق حساب کنی. طراح معمولاً گزینه‌ها رو طوری می‌چینه که با یه تخمین منطقی، دو تا گزینه سریع حذف بشن. به این کار می‌گیم «تخمین حدود»؛ یعنی قبل از اینکه وارد محاسبه ریز و طولانی بشی، حدود جواب رو حدس بزنی و ببینی تقریباً باید نزدیک چه عددی باشه. مثلاً وقتی می‌بینی توی سؤال ضرب و تقسیم عددهای بزرگ اومده، می‌تونی اون‌ها رو رُند کنی (گرد کنی). به جای ۱۹۸ بگی حدود ۲۰۰، به جای ۵۱ بگی حدود ۵۰. این کار باعث میشه ذهنت سریع بفهمه جواب حدوداً چند هزار یا چند صد میشه. حالا وقتی به گزینه‌ها نگاه می‌کنی، هر عددی که خیلی دور از این حدود باشه رو راحت حذف می‌کنی.

مثال: سؤال چهار گزینه‌ای

نیروی که از طرف زمین به جسمی با جرم ۵ کیلوگرم وارد می‌شود، چند برابر نیرویی است که از طرف ماه به جسمی با

جرم $5/3$ کیلوگرم وارد می‌شود؟

۵/۲ برابر

۱/۵ برابر

۷۵/۸ برابر

۶۵/۱۹ برابر

حل با روش تخمین حدود

فرمول نیرو $F = m \times g$

نیروی روی زمین $\approx 5 \times 10 = 50$

نیروی روی ماه $\approx 3/5 \times 1/6$

برای تخمین ساده‌تر:

۳/۵ رو حدود ۳ در نظر می‌گیریم

۱/۶ رو حدود ۲

پس: $3 \times 2 \approx 6$

یعنی نیروی ماه تقریباً ۶ می‌شه.

حالا نسبت:

$$8 \approx 6 \div 50$$

پس جواب درست: گزینه ۳ (حدود ۹ برابر)

نکته مهم اینه که تخمین حدود یعنی «هوشمندانه ساده کردن»، نه بی‌دقتی. باید بدونی داری بالا گرد می‌کنی یا پایین، و حواست باشه تخمینت خیلی از مقدار واقعی فاصله نگیره. این روش مخصوصاً توی کنکور و آزمون‌های زمان‌دار خیلی کمک می‌کنه، چون هم وقت ذخیره میشه هم ذهنت کمتر خسته می‌شه. بعضی وقتا تخمین‌ها به شکلی هست که دو تا گزینه رو از محدوده پاسخ خارج می‌کنه و تو شاید ترجیح بدی بین دو گزینه باقی‌مانده توی زمانی که داری یکی رو انتخاب کنی به جای اینکه پاسخ رو سفید رها کنی.

روش «عددگذاری» چیه؟

روش عددگذاری یعنی وقتی یه سؤال جبری یا حد و مشتق خیلی پیچیده به نظر میاد، به جای اینکه کل عبارت رو نمادین و طولانی ساده کنی، یه عدد مناسب به متغیر بدی و رفتار عبارت رو بررسی کنی. این روش مخصوصاً توی سؤال‌های حد، پیوستگی، علامت عبارت، مقایسه گزینه‌ها و حتی بعضی تست‌های مشتق خیلی نجات‌دهنده‌ست.

فلسفه‌ش ساده‌ست: **به جای جنگیدن با حروف، با عدد واقعی تست می‌کنی بین عبارت چه رفتاری داره.** البته شرط مهمش اینه که عددی انتخاب کنی که تو دام تعریف نشدن یا صفر شدن مخرج نیفتی.

مثال (حد راست و چپ - سطح سخت کنکور)

اگر $f(x) = \frac{|x-2|}{x-2}$ کدام گزینه درست است؟

- (۱) حد چپ و راست در ۲ برابرند و مشتق پذیر است
- (۲) حد چپ و راست در ۲ برابرند ولی مشتق پذیر نیست
- (۳) حد چپ و راست در ۲ نابرابرند
- (۴) مشتق راست و چپ برابرند

حل با روش عددگذاری

می‌خوایم رفتار تابع رو وقتی x به ۲ نزدیک میشه بررسی کنیم.

■ **گام اول:** از چپ عدد بذار

یه عدد کمتر از ۲ انتخاب می‌کنیم، مثلاً $1/9$ اون وقت:

$x=2-$ منفی می‌شه. قدر مطلقش مثبت می‌شه. پس صورت مثبت، مخرج منفی ← کل کسر $= -1$. یعنی حد چپ $= -1$

■ **گام دوم:** از راست عدد بذار

یه عدد بزرگ تر از ۲ انتخاب می کنیم، مثلاً ۲/۱

اینجا:

$x-2$ مثبت

قدر مطلقش هم مثبت

پس کل کسر $= +1$

یعنی حد راست $= +1$

نتیجه

حد چپ $= -1$

حد راست $= +1$

پس حد چپ و راست با هم برابر نیستند.

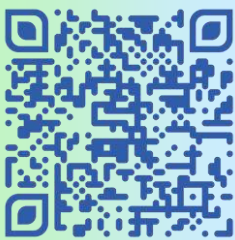
پس حد در ۲ وجود ندارد.

پس مشتق پذیری هم قطعاً ندارد.

جواب درست: گزینه ۳

توی این مقاله دو تاروش مهم تست زنی رو مرور کردیم:

- «تخمین حدود» یعنی قبل از انجام محاسبات طولانی، حدود جواب رو با گرد کردن عددها حدس بزنیم و گزینه های دور از محدوده رو حذف کنیم؛
- و «عددگذاری» یعنی توی سؤال های جبری یا حد و مشتق، به جای درگیری کامل با حروف، با انتخاب عدد مناسب رفتار عبارت رو بررسی کنیم.
- هر دو روش کمک می کنن سریع تر، منطقی تر و با مدیریت زمان بهتر به جواب برسیم.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

تابع (توابع پلکانی و قدرمطلق)

صفحه‌های ۳۴ تا ۴۴

بودجه‌بندی

این آزمون

سهم در

کنکور

فصل دوم ریاضی و آمار یازدهم ۲ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

۱- حاصل $\text{sign}(0) + 3\text{sign}(-10) + 2\text{sign}(2^1)$ کدام است؟

۱ (۱) ۲ (-۱) ۳ (صفر) ۴ (۴)

(آسان - مفهومی - سریع - صفحه ۳۵ - ۱۱۰۲)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

$$\text{sign}(0) + 3\text{sign}(-10) + 2\text{sign}(2^1) = -3 + 2 = -1$$

$$\text{sign}(0) = 0, \text{sign}(-10) = -1, \text{sign}(2^1) = 1$$

$$\Rightarrow \text{عبارت داده شده} = 5 \times 0 + 3 \times (-1) + 2 \times 1 = -1$$

تابع علامت (sign) به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$\text{sign}(x) = \begin{cases} -1 & x < 0 \\ 0 & x = 0 \\ 1 & x > 0 \end{cases}$$

۲- حاصل عبارت $[-3/1] + 2[1/9] + [-1]$ کدام است؟ ([] نماد جزء صحیح است.)

۱ (-۳) ۲ (-۲) ۳ (-۱) ۴ (صفر)

(آسان - محاسباتی - سریع - صفحه ۳۷ تا ۳۹ - ۱۱۰۲)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

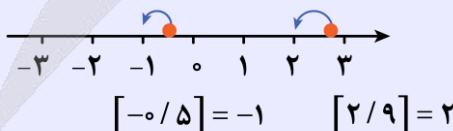
$$[-3/1] + 2[1/9] + [-1] = -4 + 2(1) - 1 = -3$$

$$[-3/1] = -4, [1/9] = 1, [-1] = -1$$

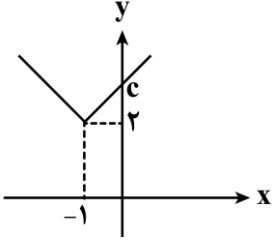
$$\Rightarrow \text{عبارت} = -4 + 2 \times 1 - 1 = -3$$

جزء صحیح هر عدد صحیح برابر خودش و جزء صحیح هر عدد حقیقی غیر صحیح برابر است با بزرگ‌ترین عدد صحیح کوچک‌تر از آن (به عبارتی روی محور اعداد حقیقی برابر اولین عدد صحیح سمت چپش است.)

به طور مثال داریم:

۳- اگر نمودار تابع $y = |x+a| + 2b$ به صورت زیر باشد و c محل برخورد نمودار تابع با محور y ها باشد، حاصل $2a+b-c$ کدام است؟

- (۱) ۳-
(۲) ۱-
(۳) ۱
(۴) صفر

(آسان - نکات شکل - استاندارد) - صفحه ۴۰ تا ۴۴ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

با توجه به نمودار $a=1$ ، $b=1$ و $c=3$ است.

$$\Rightarrow 2a + b - c = 2 + 1 - 3 = 0$$

با توجه به نمودار متوجه می‌شویم که نمودار $|x|$ یک واحد به چپ منتقل شده است؛ پس $a=1$ است. سپس دو واحد به بالا منتقل شده است؛ پس $b=1 \Rightarrow 2b=2$ است. حالا محل تلاقی با محور y ها را به دست می‌آوریم:

$$y = |x+a| + 2b \xrightarrow{x=0} y = |0+1| + 2(1) \Rightarrow y = 1 + 2 = 3 \Rightarrow c = 3$$

حالا داریم:

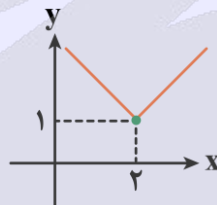
$$2a + b - c = 2(1) + (1) - 3 = 0$$

برای رسم تابع $y = |x+m| + n$ به کمک انتقال نمودار $y = |x|$ ، نمودار را به اندازه m واحد در راستای افقی (محور x ها) و به اندازه n واحد در راستای عمودی (محور y ها) انتقال می‌دهیم. دقت کنید که:

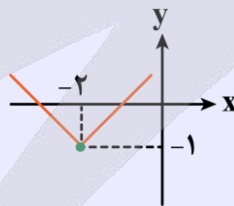
الف) اگر $m > 0$ باشد، به سمت چپ و اگر $m < 0$ باشد، به سمت راست انتقال می‌دهیم.

ب) اگر $n > 0$ باشد، به سمت بالا و اگر $n < 0$ باشد، به سمت پایین انتقال می‌دهیم.

به طور مثال داریم:

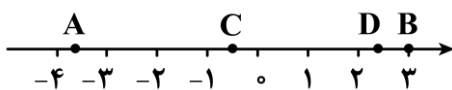
$$y = |x - 2| + 1$$

$$y = |x + 2| - 1$$

••• ibo •••

۴- با توجه به محور اعداد زیر حاصل $\frac{2[A]-3[B]}{[C]+[D]}$ کدام است؟ ([] نماد جزء صحیح است.)

$$\frac{-15}{2} \quad (۴)$$

$$\frac{-17}{2} \quad (۳)$$

$$-17 \quad (۲)$$

$$-15 \quad (۱)$$

بررسی سریع:

$$\frac{2(-4) - 3(3)}{(-1) + (2)} = \frac{-8 - 9}{1} = -17$$

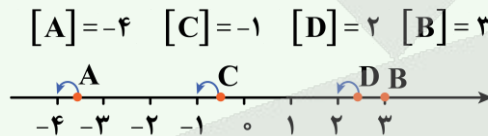
$$-4 < A < -3 \rightarrow [A] = -4, B = 3 \Rightarrow [B] = 3$$

$$-1 < C < 0 \rightarrow [C] = -1, 2 < D < 3 \rightarrow [D] = 2$$

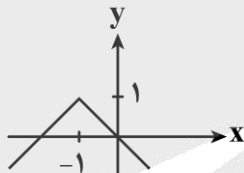
$$\Rightarrow \text{عبارت} = \frac{2 \times (-4) - 3 \times 3}{-1 + 2} = \frac{-8 - 9}{1} = -17$$

نکته

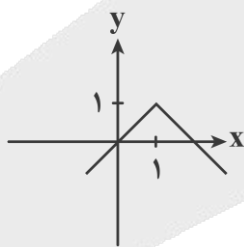
روی محور اعداد حقیقی جزء صحیح هر عدد صحیح خودش و جزء صحیح هر عدد غیر صحیح برابر اولین عدد صحیح سمت چپ آن عدد است. در نمودار داده شده داریم:

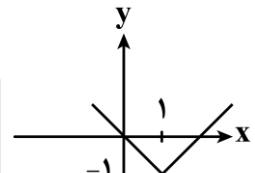
••• ibo •••

 ۵- اگر $a = [2/9] + [-2/9]$ و $b = -[-0/1]$ باشند، نمودار تابع $y = -|x+a|+b$ کدام است؟

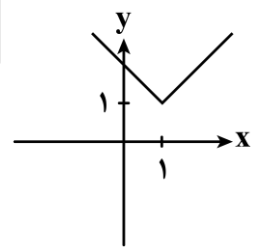
(۲)

(۴)

(۱)

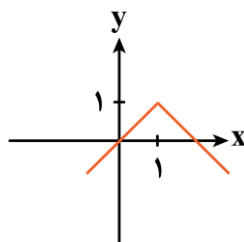
(۳)

 ابتدا مقدار a و b را به دست می آوریم:

$$a = [2/9] + [-2/9] = 2 + (-3) = -1$$

$$b = -[-0/1] = -(-1) = 1$$

$$\Rightarrow y = -|x-1|+1$$

توضیحات و نحوه رسم	نمودار جدید ($a, k > 0$)
نمودار تابع f را به اندازه a واحد در راستای محور x ها به سمت چپ منتقل می‌کنیم.	$f(x+a)$
نمودار تابع f را به اندازه a واحد در راستای محور x ها به سمت راست منتقل می‌کنیم.	$f(x-a)$
نمودار تابع f را به اندازه a واحد در راستای محور y ها به سمت بالا منتقل می‌کنیم.	$f(x)+a$
نمودار تابع f را به اندازه a واحد در راستای محور y ها به سمت پایین منتقل می‌کنیم.	$f(x)-a$
نمودار تابع f را نسبت به محور y ها قرینه می‌کنیم.	$f(-x)$
نمودار تابع f را نسبت به محور x ها قرینه می‌کنیم.	$-f(x)$

۶- اگر تابع $f(x) = \begin{cases} -bx+a & x < \frac{5}{4} \\ c+1 & x = \frac{5}{4} \\ 3x-5 & x > \frac{5}{4} \end{cases}$ یک تابع قدرمطلق باشد، حاصل $b+c-a$ کدام است؟

(۱) -۳ (۲) ۷ (۳) -۲ (۴) ۹

(دشوار - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۴۰ تا ۴۴ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۱

در ضابطه سوم $x = \frac{5}{4}$ $3x - 5 \rightarrow 3(\frac{5}{4}) - 5 = \frac{15}{4} - 5 = \frac{15}{4} - \frac{20}{4} = -\frac{5}{4} = 0$

$\Rightarrow c+1=0 \Rightarrow c=-1$

پس ضابطه تابع f به صورت $f(x) = |3x - 5|$ است و داریم:

در ضابطه اول $x < \frac{5}{4}$ $-(3x - 5) = -bx + a \Rightarrow -3x + 5 = -bx + a$

$\Rightarrow \begin{cases} b=3 \\ a=5 \end{cases} \Rightarrow b+c-a = 3-1-5 = -3$

۷- محدوده جواب معادله $\text{sign}([2x-3])=0$ کدام است؟

(۱) $1 < x < 2$ (۲) $\frac{3}{2} < x < 4$ (۳) $\frac{3}{2} \leq x < 2$ (۴) $1 < x \leq \frac{7}{4}$

(متوسط - مفهومی / محاسباتی - سریع) - صفحه ۳۷ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

$[2x-3]=0 \Rightarrow 0 \leq 2x-3 < 1 \Rightarrow 3 \leq 2x < 4 \Rightarrow \frac{3}{2} \leq x < 2$

$y = \text{sign}(0) = 0 \Rightarrow 0 = 0$

$\Rightarrow [2x-3]=0 \Rightarrow 0 \leq 2x-3 < 1 \Rightarrow 3 \leq 2x < 4 \Rightarrow \frac{3}{2} \leq x < 2$

۸- اگر تابع $f(x) = \begin{cases} (2k+2)|x|+5 & x \neq 0 \\ k-1 & x = 0 \end{cases}$ پلکانی باشد، آن گاه حاصل $kf(k+1)$ کدام است؟

(۱) ۱ (۲) -۱ (۳) +۲ (۴) -۲

(متوسط - محاسباتی - سریع) - صفحه ۳۵ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۳

نمودار پلکانی یک تابع چندضابطه‌ای است که در هر ضابطه مقدار تابع عددی ثابت است. بنابراین ضریب متغیر x همواره در ضابطه تابع باید صفر باشد.

$$2k + 2 = 0 \Rightarrow k = -1$$

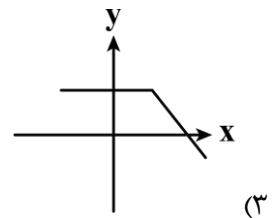
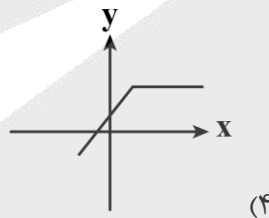
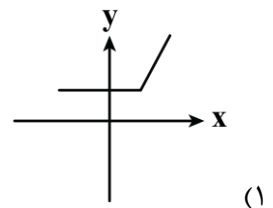
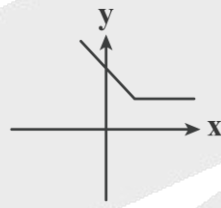
$$f(x) = \begin{cases} 5 & x \neq 0 \\ -2 & x = 0 \end{cases}$$

$$kf(k+1) = -1f(-1+1) = -f(0) = -(-2) = +2$$

همه چیز درباره تابع پلکانی

تابع پلکانی تابعی چندضابطه‌ای است و هر ضابطه آن نیز یک مقدار ثابت است. نمودار ضابطه‌ها به صورت خط‌های افقی (موازی محور x ها) رسم می‌شود. برای نقاط ابتدایی و انتهایی خط‌ها (پاره‌خط‌ها، نیم‌خط‌ها) اگر نقطه توپر باشد، در مشخص کردن محدوده x نامساوی را با مساوی (کوچک‌تر مساوی یا بزرگ‌تر مساوی) در نظر می‌گیریم و اگر نقطه توخالی باشد، در مشخص کردن محدوده فقط نامساوی (کوچک‌تر یا بزرگ‌تر) قرار می‌دهیم.

۹- نمودار تابع $y = |x-3| + x$ مشابه کدام شکل است؟

(آسان - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۴۰ تا ۴۴ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۱

نکته

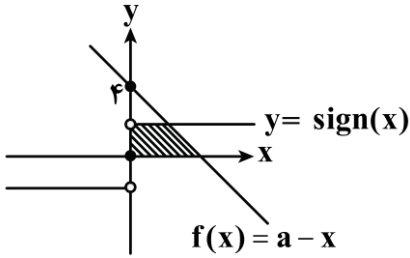
برای دو ضابطه‌ای نوشتن تابع قدرمطلق ابتدا عبارت داخل قدرمطلق (یعنی در $|u(x)|$ عبارت $u(x)$) را در یک ضابطه، مثبت و در ضابطه دیگر منفی قرار می‌دهیم (صفر را با هر ضابطه می‌توان در نظر گرفت). و به ازای $u(x) > 0$ در ضابطه تابع همان $u(x)$ و به ازای $u(x) < 0$ در ضابطه $-u(x)$ را قرار می‌دهیم. سپس محدوده دامنه و ضابطه‌ها را ساده‌تر می‌کنیم.

ابتدا ریشه داخل قدرمطلق را به دست می‌آوریم:

$$|x-3| = 0 \Rightarrow x = 3 \Rightarrow f(x) = \begin{cases} x-3+x = 2x-3 & x \geq 3 \\ -(x-3)+x = 3 & x < 3 \end{cases}$$

$$\Rightarrow f(x) = \begin{cases} 2x-3 & x \geq 3 \\ 3 & x < 3 \end{cases}$$

۱۰- مساحت قسمت هاشورخورده (محل تقاطع تابع $y = \text{sign}(x)$ با نمودار تابع f و محورهای x و y) کدام است؟

$$\frac{5}{2} \quad (2)$$

$$\frac{9}{2} \quad (4)$$

$$\frac{3}{2} \quad (1)$$

$$\frac{7}{2} \quad (3)$$

(دشوار - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۳۵ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۳

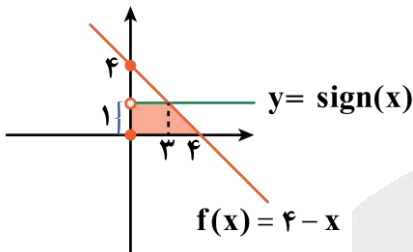
با توجه به نمودارها داریم:

$$f(0) = a = 4 \Rightarrow f(x) = 4 - x$$

حال لازم است محل تقاطع $y = \text{sign}(x)$ و $f(x) = a - x$ که ضابطه‌اش $f(x) = 4 - x$ مشخص شده را پیدا کنیم، می‌دانیم که وقتی $x > 0$ باشد $\text{sign}(x) = 1$ است.

$$\Rightarrow f(x) = 4 - x = 1 \Rightarrow x = 3$$

شکل هاشورخورده یک دوزنقه است که مساحت آن را به این طریق محاسبه می‌کنیم:

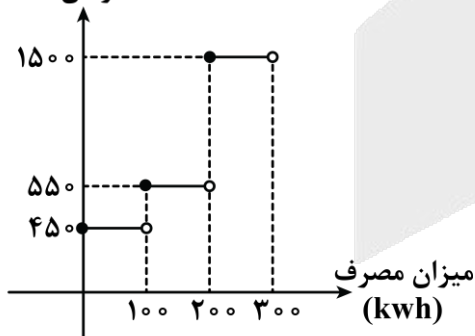
$$\text{مساحت دوزنقه} = \frac{\text{ارتفاع} \times \text{مجموع دو قاعده}}{2} = \frac{(3 + 4) \times 1}{2} = \frac{7}{2}$$

۱۱- اگر نمودار پلکانی زیر، هزینه برق مصرفی خانوارها باشد، نسبت هزینه مصرف برق خانوار A با ۲۵۰ کیلووات ساعت به هزینه

مصرف برق خانوار B به میزان ۳۰۰ کیلووات ساعت کدام است؟

هزینه مصرف برق
(تومان)

- (۱) ۰/۴
- (۲) ۰/۶
- (۳) ۰/۷
- (۴) ۰/۸

(متوسط - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۳۵ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

$$A = S_1 + S_2 + S_3 = 100 \cdot (45 + 55 + 75) = 175000$$

$$B = 100 \cdot (45 + 55 + 150) = 250000$$

$$\frac{A}{B} = \frac{175000}{250000} = \frac{7}{10}$$

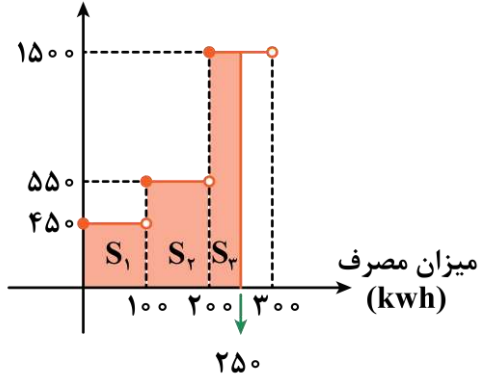
محاسبه هزینه برق مصرفی در هر خانه بر اساس میزان کیلووات ساعت، برقی است که در هر سی روز در یک خانه مصرف می‌شود. نمودار فوق همان‌طور که در صورت سؤال گفته شده، پلکانی است: یعنی یک تابع چندضابطه‌ای است که در هر ضابطه مقدار تابع عددی ثابت است.

برای محاسبه هزینه با استفاده از نمودار کافی است مساحت هر بخش را با توجه به میزان مصرف محاسبه کنیم و در نهایت با هم جمع کنیم:

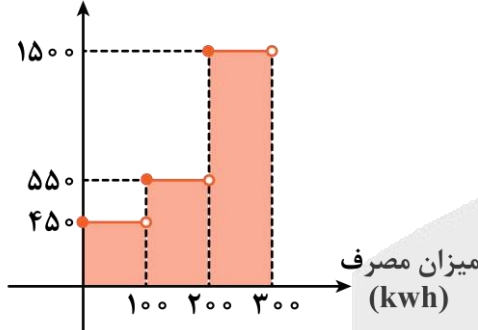
$$A \text{ هزینه برق خانوار} = S_1 + S_2 + S_3 = (100 \times 45) + (100 \times 55) + (50 \times 150) = 100 \cdot (45 + 55 + 75) = 175000$$

هزینه مصرف برق

$$B \text{ هزینه برق خانوار} = \text{مجموعه کل مساحت نمودار پلکانی} = 100 \times 45 + (100 \times 55) + (100 \times 150) = 100 \cdot (45 + 55 + 150) = 250000$$

هزینه مصرف برق

$$\frac{\text{هزینه برق خانوار A}}{\text{هزینه برق خانوار B}} = \frac{175000}{250000} = \frac{175}{250} = \frac{7}{10} = 0.7$$

۱۲- اگر $f(x) = \frac{[x]}{|x|} \text{sign}([x]-x)$ باشد، $f(\pi+1)$ کدام است؟ ([] نماد جزء صحیح است.)

(۴) $\frac{4}{-\pi-1}$

(۳) $\frac{3}{\pi+1}$

(۲) $\frac{4}{\pi+1}$

(۱) $\frac{-3}{\pi+1}$

(دشوار - محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۳۵ تا ۴۰ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

فرض کنید $\pi = 3/14$ است؛ بنابراین $x = \pi + 1 = 4/14$ است.

$$f(\pi+1) = \frac{[4/14]}{4/14} \text{sign}([4/14] - 4/14) = \frac{4}{4/14} \text{sign}(\underbrace{4 - 4/14}_{-}) = \frac{4}{4/14} (-1) = -\frac{4}{3/14+1} = \frac{4}{-\pi-1}$$

$$\text{sign}([x]-x) = \begin{cases} 0 & x \in \mathbb{Z} \\ -1 & x \notin \mathbb{Z} \end{cases}$$

$\pi+1 \Rightarrow$ عددی غیر صحیح است

$$\text{sign}([x]-x) \xrightarrow{x=\pi+1} \text{sign}([\pi+1] - \pi - 1) = -1$$

$$f(\pi+1) = \frac{\overbrace{[\pi+1]}^{4/14}}{\underbrace{(\pi+1)}_{(+)}} (-1) = \frac{4}{\pi+1} (-1) = \frac{4}{-\pi-1}$$

 ۱۳- تعداد جواب‌های معادله $\text{sign}(x) = |x|$ کدام است؟

۳ (۴)

۲ (۳)

۱ (۲)

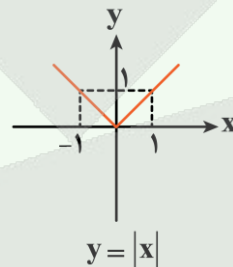
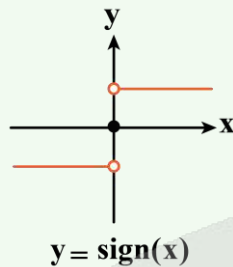
صفر (۱)

(دشوار - مفهومی / ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۳۵ و ۴۰ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۳

نمودار دو تابع زیر را به خاطر بسپارید:

روش اول

کافیست قدرمطلق و تابع علامت را در سه بازه مثبت، منفی و صفر تعیین وضعیت کنیم.

$$\left\{ \begin{array}{l} x > 0 \Rightarrow \begin{cases} \text{sign}(x) = 1 \\ |x| = x \end{cases} \Rightarrow x = +1 \text{ قابل قبول} \\ x = 0 \Rightarrow \begin{cases} \text{sign}(x) = 0 \\ |x| = 0 \end{cases} \Rightarrow 0 = 0 \Rightarrow x = 0 \text{ قابل قبول} \\ x < 0 \Rightarrow \begin{cases} \text{sign}(x) = -1 \\ |x| = -x \end{cases} \Rightarrow -1 = -x \Rightarrow x = 1 \text{ قرار ندارد } x < 0 \text{ در محدوده} \end{array} \right.$$

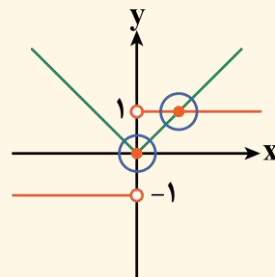
 پس در کل دو تا ریشه دارد: $x = 0, 1$

قلیش رو یاد بگیر!

بعضی وقت‌ها با رسم نمودار بدون محاسبه مقدار ریشه، تعداد ریشه به دست می‌آید.

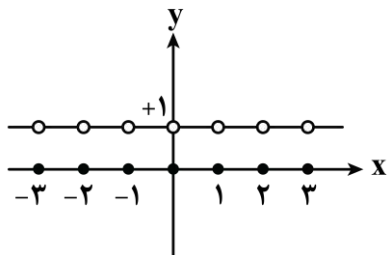
 با رسم نمودار تابع علامت و تابع قدرمطلق $|x|$ در یک صفحه مختصات و تلاقی دادن این دو، تعداد ریشه‌ها برابر نقاط برخورد می‌باشد. که می‌شه دو تا ریشه!

$$y = \text{sign}(x) = \begin{cases} 1 & x > 0 \\ 0 & x = 0 \\ -1 & x < 0 \end{cases}, f(x) = |x| = \begin{cases} x & x \geq 0 \\ -x & x < 0 \end{cases}$$

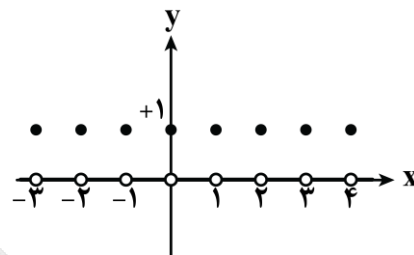

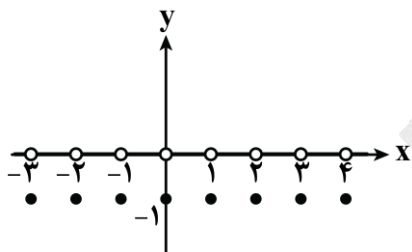
۱۴- نمودار تابع $y = \text{sign}(x - [x])$ کدام است؟ [] نماد جزء صحیح است

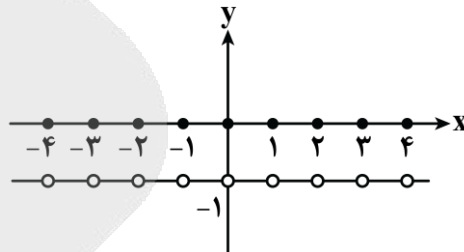
(۲)

(۱)

(۴)

(۳)

(دشوار - مفهومی / ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۳۵ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۲

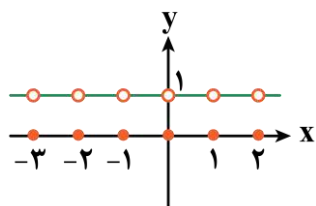
ابتدا تکلیف جزء صحیح و عبارت $x - [x]$ را باید مشخص کنیم:

$$\begin{cases} x \in \mathbb{Z} \Rightarrow x - [x] = 0 \\ x \notin \mathbb{Z} \Rightarrow 0 < x - [x] < 1 \end{cases} \Rightarrow \text{sign}(x - [x]) = \begin{cases} 0 & x \in \mathbb{Z} \\ 1 & x \notin \mathbb{Z} \end{cases}$$

تابع علامت

$$y = \text{sign}(0) = \begin{cases} 1 & 0 > 0 \\ 0 & 0 = 0 \\ -1 & 0 < 0 \end{cases}$$

$$\Rightarrow f(x) = \text{sign}(x - [x]) = \begin{cases} 1 & x \notin \mathbb{Z}, x - [x] > 0 \\ 0 & x \in \mathbb{Z}, x - [x] = 0 \end{cases}$$

۱۵- به ازای $x \in \mathbb{R}$ برد تابع $f(x) = \text{sign}(x) + \text{sign}(-|x|)$ کدام است؟

{0} (۴)

{-۲, ۰, +۲} (۳)

{۰, ۲} (۲)

{۰, -۲} (۱)

(دشوار - ترکیبی / محاسباتی - استاندارد) - صفحه ۳۵ - ۱۱۰۲

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

$$f(x) = \text{sign}(x) + \text{sign}(-|x|) \Rightarrow \begin{cases} x > 0 \Rightarrow f(x) = 1 + (-1) = 0 \\ x = 0 \Rightarrow f(x) = 0 + 0 = 0 \\ x < 0 \Rightarrow f(x) = -1 + (-1) = -2 \end{cases} = R_f = \{0, -2\}$$

در تابع علامت و قدرمطلق فقط کافیه وضعیت تابع را در محدوده X های مختلف، مشخص کنیم:
قدرمطلق $|x|$ همواره مقداری نامنفی است.

$$f(x) = \begin{cases} \overset{(+)}{\text{sign}(x)} + \overset{(-)}{\text{sign}(-x)} = 1 - 1 = 0 & x > 0 \\ \text{sign}(0) + \text{sign}(0) = 0 + 0 = 0 & x = 0 \\ \overset{(-)}{\text{sign}(x)} + \underbrace{\overset{(-)}{\text{sign}(-(-x))}}_{\text{sign}(+x)} = -1 - 1 = -2 & x < 0 \end{cases} \Rightarrow f(x) = \text{sign}(x) + \text{sign}(-|x|) = \begin{cases} 1 - 1 = 0 & x > 0 \\ 0 + 0 = 0 & x = 0 \\ -1 - 1 = -2 & x < 0 \end{cases}$$

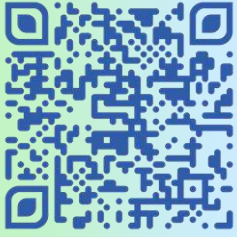
بنابراین برد تابع f اعداد صفر و -۲ است.

$$\text{برد تابع } R_f = \{0, -2\}$$

حواست باشه!

اگر حواست به تعیین علامت درست قدرمطلق نباشه، به گزینه ۴ می‌رسی.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

مجاز + کارگاه تحلیل فصل، تاریخ ادبیات فارسی در قرن‌های دهم و یازدهم، پایه‌های آوایی همسان (۲)،
استعاره + کارگاه تحلیل فصل
صفحه‌های ۵۱ تا ۷۸

بودجه‌بندی
این آزمون

سهم در
کنکور

این مبحث حدوداً ۶ تست از ۳۰ تست کنکور را پوشش داده است.

۱۶- کدام عبارت از دیدگاه تاریخ ادبیات ایراد دارد؟

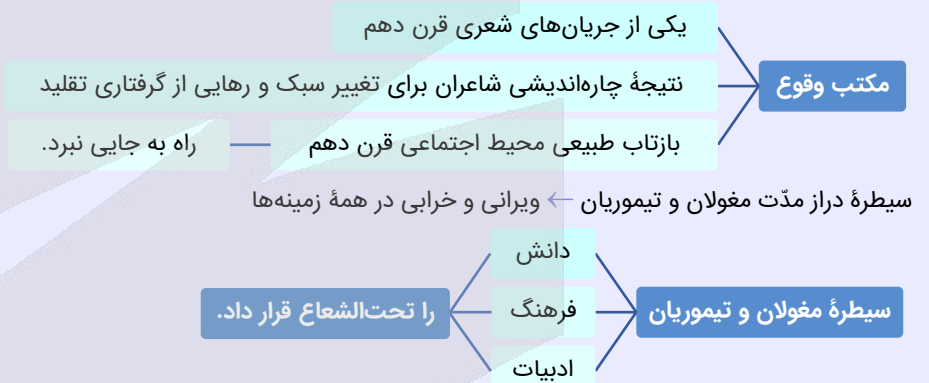
- (۱) مکتب وقوع بازتاب طبیعی محیط اجتماعی قرن دهم بود که راه به جایی نبرد.
- (۲) بعد از ظهور شاعران بزرگی چون سعدی، مولانا و حافظ در دوره عراقی جایی برای رشد ادبیات باقی نماند.
- (۳) در قرن دهم شاعران مدیحه‌سرا برای امرار معاش یا ثروت‌اندوزی راهی دیار هند شدند.
- (۴) آشنایی با تفکرات و معارف هندوان کم‌وبیش در تغییر سبک دخیل بود.

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۶۰ - ۱۱۰۷

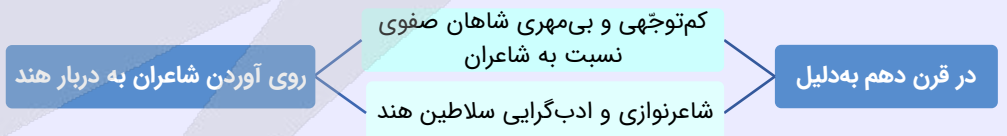
پاسخ: گزینه ۳

در قرن یازدهم شاعران مدیحه‌سرا برای امرار معاش یا ثروت‌اندوزی راهی دیار هند شدند.

تاریخ ادبیات قرن دهم

به دلیل تسلط طولانی مغولان و تیموریان ← بعد از ظهور شاعران بزرگی چون سعدی، مولانا و حافظ در دوره عراقی جایی برای رشد ادبیات باقی نماند.

برخی از شاعران پس از کسب ثروت و شهرت، به ایران بازگشتند.
آشنایی با تفکرات و معارف هندوان در تغییر سبک دخیل بود.

سوتی‌های پرتکرار

شاعران در قرن دهم و یازدهم به دیار هند رفتند؛ اما هرکدام از این رفت‌وآمدها در هر قرن علت خود را داشته است. به جدول زیر توجه کنید:

قرن دهم	کم‌توجهی و بی‌مهری شاهان صفوی و ادب‌گرایی و شاعرنوازی سلاطین هند ← رفتن شاعران به هند برخی از آنان پس از کسب ثروت و شهرت، به ایران بازگشتند.
قرن یازدهم	بها ندادن به شعر ستایشی در ایران + رواج قصیده و مدح در هند به رسم دربارهای قدیم ایران ← شاعران مدیحه‌سرا برای امرار معاش یا ثروت‌اندوزی راهی هند شدند.

۱۷- کدام توضیح دربارهٔ سرایندهٔ بیت زیر صحیح است؟

«لاله و گل زخمی خمیازه‌اند

- عیش این گلشن خماری بیش نیست»
- (۱) در ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است و این ویژگی به غزل‌های او لطف ویژه‌ای بخشیده است.
- (۲) برخی از تکبیت‌های غزلش شاهکارهای ذوق و اندیشه‌اند.
- (۳) او را به سبب سرودن غزل‌های خیال‌انگیز و به کار بردن مضمون‌های بدیع و گاه دور از ذهن می‌شناسیم.
- (۴) سبک شعرش حدّ واسط دورهٔ عراقی و دورهٔ بعد یعنی سبک هندی است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۶۱ - ۱۱۰۷

شعر داده‌شده از بیدل دهلوی است و عبارت مرتبط با او در این گزینه ذکر شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱. کلیم کاشانی: در ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است و این ویژگی به غزل‌های او لطف ویژه‌ای بخشیده است.
۲. صائب تبریزی: برخی از تکبیت‌های غزلش شاهکارهای ذوق و اندیشه‌اند.
۴. وحشی بافقی: سبک شعرش حد واسط سبک دورهٔ عراقی و دورهٔ بعد، یعنی سبک هندی است و واقع‌گرایی شاخصهٔ اصلی آن است.

بیدل دهلوی

او را به سبب سرودن غزل‌های خیال‌انگیز و به کاربردن مضمون‌های بدیع و گاه دور از ذهن می‌شناسیم.

ویژگی‌های عمدهٔ شعر بیدل:

- مضمون‌های پیچیده
- استعاره‌های رنگین، خیال‌انگیز و سرشار از ابهام
- تخیل‌های رمزآمیز شاعرانه

راهنمای مسیرت

یکی از قسمت‌های دشوار تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، آشنایی با نام شاعران یک بیت و شعر است. برای اینکه بتوانید به اشعار مهم کتاب درسی در مبحث سبک هندی تسلط داشته باشید، به جدول زیر توجه کنید:

نام شاعر	اشعار
صائب تبریزی	<ul style="list-style-type: none"> • بخیهٔ کفشم اگر دندان‌نما شد عیب نیست • ریشهٔ نخل کهنسال از جوان افزون‌تر است • جان به لب داریم و همچون صبح خندانیم ما • از سیاهی داغ ما هرگز نمی‌آید برون • پشت چون آینه بر دیوار حیرت داده‌ایم • از شبیخون خمار صبحدم آسوده‌ایم • خرقه از ما می‌ستانند نافهٔ مشکین‌نفس • حلقهٔ چشم غزالان حلقهٔ زنجیر ماست • گر چراغ بزم عالم نیست صائب کلک ما • ای گل که موج خنده‌ات از سر گذشته است • به یک کرشمه که در کار آسمان کردی • روزگاری شد ز چشم اعتبار افتادهم • دست رغبت کس نمی‌سازد به سوی من دراز • اختیارم نیست چون گرداب بر سرگشتگی • عقده‌ای هرگز نکردم باز از کار کسی • همچو گوهر گر دلم از سنگ گردد دور نیست • همت مردانه می‌خواهد گذشتن از جهان • دامن هر گل مگیر و گرد هر بلبل مگرد • ای گل بوستان‌سرا، از پس پرده‌ها درآ
	<ul style="list-style-type: none"> • خنده می‌آرد همی بر هرزه‌گردی‌های من • بیشتر دل بستگی باشد به دنیا پیر را • دست و تیغ عشق را زخم نمایانیم ما • در سواد آفرینش آب حیوانیم ما • والهٔ خار و گل این باغ و بستانیم ما • مستی دنباله‌دار چشم خوبانیم ما • از هواداران آن زلف پریشانیم ما • دایم از راه نظر دربند و زندانیم ما • چون ز بخت تیره دایم در شبستانیم ما؟ • آماده باش گریهٔ تلخ گلاب را • هنوز می‌پرد از شوق چشم کوکب‌ها • چون نگاه آشنا از چشم یار افتادهم • چون گل پژمرده بر روی مزار افتادهم • نبض موجم در تپیدن بی‌قرار افتادهم • در چمن بیکار چون دست چنار افتادهم • دور از مزگان ابر نوبهار افتادهم • یوسفی باید که بازار زلیخا بشکند • طالب حسن غریب و معنی بیگانه باش • بوی تو می‌کشد مرا، وقت سحر به بوستان

شعله طفل نی سواری بیش نیست عیش این گلشن خماری بیش نیست ما و من آینه‌داری بیش نیست کاین گلستان خنده‌واری بیش نیست از تنک آبی کناری بیش نیست فرصت ما نیز باری بیش نیست فخرها دارند و عاری بیش نیست	برق با شوقم شراری بیش نیست لاله و گل زخمی خمیازه‌اند تا به کی نازی به حسن عاریت می‌رود صبح و اشارت می‌کند غرقه و همیم، ورنه این محیط ای شر از هم‌رهان غافل مباش بیدل این کم‌همتان بر عز و جاه	بیدل دهلوی
داغ عشق تو گلی نیست که از یاد رود تشنه را آب محال است که از یاد رود لشکر خسرو اگر بر سر فرهاد رود تا سراسر به ره عشق تو بر باد رود اول بلا به مرغ بلندآشیان رسد	• گر تمنای تو از خاطر ناشاد رود نرود حسرت آن چاه زنخدان از دل نتوان از سر او برد هوای شیرین کاش چون شمع شود سر همه اعضای کلیم • گاهی که سنگ حادثه از آسمان رسد	کلیم کاشانی
باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است بی نفخ صور خاسته تا عرش اعظم است خبر از سرزنش خار جفا نیست تو را دل افسرده غیر از آب و گل نیست زبانم را بیانی آتشین ده	• باز این چه شورش است که در خلق عالم است باز این چه رستخیز عظیم است کز زمین • ای گل تازه که بویی ز وفا نیست تو را • هر آن دل را که سوزی نیست دل نیست • دلم را داغ عشقی بر جبین نه	محتشم کاشانی
		وحشی بافقی

۱۸- از دیدگاه تاریخ ادبیات کدام موارد درست است؟

- الف: زبان فارسی در شبه‌قاره هند همه‌گیر و رسمی شد و تا زمان حاکمیت استعمار انگلیس زبان رسمی آن دیار بود.
- ب: با رشد ادبیات در هند، خراسان که پایتخت و محل اجتماع شعرا و فضلا بود توسعه یافت.
- ج: در قرن دهم هنرهایی چون قالی‌بافی، سفالگری، شیشه‌سازی، تذهیب و خوشنویسی رشد فراوان یافت.
- د: محتشم کاشانی از شاعران قرن یازدهم، در سرودن شعر مذهبی معروف و ترکیب‌بند عاشورایی او زبانزد است.
- ه: واقع‌گرایی شاخصه اصلی شعر وحشی بافقی است.

(۱) «الف» - «ب» - «ه» (۲) «الف» - «ج» - «ه» (۳) «ب» - «د» - «ه» (۴) «د» - «ج» - «ه»

(دشوار - خط به خط - زمانبر) - صفحه ۶۱ - ۱۱۰۷

پاسخ: گزینه ۲

بررسی موارد نادرست:

- پ با رشد ادبیات در هند، اصفهان، که پایتخت و محل اجتماع شعرا و فضلا بود توسعه یافت.
- د محتشم کاشانی از شاعران قرن دهم، در سرودن شعر مذهبی معروف و ترکیب‌بند عاشورایی او زبانزد است.

قرن دهم

تأثیر فرهنگ ایرانی بر فرهنگ هند: فضلی هند از تألیف کتاب و سرودن شعر به زبان فارسی و بها دادن به فرهنگ ایرانی استقبال می‌کردند. شاهان گورکانی هند همگی به فارسی سخن می‌گفتند.

استحکام و استقرار زبان فارسی در شبه‌قاره هند ← همه‌گیر و رسمی شدن فارسی در آن دیار تا زمان حاکمیت استعمار انگلیس در هند

توسعه اصفهان (پایتخت و محل اجتماع شعر و فضلا) از دیدگاه ادبی

۱۹- هر یک از عبارات زیر به ترتیب معرف چه کسی است؟

الف: ضرب المثل ها و الفاظ محاوره سخن او را برجسته ساخته است.

ب: شعرش از نظر دقت، ظرافت و رقت معانی مشهور است.

ج: او را خداوندگار مضامین تازه شعری دانسته اند.

د: از مفاخر هنر در دوره شاه عباس بود.

۲) صائب تبریزی - وحشی بافقی - کلیم کاشانی - رضا عباسی

۴) کلیم کاشانی - وحشی بافقی - صائب تبریزی - بهزاد

۱) صائب تبریزی - بابافغانی شیرازی - صائب تبریزی - بهزاد

۳) کلیم کاشانی - بابافغانی شیرازی - صائب تبریزی - رضا عباسی

(متوسط - خط به خط - سریع ۵ - صفحه ۶۱ - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

الف) ضرب المثل ها و الفاظ محاوره سخن کلیم کاشانی را برجسته ساخته است.

پ) شعر بابافغانی شیرازی از نظر دقت، ظرافت و رقت معانی مشهور است.

ج) صائب تبریزی را خداوندگار مضامین تازه ی شعری دانسته اند.

د) رضا عباسی از مفاخر دوره شاه عباس بود.

نام شاعر	توضیحات
بهباد	دوره شاه اسماعیل
رضا عباسی	دوره شاه عباس
بابافغانی شیرازی	دقت، ظرافت و رقت معانی نماینده شعر لطیف و فصیح قرن دهم
وحشی بافقی	شعر: حدّ واسط دوره عراقی و سبک هندی شاخصه اصلی شعر او: واقع گرایی
محتشم کاشانی	مشهور در سرودن شعر مذهبی: ترکیب بند عاشورایی
کلیم کاشانی	مشهور در ابداع معانی و خیال های رنگین ضرب المثل و الفاظ محاوره سخن او را برجسته ساخته است. لقب: خلاق المعانی ثانی (به دلیل به کار بردن مضمون های ابداعی فراوان)

معروفترین شاعر سبک هندی و پرکارترین شاعر فارسی‌زبان مشهور در غزل‌سرایی برخی از تک‌بیت‌های غزلش شاهکارهایی از ذوق و اندیشه‌اند. بسیاری از تک‌بیت‌های او به صورت ضرب‌المثل رواج یافته‌اند. خداوندگار مضامین تازه شعری	صائب تبریزی
مشهور به: - سرودن غزل‌های خیال‌انگیز - به کار بردن مضمون‌های بدیع و گاه دور از ذهن ویژگی‌های عمده شعر بیدل: ۱. مضمون‌های پیچیده ۲. استعاره‌های رنگین، خیال‌انگیز و سرشار از ابهام ۳. تخیل‌های رمزآمیز شاعرانه	بیدل دهلوی

۲۰- یکی از ویژگی‌های شعر صائب این است که برخی از تک‌بیت‌های غزلش شاهکارهایی از ذوق و اندیشه‌اند و به صورت ضرب‌المثل رواج یافته‌اند. در کدام گزینه این ویژگی مشاهده می‌شود؟

(۱) به رنگ گردباد آن طایر وحشت‌پرورالم
(۲) من زخم کردم بر دلت مرهم منه بر زخم من
(۳) ممنون غفلتیم که بی منت طلب
(۴) عیب پاکان زود بر مردم هویدا می‌شود | که هم در عالم پرواز بستند آشیانش را
من چاک کردم خرقه‌ات بخیه مزین بر چاک من
ما را به ما رساند به شبگیر خواب پا
در میان شیر خالص موی رسوا می‌شود |
|---|--|

(دشوار - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۶۱ - ۱۱۰۷

پاسخ: گزینه ۴

یکی از ویژگی‌های شعر صائب رواج یافتن تک‌بیت‌های او به صورت ضرب‌المثل است که مصراع دوم این گزینه ضرب‌المثل مشهوری است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ پیچیدگی مضمون ← این شعر متعلق به بیدل دهلوی است.
- ۲ ویژگی تک‌بیت صائب مشاهده نمی‌شود.
- ۳ پیچیدگی مضمون ← این شعر متعلق به بیدل دهلوی است.

کلاس درس: بسیاری از تک‌بیت‌های صائب تبریزی به صورت ضرب‌المثل رواج یافته‌اند؛ مانند:

فکر شبیه تلخ دارد جمعه اطفال را	عشرت امروز بی‌اندیشه فردا خوش است
← ضرب‌المثل درباره زیستن در زمان حال	پای خوابیده است دست شستن از رفتار را
رزق را روزی‌رسان همواره قسمت می‌کند	خواب در وقت سحرگاه گران می‌گردد
← ضرب‌المثل درباره اهمیت تلاش و حرکت	هرکه دل بسته به این دار فنا نیم‌رس است
آدمی پیر چو شد، حرص جوان می‌گردد	
← ضرب‌المثل درباره وابستگی بیشتر پیران به دنیا	
میوه پخته محال است نیفتد بر خاک	
← ضرب‌المثل درباره تواضع و فروتنی	

۲۱- کدام ویژگی‌ها به ترتیب مربوط به قرن دهم و یازدهم‌اند؟

- (۱) وابسته نبودن شعر به دربار و از بین رفتن طبقه مدیحه‌سرایان - رونق تجارت و رفاه اقتصادی مردم در دوره صفوی
- (۲) تأثیرپذیری فرهنگ ایران از فرهنگ هند - بها ندادن به شعر ستایشی در ایران
- (۳) تبدیل موضوعات کهن به مضامین تازه - دایر شدن مراکز تجمعی مانند قهوه‌خانه‌ها
- (۴) سخن گفتن همه شاهان گورکانی به فارسی - ترویج مذهب شیعه توسط حکومت صفوی

در قرن دهم همه شاهان گورکانی به زبان فارسی سخن می‌گفتند و در قرن یازدهم پس از کشاکش‌های به‌وجودآمده در ایران، حکومت صفوی روی کار آمد و مذهب شیعه را ترویج کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) قرن یازدهم - قرن یازدهم

۲) تأثیرپذیری فرهنگ هند از فرهنگ ایران درست است.

۳) قرن یازدهم - قرن یازدهم

مقایسه نکات تاریخ ادبیات قرن‌های دهم و یازدهم به‌اختصار

تاریخ ادبیات قرن یازدهم	تاریخ ادبیات قرن دهم
روی کار آمدن حکومت صفوی	شعر لطیف و فصیح که بابافغانی نماینده آن بود.
ترویج مذهب شیعه	بعد از ظهور شاعرانی مانند سعدی، مولانا و حافظ جایی برای رشد ادبیات باقی نماند.
بی‌توجهی به شعر ستایشی، درباری و عاشقانه‌های زمینی	دور شدن سبک عراقی از واقعیت
مضامین پند و اندرز، توصیف و بیان امور طبیعی و تبدیل مضامین کهن به مضامین جدید	کم‌توجهی و بی‌مهری شاهان صفوی نسبت به شاعران
وابسته نبودن شعر به دربار و ازبین‌رفتن طبقه مدیحه‌سرایان	روی آوردن شاعران به دربار هند
گروه‌های بیشتری مدعی شعر و شاعری شدند.	آشنایی با تفکرات و معارف هندوان کم‌وبیش در تغییر سبک دخیل بود.
شاعران برای امرار معاش یا ثروت‌اندوزی راهی دیار هند شدند.	تأثیرپذیری فرهنگ هند از ایران و سخن گفتن تمام شاهان گورکانی به فارسی
رواج بازار قصیده و مدح در هند	رشد ادبیات در اصفهان (محل اجماع فضلا و شعرا)
رفاه اقتصادی مردم در دوره صفوی	توجه شاهان صفوی به زبان و ادبیات فارسی به دلیل مقام فرهنگی
توجه مردم به اندازه خود به ادبیات و امور فرهنگی	توجه شاهان صفوی به زبان و ادبیات فارسی به دلیل تماس نزدیک با رؤسای مذاهب
آشنایی ایرانیان با اروپا	توجه شاهان صفوی به زبان و ادبیات فارسی به دلیل وجود رقاباتی چون شاهان عثمانی و هندی
دایر شدن مراکز تجمعی مانند قهوه‌خانه‌ها	هنرهایی مانند قالی‌بافی، سفالگری، شیشه‌سازی، نقاشی، تذهیب و خوش‌نویسی رشد فراوان یافت.

۲۲- کدام گزینه به علت لقب گرفتن کلیم کاشانی اشاره می‌کند؟

۲) به کار بردن مضمون‌های پیچیده و استعاره‌های رنگین

۱) استفاده از ضرب‌المثل و الفاظ محاوره

۴) نزدیک بودن شعر به افق خیال عامه

۳) به کار بردن مضمون‌های ابداعی فراوان

لقب کلیم کاشانی «خلاق‌المعانی ثانی» بود که علت این لقب‌گذاری به کار بردن مضمون‌های ابداعی فراوان است.

۲۳- چند بیت از ابیات زیر به آرایه «مجاز» آراسته شده‌اند؟

این به بازوی چو مایی کی بود

- خسروی کار گدایی کی بود

گر در دو دست موسی یک چوب مار شد

- هر چوب در تجمل چون بزم میر گشت

حافظ قرابه کش شد و مفتی پیاله‌نوش

- در عهد پادشاه خطابخش جرم‌پوش

خون تیره شده است آب سرم

- آب صافی شده است خون دلم

۴) چهار

۳) سه

۲) دو

۱) یک

بررسی موارد:

بیت اول: «بازو» مجاز از «قدرت» است.

بیت دوم: «چوب» مجاز از «عصای حضرت موسی» است.
بیت سوم: «قرابه» و «پیاله» مجاز از «شراب» است.
بیت چهارم: «آب سر» مجاز از «اشک» است.

آرایه مجاز

مجاز: به کار رفتن یک کلمه در معنای غیرحقیقی
قرینه: کلمه یا عبارتی است که نشان می‌دهد یک واژه در معنای حقیقی به کار رفته است یا خیر.

معنای اصلی	یکایک (ناگهان) ز ایران بر آمد سپاه کشور ایران	سوی تازیان بر گرفتند راه
معنای غیرحقیقی	آبر کتف ضحاک جادو دو مار	برست بر آورد از ایران دمار مردم ایران (معنای غیرحقیقی)

علاقه: میان معنای اصلی یک کلمه و معنای دیگر (غیراصلی) روابطی برقرار است که به آن‌ها «علاقه» یا «رابطه» می‌گویند.

علاقه‌های مهم و کاربردی:

کلیت: هرگاه کلی را بیان کنیم و منظورمان جزئی از آن کل باشد.

مثال: سپیده شد چو درخت شکوفه‌دار **سرم**
 وز این درخت همین میوه غم است برم

«سر» (مجموعه کلی) مجاز از «موی سر» است.

مثال: گر دین و دلم ز دست شد (رفت) شاید
 در زلف تو **دست** تا ببیوستم

«دست» (مجموعه کلی) مجاز از «انگشت» است.

جزئیت: هرگاه جزئی را نام ببریم و منظورمان کل آن باشد.

مثال: لب و دندان سنایی همه توحید تو گوید
 مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی

«لب و دندان» مجاز از «وجود» است.

مثال: به یاد روی شیرین **بیت** می‌گفت
 چو آتش تیشه می‌زد کوه می‌سُفت

«بیت» مجاز از «شعر» است.

حال و محل: اسم یک مکان آورده شود و منظور افراد حاضر در آن مکان باشد.

مثال: شام زلفش چو می‌رود در چین
 شور در **زنگبار** می‌افتد

«زنگبار» نام یک سرزمین است و اینجا مجاز از «مردم این سرزمین» است.

مثال: همه **چین** و **توران** به پیش تواند
 ز بیگانگان از ز خویش تواند

«چین و توران» مجاز از مردمانش است.

ظرف و مطروف: ظرف یک چیز ذکر شود و منظور محتویات آن باشد.

مثال: در عهد پادشاه خطابش جرم‌پوش
 حافظ قرابه‌کش شد و مفتی **پیاله** نوش

«پیاله» مجاز از «می» است.

مثال: **سر** آن ندارد امشب که برآید آفتابی
 چه خیال‌ها گذر کرد و گذر نکرد خوابی

«سر» مجاز از «قصد و نیت» است.

همراهی و ملازمت: هرگاه به‌جای بیان امری، لازمه آن را بیان کنیم؛ یعنی چیزی که همراه آن است.

مثال: محتاج قصه نیست گرت قصد **خون** ماست
 چون رخت از آن توست به یغما چه حاجت است؟

«خون» مجاز از «کشتن» است.

مثال: چو برزد زبانه ز کوه **آفتاب**
 سر نامداران برآمد ز خواب

«آفتاب» مجاز از «خورشید» است.

علیت: به‌جای یک امر، علت آن ذکر شود.

مثال: با آسمان مفاخره کردیم تا سحر
 او از ستاره **دم** زد من از تو **دم** زدم

«دم» مجاز از «سخن گفتن» است؛ زیرا علت سخن گفتن «دم» (نفس) است.

علاقه جنسیت: جنس یک چیز به‌جای آن ذکر شود.

مثال: بدان **آهن** که او **سنگ** آزمون کرد
 تواند بیستون را بی‌ستون کرد

«آهن» مجاز از «تیشه» است؛ زیرا تیشه از جنس آهن است.

«سنگ» مجاز از «کوه» است؛ زیرا کوه از جنس سنگ است.

مثال: جهان جوی در زیر **پولاد** بود
 به خفتانش بر تیر چون باد بود

«پولاد» مجاز از «شمشیر» است؛ زیرا شمشیر از جنس پولاد است.

علاقة آلیت: نام یک وسیله یا ابزار ذکر می‌شود؛ اما منظور کاری است که توسط آن ابزار انجام می‌شود.
مثال: از جور تو سر به سنگ‌ها خواهم زد
دست: مجاز از «اعمال و رفتار» است؛ زیرا اعمال و رفتار را با دست انجام می‌دهند.
مثال: هرگز اندیشه نکردم که **کمندت** به من افتد
 «کمند» مجاز از «گرفتاری و اسارت» است (معشوق با کمند (طناب) شاعر را به اسارت در می‌آورد).

۲۴- تعداد استعاره‌های نوشته شده مقابل کدام بیت نادرست است؟

۱) ز سنبل کرد بر گل مشک‌بیزی	ز نرگس بر سمن سیماب‌ریزی (پنج استعاره مصرحه)
۲) سپهید عنان اژدها را سپرد	به خشم از جهان روشنایی ببرد (یک استعاره مصرحه)
۳) هزار نقش برآورد زمانه و نبود	یکی چنان که در آیینۀ تصور ماست (یک استعاره مکنیه)
۴) طاووس بین که زاغ خورد و آنگه از گلو	گاورس‌ریزه‌های منقا برافکند (سه استعاره مصرحه)

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۷۱ - ۱۱۰۹

پاسخ: گزینه ۱

- ۱- «سنبل» استعاره از «زلف»
- ۲- «گل» استعاره از «چهره»
- ۳- «مشک» استعاره از «مو»
- ۴- «نرگس» استعاره از «چشم»
- ۵- «سمن» استعاره از «چهره»
- ۶- «سیماب» استعاره از «اشک»

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲ «اژدها» استعاره مصرحه از «اسب» است.
- ۳ اینکه شاعر برای «زمانه» فعل انسانی «نقش برآوردن» قائل شده، استعاره مکنیه است.
- ۴ «طاووس» استعاره از «آتش»
 «زاغ» استعاره از «زغال»
 «گاورس» استعاره از «جرقه‌های آتش»

استعاره مصرحه

«استعاره» در لغت به معنای «وام و عاریت گرفتن» است.

در اصطلاح ادبی: واژه‌ای را به علت شباهت به جای واژه‌ای دیگر به کار ببریم.

مثال: گفتا که مرو به غربت و می‌بارید

از نرگس تر به لاله بر مروارید

- واژه «نرگس» به علت تشابه با «چشم» به جای آن به کار رفته است. ← چشم و گل نرگس هردو مخمور هستند.

- واژه «لاله» به علت تشابه با «چهره» به جای آن به کار رفته است. ← لاله و چهره معشوق هردو سرخ هستند.

- واژه «مروارید» به علت تشابه با «اشک» به جای آن به کار رفته است. ← مروارید و اشک هردو شفاف و گرد هستند.

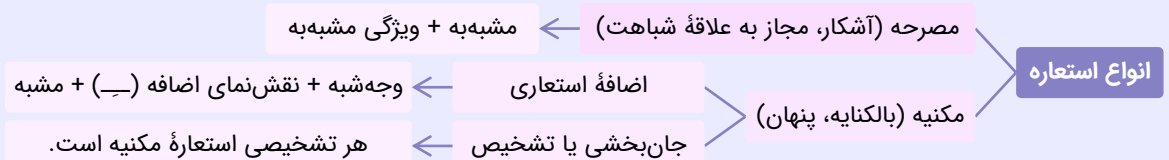
روابط استعاره

تعریف از طریق مجاز ← در واقع استعاره مصرحه همان مجاز به علاقة شباهت است.

تعریف از طریق تشبیه ← براساس ارکان تشبیه (مشبه و مشبه‌به) انواع استعاره را تقسیم می‌کنیم.

شرط پیدا کردن آرایه استعاره:

- از آنجایی که هر مجاز به قرینه نیاز دارد و استعاره هم مجاز هست؛ باید برای پیدا کردن آن قرینه را مشخص کنید.

استعاره مصرحه

هرگاه در یک تشبیه همه ارکان را حذف کنیم و فقط «مشبهه» باقی بماند.

مثال: لب‌های او مانند لعل است.

مشبه ادات تشبیه مشبهه

حالا همه ارکان را غیر از مشبهه حذف می‌کنیم:

لب‌های او مانند لعل است. ← لعل = استعاره از لب

مشبه ادات تشبیه مشبهه

مثال: باز امشب ای ستاره تابان نیامدی باز ای سپیده شب هجران نیامدی

در عبارت بالا «ستاره تابان» و «سپیده شب هجران» استعاره از معشوق‌اند.

معشوق مانند ستاره تابان است ← حذف همه ارکان غیر از مشبهه ← تنها «ستاره تابان» می‌ماند.

معشوق مانند سپیده شب هجران است ← حذف همه ارکان غیر از مشبهه ← تنها «سپیده شب هجران» می‌ماند.

چند نمونه از استعاره مصرحه:

چشم بد از روی تو دور ای صنم

ما همه چشمیم و تو نور ای صنم

«صنم» استعاره از «معشوق» است.

گر ماه مهرپرور من در قبا رود

خورشید خاوری کند از رشک جامه پاک

در عبارت بالا «ماه» استعاره از «معشوق» است.

با خله تنیده ز دل بافته ز جان

با کاروان حله برفتم ز سیستان

«خُله» (لباس) استعاره از «شعر» است. از روی «تنیده ز دل» متوجه می‌شویم که منظور شاعر لباس نبوده است.

شرط اساسی استعاره مصرحه:

باید از هر استعاره مصرحه بتوان آرایه تشبیه را استخراج کرد.

نکته: صفت جانشین اسم

بعضی از اوقات برای اینکه از تکرار یک اسم جلوگیری کنیم به جای آن اسم، صفت آن را ذکر می‌کنیم.

صفت جانشین اسم استعاره نیست.

چنان بردند صبر از دل که ترکان خان یغما را

فغان کاین لولیان شوخ شیرین‌کار شهر آشوب

در عبارت بالا «لولی»، «شوخ»، «شیرین‌کار» و «شهر آشوب» صفت جانشین اسم‌اند و استعاره حساب نمی‌شوند.

لیست مهم‌ترین استعاره‌های کنکور

واژه	استعاره	واژه	استعاره
لعل	لب معشوق	واژه	استعاره
یاقوت، تنگ شکر	لب معشوق	مژه معشوق	تیر
عنان	لب معشوق	مژه معشوق	ناوک
قند	لب یا سخنان معشوق	مژه معشوق	نیزه
شکر	لب یا سخنان معشوق	چشم معشوق	جادو (= جادوگر)
پسته	دهان معشوق	اشک	اختر
حقه لعل	دهان معشوق	اشک	مروارید
غنچه	دهان معشوق	اشک	زاله
شب	موی معشوق	اشک	خون
مشک	موی معشوق	اشک	الماس
سنبل	موی معشوق	اشک	گلاب
کمند	موی معشوق	معشوق	پری، بت
پر زاغ	موی سیاه معشوق	معشوق	صنم، نگار
کافور	موی سفید	معشوق	سرو، حوری
برف	موی سفید	معشوق	چرخ، طاق
گل	صورت یا خود معشوق	آسمان	گنبد مینا
گلبرگ	صورت معشوق	آسمان	نقاش
		خداوند	باده
		بوسه، لب معشوق	

دنیای مادی	زندان	صورت معشوق	لاله
دنیای مادی	قفس	صورت معشوق	سمن
دنیای مادی	کاروانسرا	صورت یا خود معشوق	خورشید
دنیای مادی	دامگاه	صورت یا خود معشوق	ماه
عشق	دام	چشم معشوق	نرگس
آه و ناله	دود	چشم معشوق	بادام
معشوق	نوبّر	سخنان یا دندان یا اشک معشوق	مروارید
		سخنان یا دندان یا اشک معشوق	لؤلؤ
		ابرو معشوق	کمان
		ابرو معشوق	هلال
		ابرو معشوق	طاق
		ابرو معشوق	محراب

از

- ۲۵- در کدام یک از ابیات زیر، بیش از یک بار آرایه «استعاره مکنیه» آمده است و «استعاره مصرحه» در آن وجود ندارد؟
- الف: در این خزان پر از غم به ماه می‌گویم
 ب: کشیده گرد مه مشکین کمندی
 ج: خاک شیراز چو دیبای منقش دیدم
 د: شب فراق تو گویی شبان پیوسته است
 ه: ای مهربان تر از برگ در بوسه‌های باران
- (۱) «الف» - «ج» - «ه»
 (۲) «ب» - «د»
 (۳) «الف» - «ه»
 (۴) «ج» - «د» - «ه»
- فقط به عشق تو شیراز را قدم بزند
 چراغی بسته بر دود سپندی
 وان همه صورت شاهد که بر آن دیبا بود
 که زلف هر شبی اندر شب دگر بسته است
 بیداری ستاره در چشم جویباران

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۷۱ - ۱۱۰۹

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

- (الف) به ماه گفتن (استعاره مکنیه) / قدم زدن ماه (استعاره مکنیه)
 (ب) مهربانی برگ / بوسه‌های باران / بیداری ستاره / چشم جویباران (چهار استعاره مکنیه)
 (د) فقط یک استعاره مکنیه دارد (زلف شب).

استعاره مکنیه

در استعاره مکنیه «مشبه» به همراه «وجه شبه» به کار می‌رود.

فرمول: مشبه + وجه شبه

الف. اضافه استعاری

مثال: عشق مانند باران می‌بارد ← حذف همه ارکان غیر از «مشبه» و «وجه شبه» ← عشق می‌بارد.

فرمول: وجه شبه + — + مشبه = اضافه استعاری

مثال: گر تخت نهی ما را بر سینۀ دریا نه
 و درار زنی ما را بر گنبد اعظم زن

ساختار اضافه استعاری

ب. تشخیص

تعریف اول (بر اساس کتاب): هرگاه مشبه موجودی بی‌جان و مشبه به محذوف انسان باشد، تشخیص داریم.

تعریف دوم (آسان‌تر): هرگاه غیرانسان (موجود غیرزنده) را خطاب قرار دهیم یا صفات انسانی را به غیرانسان (حیوانات را هم شامل می‌شود) نسبت دهیم، تشخیص داریم.

نکات تشخیص

۱. هر تشخیصی استعاره مکنیه محسوب می‌شود؛ اما هر استعاره مکنیه‌ای تشخیص محسوب نمی‌شود.
۲. هرگاه غیرزنده را مورد ندا قرار دهیم، تشخیص داریم.
۳. هرگاه هریک از اجزای بدن انسان را خطاب قرار دهیم، تشخیص داریم.

چند نمونه از تشخیص

- ای نسیم سحر آرامگه یار کجاست
- ای نسیم سحر خطاب قرار گرفته است؛ پس تشخیص داریم.
- «مه» استعاره مصرحه از معشوق است.
- ای سرو پای بسته به آزادگی مناز
- سرو خطاب قرار گرفته است؛ پس تشخیص داریم.
- تا دل هرزه‌گرد من رفت به چین زلف او
- صفت «راه رفتن» به دل نسبت داده شده است؛ پس تشخیص داریم.
- دی گله‌ای ز طره‌اش کردم و از سر فسوس
- گفت که این سیاه کج گوش به من نمی‌کند
- سیاه کج، صفت طُزه (زلف) معشوق است؛ پس استعاره مصرحه نداریم.
- اینکه موی معشوق به حرف صاحبش گوش نکند، تشخیص دارد.

ابو

۲۶- در کدام بیت هردو آرایه «مجاز و استعاره» یافت می‌شود؟

شَراب نوش‌گوار از لب شکربارست
این قدر تمییز هست آخر من دیوانه را
کسی که در صف رندان دُردنوش نشست
روز و شب معتکف گوشه محراب چراست

- ۱) شعاع چشمه مهر از فروغ رخسار است
- ۲) بشکنم صد عهد و پیمان نشکنم پیمان‌ه را
- ۳) چگونه از سر جام شراب برخیزد
- ۴) چشم جادوی تو کز باده سحر است خراب

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۷۱ - ۱۱۰۹

پاسخ: گزینه ۴

«روز و شب» مجاز از «همه اوقات» است.

«خراب بودن» و «معتکف بودن» را به «چشم» نسبت داده است (استعاره مکنیه).

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) استعاره و مجاز ندارد.

۲) «صد» مجاز از «زیاد» است. بیت فاقد استعاره است.

۳) استعاره و مجاز ندارد.

ابو

۲۷- در کدام بیت، آرایه مشترکی با بیت زیر وجود دارد؟

که از کفایت او چشم عقل شد بینا
چه خط است آن که بس درخور نوشته است
بی‌حد پیرایه و زیور زدیم
هم‌چو گویی در خم چوگان بماند
اگرچه زلف سیاهت زیادت از دوش است

«بزرگواری آزاده‌ای خداوندی

۱) خطی کز تیره شب بر خور نوشته است

۲) گردن و گوش غزل و مدح را

۳) هر که چوگان سر زلف تو دید

۴) ز شور زلف تو دوشم شبی دراز گذشت

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۷۱ - ۱۱۰۹

پاسخ: گزینه ۲

بیت سؤال: «چشم عقل» اضافه استعاری و استعاره مکنیه است.

بیت گزینه ۲: «گردن غزل» و «گوش مدح» اضافه استعاری و استعاره مکنیه‌اند.

مهم‌ترین اضافه‌های استعاری برای آموزش بهتر		
مثال	توضیح	اضافه استعاری
کس چو حافظ نگشاد از رخ اندیشه نقاب تا سر زلف سخن را به قلم شانه زند	اندیشه مانند انسانی است که رخ دارد.	رخ اندیشه
می‌کند آب گوهر را تلخ در کام صدف قطره اشکی که افتد بر زمین از چشم پاک	صدف مانند انسانی است که کام دارد.	کام صدف
صائب سر زلف سخن از دخل حسودان آشفته نشد تا تو در این سلسله بودی	سخن مانند انسانی است که زلف دارد.	زلف سخن
رسم بدعه‌دی ایام چو دید ابر بهار گریه‌اش بر سمن و سنبل و نسربین آمد	ایام مانند انسانی است که بدعه‌دی می‌کند.	بدعه‌دی ایام
چو آمد مهد شیرین در مدائن غنی شد دامن خاک از خزائن	خاک مانند انسانی است که دامن دارد.	دامن خاک
در آفاق گشادست ولیکن بسته است از سر زلف تو در پای دل ما زنجیر	آفاق مانند خانه‌ای است که در دارد.	در آفاق
به حسرت رخ چون آفتاب اندر صبح ستاره گردد و از چشم آسمان بچکد	آسمان مانند انسانی است که چشم دارد.	چشم آسمان
صد ره اگر دام مرگ چاک زند دامنم بار دگر برزنم سر ز گریبان عشق	عشق مانند انسانی است که گریبان دارد.	گریبان عشق
آید آن روزی که بینی بار و برگت نیست چاره جز تسلیم در چنگال مرگت نیست	مرگ مانند انسانی است که چنگال دارد.	چنگال مرگ
چشم جان را بی نگه دیدارهاست پای دل را بی قدم رفتارهاست	دل مانند انسانی است که پا دارد.	پای دل
عالی ز نور طالع او فرق مشتری روشن ز نور طلعت او چشم روزگار	روزگار مانند انسانی است که چشم دارد.	چشم روزگار
نی‌نی، تونه مشمت روزگاری ای کوه‌نیام ز گفته خرسند	روزگار مانند انسانی است که مشمت می‌زند.	مشمت روزگار
بفکن ز پی این اساس تزویر بگسل ز هم این نژاد و پیوند	تزویر مانند بنایی است که اساس دارد.	اساس تزویر

۲۸- در کدام بیت مجاز دیده می‌شود؟

گذار بر سر آب زلال خواهد بود
که موران را قناعت خوش‌تر از سورا
گرچه عمری شد که چون یوسف به زندان مانده‌ام
تا جز تو کسی محرم اسرار نماند

- ۱) به هر دیار که محمل رود ز چشم منش
- ۲) بگفت از سورا کمتر گوی با مور
- ۳) از عزیزان هیچ‌کس خوابی برای من ندید
- ۴) در خواب کن این سوختگان را ز می عشق

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۵۱ - ۱۱۰۶

پاسخ: گزینه ۱

«محمل» مجاز از «کاروان» است.

۲۹- پایه‌های آوایی بیت زیر در کدام گزینه درست ذکر شده است؟

«هر که را کنج اختیار آمد تو دست از وی بدار
کان چنان شوریده‌سر پایش به گنجی در فروست»

- ۱) هر ک را کن / ج اختیارا / مدت دستر / وی بدار / کان چنان شو / ارید سر پا / یش ب گنجی / در فروست
- ۲) هر ک را کن / جختیارا / مدت دستر / وی بدار / کان چنان شو / ارید سر پا / یش ب گنجی / در فروست
- ۳) هر ک را کن / ج اختیارا / مدت دستر / وی بدار / کان چنان / شورید سر پا / یش ب گنجی / در فروست
- ۴) هر ک را کن / جختیارا / مدت دستر / وی بدار / کان چنان شو / ارید سر پا / یش ب گنجی / در فروست

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

بررسی سریع:

در گزینه یک رکن دوم، در گزینه سه ارکان دوم، پنجم و ششم و در گزینه چهارم، رکن هفتم اشتباه است.

تقطیع هجایی، مرزبندی آوایی و وزن بیت:

هَر	ک	رَا	کُنْ	جِخْ	تِ	یَا	رَا	مَدْ	تُ	دَسْ	تَزْ	وِی	بِ	دَار
-	U	-	-	U	-	-	-	-	U	-	-	-	U	-
کَانَ	چِ	نَانَ	شُو	رِی	دِ	سَرِ	پَا	یَشْ	بِ	گَنْ	جِی	دَر	فُ	رُوسْت
-	U	-	-	U	-	-	-	-	U	-	-	-	U	-
فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلن		

پایه‌های آوایی

وزن شعر در واقع حاصل چینش منظم «پایه‌های آوایی» یا همان «ارکان عروضی» است.
پایه آوایی: هریک از بلوک‌های وزن شعر که از یک، دو، سه یا چهار هجا تشکیل شده است.
 لطفاً به مثال زیر توجه کنید:

«ای عاشقان ای عاشقان پیمانه را گم کرده‌ام
 ۱. ابتدا بیت را به خط عروضی می‌نویسیم.
 ۲. علامت‌گذاری هجایی را به‌طور دقیق انجام می‌دهیم.»

ای	عَا	شِ	قَانَ	ای	عَا	شِ	قَانَ	پی	مَا	نِ	رَا	گُم	کَر	دِ	اَم
-	U	-	-	U	-	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-
مِی	کِ	دَر	پِی	مَا	نِ	هَا	اَن	دَر	نِ	گُنْ	جَد	خُر	دِ	اَم	-
-	U	-	-	U	-	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-

۳. سومین قدم این است که براساس «تقطیع ارکان» هجاها را دسته‌بندی می‌کنیم؛ یعنی با مشاهدهٔ نظمی که بین هجاهای هر مصراع وجود دارد، اجزا و هجاهای مصراع‌ها را به دسته‌های منظم چهارهجایی تقسیم می‌کنیم.
 به هرکدام از **دسته‌های آوایی** حاصل‌شده یعنی (ای عَا شِ قَانَ / ای عَا شِ قَانَ / پی ما نِ را ...) یک **پایه آوایی** می‌گویند.
 به هریک از **دسته‌های هجایی** حاصل‌شده یعنی (- U - / - U - / - U - / - U -) یک **خوشه هجایی** می‌گویند.

نکته

توجه داشته باشید که هجای‌های مصراع‌ها را با توجه به نوع وزن می‌توان دوتایی، سه‌تایی یا چهارتایی تقسیم‌بندی کرد. برای این کار باید انواع وزن‌ها را آموخته باشید.

از

۳۰- وزن عروضی کدام بیت با بیت زیر یکسان نیست؟
 «هرکه را برخاست از سودای او دل
 (۱) هرگز عادت نبود این بی‌وفایی
 (۲) تا بسوزانند صورت‌های خود را
 (۳) خستگان را شکیبایی نماند
 (۴) نیست جز دستان چو زلفت هیچ کارم»

دم‌به‌دم مه‌ری دگر در جان نشستش
 غیر از این نوبت که در پیوند مایی
 کاش می‌دیدند نقاشان چینیست
 یا دوا کن یا بکش یکبارگی
 ز آنکه دیدم روی همچون گلستانت

بررسی سریع:

بیت گزینه سوم در وزن «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» و سایر ابیات در وزن «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن» سروده شده‌اند.

تقطیع هجایی و وزن گزینه سه:

خَسَ تَ گَا نَت	رَا شَ كِي	بَا	يِي نَ	مَانَد
- U -	- U -	-	- U -	-
يَا دَ وَا كُنْ	يَا بَ كُشِ يَك	بَا	رِ	گِي
- U -	- U -	-	- U -	-
فاعلاتن	فاعلاتن		فاعِلن	

بیت سؤال:

هَر كِ رَا بَر	خَا سَت	اَز سُو	دَا	يِ	اَو	دِل
- U -	- U -	-	-	- U -	-	-
دَم بِ دَمِ مِه	رِي دِ	دَرِ	جَانِ	شَسِ	تَشِ	
- U -	- U -	-	-	- U -	-	-
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن		فاعلاتن		

بررسی سایر گزینه ها:

هَر گِ زَت عَا	دَت نَ	بُو دِينِ	بِي	وَ	فَا	يِي
- U -	- U -	-	-	- U -	-	-
غِي رَ زِين نُو	بَت كِ	دَرِ پِي	وَنِ	دِ	مَا	يِي
- U -	- U -	-	-	- U -	-	-
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن		فاعلاتن		

تَا بِ سُو زَا	نَن	دِ صَو رَت	هَا	يِ	خُد	رَا
- U -	-	- U -	-	- U -	-	-
كَا شِ مِي دِي	دَن	دِ نَقِ قَا	شَا	نِ	چِي	نَت
- U -	-	- U -	-	- U -	-	-
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن		فاعلاتن		

نِي سَت جُز دَس	تَانِ	چُ زُلُ	فَتِ	هِي	چِ	كَا رَم
- U -	-	- U -	-	-	- U -	-
زَانِ كِ دِي دَم	رَوِي	هَمِ چُنْ	گُلِ	سِ	تَا	نَت
- U -	-	- U -	-	- U -	-	-
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن		فاعلاتن		

۳۱- وزن عروضی مقابل کدام مصراع نادرست است؟

- ۱) جانت برهنه است و تو این تار و پود (مفتعلن مفتعلن فاعلن)
- ۲) عشق هر لحظه پرواز جوید (فاعلن فاعلن فاعلن فع)
- ۳) یک نفر در آب دارد می سپارد جان (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن)
- ۴) غم عالم به دلم ریخته بود (فاعلاتن فاعلاتن فعلن)

دشوار - ترکیبی - زمانبر (۶۳ - صفحه ۱۱۰۸)

پاسخ: گزینه ۳

يَكِ نَ فَر دَر	آ ب دَا رَد	مِي سِ	پَا رَد	جَان
- U -	- U -	- U -	-	-
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعِلن	فَع

بررسی سایر گزینه‌ها:

جان ت ب رَه	نَس تُ تُ این	تا رُ پود
- U U -	- U U -	- U -
مفتعلن	مفتعلن	فاعلن

عِش ق هَر	أَح ظِ پَر	وا ز جو
- U -	- U -	- U -
فاعلن	فاعلن	فاعلن

غَ مِ عا لَم	بِ دِ لَم	ری خ ت بود
- U U -	- U U -	- U U -
فعلاتن	فعلاتن	فعلن

۳۲- همه پایه‌های آوایی موجود در کدام گزینه وزنی مشترک دارند؟

- (۱) سر سازش / سخنرانی / دل خود را / رمضانی
 (۲) خانه ما / رفت‌وآمد / می‌نگارم / باد صبا
 (۳) جان و جهان / روح زمین / دایره‌ها / مسالمت
 (۴) سکوت کن / به من بگو / نیامدی / نوادگان

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۶۳ - ۱۱۰۸

پاسخ: گزینه ۴

وزن‌واژه‌های گزینه «۴»، همه بر وزن «مفاعِلن» هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) سر سازش (فعلاتن) / سخنرانی (مفاعیلن) / دل خود را (فعلاتن) / رمضانی (فعلاتن)
 (۲) خانه ما (مفتعلن) / رفت‌وآمد (فاعلاتن) / می‌نگارم (فاعلاتن) / باد صبا (مفتعلن)
 (۳) جان و جهان (مفتعلن) / روح زمین (مفتعلن) / دایره‌ها (مفتعلن) / مسالمت (مفاعِلن)

۳۳- مرزبندی آوایی مقابل کدام مصراع نادرست است؟

- (۱) به فتراک ار همی بندی خدا را زود صیدم کن (ب فتراکَر / همی بندی / خدا را زو / د صیدم گن)
 (۲) نه دهانی است که در وهم سخندان آید (ن دَها نیس / ت کِ دَر وَه / مِ سَخَن دا / نا ید)
 (۳) همچو کتابی است جهان جامع احکام نهان (هَمچُ کِتابِ / بیست جهان / جامع آح / کام نهان)
 (۴) سحر این دل من ز سودا چه می‌شد (سَحَر این / دِلِ مَن / زِ سَودا / چِ می‌شد)

(متوسط - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۶۳ - ۱۱۰۸

پاسخ: گزینه ۲

پایه‌های آوایی اول و دوم این مصراع اشتباه نوشته شده است.

نَ دَها نی	ست کِ دَر وَه	مِ سُ خَن دا	نا ید
- U U -	- U U -	- U U -	- -
فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلن (فعلن)

بررسی سایر گزینه‌ها:

بِ فِت را کَر	هَ می بَن دی	خُ دا را زو	دِ صِ دَم گن
- U -	- U -	- U -	- U -
مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن

هم چُ کِ تا	بی ست جَ هان	جا مِ عِ آح	کا مِ نَ هان
- U U -	- U U -	- U U -	- U U -
مفتعلن	مفتعلن	مفتعلن	مفتعلن

سَ حَر این	دِ لِ مَن	زِ سُو دا	چِ می شُد
- - U	- - U	- - U	- - U
فعولن	فعولن	فعولن	فعولن

۳۴- کدام الگوی هجایی وزن بیت زیر را نشان می‌دهد؟

«زلف برافشان و در آن حلقه کش

حلق دوصد حلقه‌راینده را»

(۱) _ U _ _ _ U _ _ _ U _

(۲) _ U _ _ U U _ _ U U _

(۳) _ U _ _ _ U _ _ _ U _

(۴) U U _ _ U U _ _ U U _

(آسان - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۶۳ - ۱۱۰۸

پاسخ: گزینه ۲

زُل ف بَ رَف	شا نُ دَ ران	حَل قِ کِش
- U U -	- U U -	- U -
مفتعلن	مفتعلن	فاعلن
حَل قِ دُ صَد	حَل قِ رُ با	یَن دِ را
- U U -	- U U -	- U -
مفتعلن	مفتعلن	فاعلن

۳۵- به ترتیب چند مصراع در وزن «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» و چند مصراع در وزن «فاعلن فاعلن فاعلن» سروده شده است؟

- ای که هر لحظه از خاطرم بگذری

- ما به دشنام از تو راضی گشته‌ایم

- باورم شد که از غصه مستی

- طاعت و نیکی و صلاح است بخت

- دیگران را جامه می‌سوزد مرا جان

- کس نخواهم زند بر دلم دست

(۱) یک - دو

(۲) دو - سه

(۳) دو - دو

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۶۳ - ۱۱۰۸

پاسخ: گزینه ۱

بررسی پاسخ سؤال:

ما بِ دُش نا	مَز تُ را ضی	گِش تِ ایم
- U -	- - U -	- U -
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلن

با وَ رَم	شُد کِ آز	غُص صِ مَس	تی
- U -	- U -	- U -	-
فاعلن	فاعلن	فاعلن	فاعلن

کَس نَ خا	هَم زَ نَد	بَر دِ لَم	دَسْت
- U -	- U -	- U -	-
فاعلن	فاعلن	فاعلن	فاعلن

بررسی سایر موارد:

ای ک هر	لج ظ از	خا ط رم	بگ ذ ری
- U -	- U -	- U -	- U -
فاعلن	فاعلن	فاعلن	فاعلن
طا ع ت نی	کی ی ص لا	حس ت بخت	
- U U -	- U U -	- U -	
مفتعلن	مفتعلن	فاعلن	
دی گ ران را	جا م می سو	ز د م را جان	
- U -	- U -	- U -	
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	

۳۶- چند مورد از ابیات زیر در مفهوم «فرارسیدن پیری» سروده شده‌اند؟

بر من چو عمر می‌گذرد پیر از آن شدم
وز این درخت همین میوه غم است برم
روز پیری به لباس شب تار آمده بود
و آن نور عرضه کرد برین چشم پر ز آب	(۳) سه	(۲) دو	(۱) یک

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۵۴ - ۱۱۰۶

پاسخ: گزینه ۲

ابیات دوم و سوم در مفهوم فرا رسیدن پیری سروده شده‌اند.

بررسی سایر موارد:

بیت اول: پیری من به سبب سن و سالم نیست، بلکه به علت بی‌وفایی یار من است (بی‌وفایی معشوق).

بیت چهارم: پیری به زندگی من وارد شد که لقبش نور و چهره‌اش نورانی بود و چشم اشکبار مرا از نور معرفت و حقیقت سرشار کرد.

۳۷- چند مورد از ابیات زیر با بیت «سعدی آن نیست که هرگز ز کمندت بگریزد / که بدانست که در بند تو خوشتر ز رهایی» قرابت

مفهومی دارند؟

زودش از آن بنده رهایی دهند
طایر شوقم به دام انتظار افتاده‌ام
پادشاهم که به دست تو اسیر افتادم
از بند به شمشیر تو یابند رهایی	(۳) دو	(۲) سه	(۱) چهار

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۵۵ - ۱۱۰۶

پاسخ: گزینه ۴

مفهوم بیت سؤال: در بند معشوق بودن بهتر از رهایی است.

تنها بیت سوم با بیت سؤال قرابت دارد.

بررسی سایر موارد:

بیت یک: از شکوه همایی به او مژده می‌دهند و او را زود از آن بند رها می‌کنند.

بیت دو: پرنده‌ای هستم که گرفتار است و اشتیاق به پرواز دارد اما در انتظار پروازم و این انتظار برایم مانند دام است.

بیت چهارم: کسانی که به سبب سپاه تو گرفتار شدند، به وسیله شمشیر تو از بند رهایی پیدا می‌کنند.

۳۸- کدام بیت با عبارت «درختان را به خلعت نوروزی قبای سبز ورق در بر گرفته» قرابت مفهومی دارد؟

(۱) دگرباره خیاط باد صبا	بر اندام گل دوخت رنگین قبا
(۲) دارد قبای سبز و ندارد بر چو سیم	همواره ز آن خجل بود و شرمسار سرو
(۳) عروس ماه نوروزی چه کرد آن دانه گوهر	که نورش ماه تابان بود و سعدش زهره ازهر
(۴) خزان ناصح جاهت مباد جز که بهار	بهار حاسد بخت مباد جز که خزان

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۵۶ - ۱۱۰۶

مفهوم عبارت صورت سؤال و گزینه «۱» آمدن نوروز و سبز شدن و تازه شدن گل‌ها و سبزه‌هاست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۲) دلیل خجالت کشیدن سرو را میوه نداشتن می‌داند.
- (۳) آمدن ماه نوروزی را توصیف می‌کند.
- (۴) پاییز برای خیرخواه شکوه تو مانند بهار باد و بهار برای کسی که نسبت به بخت تو حسود است، مانند پاییز باد.

۳۹- کدام بیت با آیه «و ما رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَى» قرابت معنایی دارد؟

(۱) منی کرد آن شاه یزدان شناس	ز یزدان بیچسبید و شد ناسپاس
(۲) چو یزدان از دو گیتی بی‌نیازند	دگر سرمایه اهل هنر چیست
(۳) ز یزدان دان نه از ارکان که کوتاه‌دیدگی باشد	که خطی کز خرد خیزد تو آن را از بنان بینی
(۴) خواهش یزدان پذیر و داد مظلومان بگیر	ز آنکه بهر داد این برتری یزدان تو را

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۵۶ - ۱۱۰۶

معنی آیه: چون تو تیر افکندی، نه تو، بلکه خدا افکند.

هر کاری را از خدا بدان، نه از مخلوقات و ارکان او. نوشته‌ای را که از عقل و اندیشه می‌خیزد، تو داری فقط از انگشتانت می‌بینی.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) آن شاه خودخواهی کرد و ناشکر شد و از خدا رو برگرداند.
- (۲) اهل هنر مانند خداوند از دو جهان بی‌نیاز هستند.
- (۴) به دستور خداوند، عدالت را برقرار کن و حق مظلومان را بگیر.

۴۰- کدام بیت مفهومی متفاوت دارد؟

(۱) دهقان سالخورده چه خوش گفت با پسر	کای نور چشم من به‌جز از کشته ندروی
(۲) و خواجه هر چه بکاری تو را همان روید	که این حکایت مکتوب باستانی ماست
(۳) ز علم بهره ما گندم است و بهر تو کاه	گمان مبر که چو تو ما ستور که خواریم
(۴) من اگر خوبم اگر بد تو برو خود را باش	هر کسی آن درود عاقبت کار که کشت

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۷۵ - ۱۱۰۹

علم و دانش ما به اندازه گندم است و علم و دانش تو به اندازه کاه. پس گمان نکن که ما مثل تو حیوان کاه خوار هستیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

مفهوم ابیات «۱»، «۲» و «۴» این است که هر چه بکاری درو خواهی کرد (هر معلولی علت خاص خود را دارد).

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
برای QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

چالش‌های جهانی (جهان دو قطبی، جنگ‌ها و تقابل‌های جهانی، بحران‌های اقتصادی و زیست محیطی)
صفحه‌های ۷۳ تا ۹۷

بودجه‌بندی
این آزمون

درس نهم، دهم و یازدهم در مجموع ۲ تست از ۱۵ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

۴۱- کدام گزینه در ارتباط با مخالفان سرمایه‌داری درست و در ارتباط با موافقان آن نادرست است؟

- ۱) مخالفان سرمایه‌داری طی قرن بیستم بلوک شرق را تشکیل دادند - بلوک غرب، آمریکا و اروپای غربی را در بر می‌گرفت.
- ۲) بلوک شرق شامل شوروی سابق، کشورهای اروپای شرقی و چین بود - جریان موافقان سرمایه‌داری با عنوان جریان راست معروف شدند.
- ۳) منتقدان نظریه‌های لیبرالیستی بعد از انقلاب فرانسه در طرف راست مجلس می‌نشستند - طرفداران سرمایه‌داری طی قرن بیستم بلوک غرب را تشکیل دادند.
- ۴) مخالفان سرمایه‌داری که جریان چپ نامیده شده بودند، احزاب سوسیالیستی و کمونیستی را تشکیل دادند - طرفداران سرمایه‌داری، عدالت اجتماعی و توزیع مناسب ثروت را شعار خود قرار دادند.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۸۱ - ۱۱۰۹

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

فقط در گزینه ۴ قسمت اول درست و قسمت دوم نادرست است.

بررسی گزینه‌ها:

- ۱) قسمت اول درست است، قسمت دوم گزینه نیز توضیح درستی در ارتباط با موافقان سرمایه‌داری می‌دهد.
- ۲) قسمت اول در ارتباط با مخالفان سرمایه‌داری درست است و قسمت دوم نیز در ارتباط با موافقان سرمایه‌داری درست است.
- ۳) قسمت اول نادرست است و منتقدان نظریه‌های لیبرالیستی در سمت چپ مجلس می‌نشستند، قسمت دوم در ارتباط با موافقان سرمایه‌داری درست است.
- ۴) قسمت اول در ارتباط با مخالفان سرمایه‌داری درست است و قسمت دوم در ارتباط با موافقان سرمایه‌داری نادرست است، زیرا شعار عدالت اجتماعی و توزیع مناسب ثروت، شعار مخالفان سرمایه‌داری بوده است.

نکته

بعد از انقلاب فرانسه، طرفداران نظریه‌های لیبرالیستی در طرف راست و منتقدان این نظریه در طرف چپ مجلس فرانسه قرار گرفتند و به همین سبب آن‌ها را با عنوان و جریان چپ و راست می‌شناختند.

۴۲- به ترتیب، هریک از موارد زیر به کدام شخص یا جریان مرتبط است؟

- الف - نوانخانه‌ها و فیلسوفان مدافع آن‌ها را به سخره گرفت.
 - ب - مبتنی بر شعار آزادی و به‌ویژه آزادی اقتصادی است.
 - ج - از منتقدان لیبرالیسم اولیه بود.
 - د - آزادی دنیوی افراد را به بهانه عدالت اقتصادی از بین می‌برد.
- ۱) مالتوس - جوامع سوسیالیستی - ریکاردو - بلوک شرق
 - ۲) چارلز دیکنز - لیبرالیسم اولیه - مارکس - لیبرالیسم اولیه
 - ۳) چارلز دیکنز - لیبرالیسم اولیه - آیزایا برلین - جوامع سوسیالیستی
 - ۴) مالتوس - لیبرالیسم اقتصادی - جان راسل - کمونیسم

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۸۰ - ۱۱۰۹

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

پاسخ مورد اول «چارلز دیکنز»، مورد دوم «لیبرالیسم اولیه»، مورد سوم «آیزایا برلین» و مورد چهارم «جوامع سوسیالیستی» است.

بررسی موارد:

- الف) چارلز دیکنز ← در رمان «الیور توئیست» نوانخانه‌ها و فیلسوفان مدافع آن‌ها را به سخره گرفت.
- پ) لیبرالیسم اولیه ← مبتنی بر شعار آزادی و به ویژه آزادی اقتصادی بود.
- ج) آیزایا برلین ← در نقد لیبرالیسم اولیه سخن گفته است.
- د) جوامع سوسیالیستی ← به بهانه عدالت اقتصادی، آزادی دنیوی افراد را از بین بردند. سوسیالیسم به مالکیت خصوصی معتقد است ولی برخلاف سرمایه‌داری آن را مطلق نمی‌داند.

نکته

لیبرالیسم اولیه با تکیه بر شعار آزادی و به ویژه آزادی اقتصادی، راه استثمار را برای صاحبان ثروت باز کرد و عدالت را نادیده گرفت. بدین ترتیب نخستین چالش که چالش فقر و غناست در کشورهای غربی شکل گرفت.

۴۳ - به ترتیب، هر عبارت مربوط به کدام یک از شخصیت‌ها است؟

- الف - انسانی که در دنیای از قبل تملک شده به دنیا می‌آید حقی برای دریافت کمترین غذا را ندارد.
- ب - او از اقدام برای مقابله با قحطی ایرلند جلوگیری کرد.
- ج - اگر جامعه خواهان کار فرد نباشد، طبیعت حکم به رفتن او می‌دهد.
- ۱) ریکاردو - لردجان راسل - مالتوس
- ۲) مالتوس - برتراند راسل - ریکاردو
- ۳) مالتوس - لردجان راسل - مالتوس
- ۴) ریکاردو - مالتوس - لردجان راسل

(آسان - مفهومی - سریع) - صفحه ۷۸ - ۱۱۰۹

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

عبارات (الف و ج) اشاره به مالتوس دارد که در گزینه «۳» دیده می‌شود.

بررسی موارد:

مالتوس: انسانی که در دنیای از قبل تملک شده به دنیا می‌آید، اگر نتواند قدرت خود را از والدینش دریافت کند و اگر جامعه خواهان کار او نباشد، هیچ حقی برای دریافت کمترین غذا یا چون و چرا درباره موقعیت خود ندارد. طبیعت حکم به رفتن او می‌دهد و این حکم را اجرا می‌کند.

حاکمیت لیبرالیسم اقتصادی موجب آن شد که دولتمردان انگلیسی از جمله لردجان راسل پدر بزرگ برتراند راسل فیلسوف مشهور از هر اقدامی برای مقابله با قحطی ایرلند خودداری کنند.

مالتوس

از نظر مالتوس جمعیت‌شناسی انگلیسی، کسانی که در فقر متولد می‌شوند، حق حیات ندارند.

۴۴ - به ترتیب، هریک از موارد زیر به کدام جنگ یا بحران اشاره می‌کند؟

- الف - به مرزها محدود نماند و به درون شهرها کشیده شد.
- ب - زمانی آغاز شد که آتش جنگ کره به تازگی خاموش شده بود.
- ج - جهان را تا آستانه جنگ جهانی سوم برد.
- د - برای نخستین بار در آن از سلاح‌های شیمیایی استفاده شد.
- ۱) جنگ جهانی اول - جنگ سرد - جنگ کره - جنگ جهانی اول
- ۲) جنگ جهانی دوم - جنگ ویتنام - جنگ سرد - بحران موشکی کوبا
- ۳) جنگ جهانی اول - بحران موشکی کوبا - جنگ ویتنام - جنگ کره
- ۴) جنگ جهانی دوم - جنگ ویتنام - بحران موشکی کوبا - جنگ جهانی اول

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۸۵ - ۱۱۱۰

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

پاسخ مورد اول «جنگ جهانی دوم»، مورد دوم «جنگ ویتنام»، مورد سوم «بحران موشکی کوبا» و مورد چهارم «جنگ جهانی اول» است.

بررسی موارد:

- جنگ جهانی دوم ← به مرزها محدود نماند و به درون شهرها کشیده شد و غیرنظامیان، زنان و کودکان را نیز درگیر جنگ ساخت. زمانی آغاز شد که آتش جنگ کره به تازگی خاموش شده بود. ← جنگ ویتنام (جهنمی‌ترین جنگ قرن بیستم)
- جهان را تا آستانه جنگ جهانی سوم برد. ← بحران موشکی کوبا: حضور هم‌زمان ناوهای شوروی و آمریکا در آب‌های کوبا
- در جنگ جهانی اول، برای نخستین بار از سلاح‌های شیمیایی و در جنگ جهانی دوم، برای اولین بار از بمب اتم استفاده شد.

نکته

دو جنگ جهانی اول و دوم با درگیری کشورهای اروپایی آغاز شد. هیچ‌یک از این دو جنگ، منشأ دینی نداشت و ظاهر مذهبی و دینی به خود نگرفت. طرف‌های درگیر در این دو جنگ، در قالب اندیشه‌های ناسیونالیستی، لیبرالیستی و سوسیالیستی، رفتار خود را توجیه می‌کردند. بر این اساس، این دو جنگ ریشه در فرهنگ غرب داشتند.

۴۵- به ترتیب، با توجه به نظریه آگوست کنت جامعه‌شناس فرانسوی، پاسخ هر یک از موارد زیر کدام است؟

الف - به اعتقاد کنت در گذشته تاریخ، فاتحان چگونه بر ثروت خود می‌افزودند؟

ب - به اعتقاد او ثروت در جهان متجدد از چه طریقی به دست می‌آید؟

ج - کنت چه نتیجه‌ای از روش جدید به دست آمدن ثروت، در جهان متجدد می‌گیرد؟

د - خطا بودن نظریه کنت را چه اتفاقاتی نشان داد؟

- ۱) غنایم جنگی - غلبه بر طبیعت - عارضی و تحمیلی بودن جنگ در فرهنگ جدید غربی - شکل‌گیری چالش بزرگ فقر و غنا در بطن کشورهای غربی
- ۲) غنایم جنگی - غلبه بر طبیعت - حذف جنگ از زندگی بشر بعد از انقلاب صنعتی - وقوع دو جنگ بزرگ جهانی
- ۳) کشورگشایی - فناوری و صنعت - حذف جنگ از زندگی بشر بعد از انقلاب صنعتی - وقوع دو جنگ بزرگ جهانی
- ۴) کشورگشایی - فناوری و صنعت - عارضی و تحمیلی بودن جنگ در فرهنگ جدید غربی - شکل‌گیری چالش بزرگ فقر و غنا در بطن کشورهای غربی

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۸۴ - ۱۱۱۰

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

پاسخ مورد اول «غنایم جنگی»، مورد دوم «غلبه بر طبیعت»، مورد سوم «حذف جنگ از زندگی بشر بعد از انقلاب صنعتی» و مورد چهارم «وقوع دو جنگ بزرگ جهانی» است.

بررسی موارد:

- الف) آگوست کنت، جامعه‌شناس فرانسوی، معتقد بود که فاتحان در گذشته تاریخ با غنایم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند.
- ب) با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید.
- ج) بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشر رخت بر می‌بندد. از دیدگاه او، جنگ در فرهنگ و جامعه جدید غربی، امری ذاتی نیست بلکه امری عارضی و تحمیلی است.
- د) وقوع دو جنگ بزرگ جهانی در نیمه اول قرن بیستم، خطا بودن نظریه کنت را نشان می‌دهد.

نکته

جنگ پدیده‌ای اجتماعی است. جامعه بشری در گذشته تاریخ خود شاهد جنگ‌های فراوانی بوده است. امپراتوری‌های بزرگ، اغلب مرزهای خود را با پیروزی در جنگ‌ها تعیین می‌کردند. برخی از جنگ‌ها منشأ دینی و مذهبی داشته یا ظاهراً توجیه دینی می‌شدند اما جنگ‌های معاصر از جنبه‌های مختلف با جنگ‌های گذشته تفاوت دارند.

۴۶- به ترتیب، هریک از موارد زیر، به درستی با کدام گزینه در ارتباط است؟

الف - استعمارگر و استعمارزده

ب - مرکز و پیرامون

ج - توسعه یافته و عقب مانده

- ۱) محدود نشدن چالش بین کشورهای غنی و فقیر به ابعاد اقتصادی و توجه به ابعاد فرهنگی - حل چالش‌های درونی جوامع غربی از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی - الگو بودن کشورهای توسعه یافته برای کشورهای دیگر
- ۲) ادامه مسیر کشورهای غیرغربی با الگو گرفتن از کشورهای غربی - خودباختگی فرهنگی به عنوان مشکل اصلی کشورهای فقیر - انتقال مشکلات حاد درونی خود به کشورهای غیرغربی
- ۳) توجه به الگو بودن کشورهای توسعه یافته - تأمین رفاه کارگران کشورهای غربی با ثروت کشورهای غیرغربی - محدود نشدن چالش بین کشورهای غنی و فقیر به ابعاد اقتصادی و توجه به ابعاد فرهنگی
- ۴) خودباختگی فرهنگی کشورهای فقیر علاوه بر ضعف اقتصادی و صنعتی آنها - ضعیف شدن کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی - استفاده کشورهای غربی از معاهدات بین‌المللی برای انتقال ثروت به کشورهای خود

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - مفهومی - زمانبر - صفحه ۸۹ - ۱۱۱۰)

بررسی سریع:

عبارات ذکر شده در گزینه ۱ به ترتیب با موارد الف و ب و ج در ارتباط هستند.

بررسی موارد:

- الف) دو اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را کسانی به کار می‌برند که چالش و نزاع بین کشورهای فقیر و غنی را به ابعاد اقتصادی محدود نمی‌کنند و به ابعاد فرهنگی آن نیز توجه دارند. از نظر این گروه، مشکل کشورهای فقیر نه فقط ضعف اقتصادی و صنعتی بلکه خودباختگی فرهنگی آنهاست.
- ب) اصطلاح مرکز و پیرامون به نقش مرکزی کشورهای ثروتمند و صنعتی اشاره دارد و کسانی که این معنا را به کار می‌برند، معتقدند کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی، ضعیف و فقیر شده‌اند. براساس این نظریه جوامع غربی، چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی حل می‌کنند.
- ج) به کشورهای صنعتی و ثروتمند، کشورهای توسعه یافته و به کشورهای دیگر (هنگامی که با آنها مقایسه می‌شوند) کشورهای عقب مانده، توسعه نیافته یا در حال توسعه می‌گویند. این اصطلاحات به این نکته اشاره دارند که کشورهای توسعه یافته، الگوی کشورهای دیگر هستند و سایر کشورها باید مسیر آنها را ادامه دهند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) توسعه یافته و عقب مانده - استعمارگر و استعمارزده - مرکز و پیرامون

۳) توسعه یافته و عقب مانده - مرکز و پیرامون - استعمارگر و استعمارزده

۴) استعمارگر و استعمارزده - مرکز و پیرامون - مرکز و پیرامون

نکته

کشورهای مرکز با ثروت به دست آمده از کشورهای پیرامونی، رفاه کارگران و اقشار ضعیف خود را تأمین می‌کنند و مشکلات حاد درونی‌شان را به بیرون از مرزهای خود انتقال می‌دهند. آنها با سرمایه‌گذاری‌های مشترک و معاهدات بین‌المللی، انتقال ثروت از کشورهای پیرامون به کشورهای مرکز را آسان می‌کنند.

۴۷- به ترتیب، مفاهیم مرتبط با هریک از موارد زیر در کدام گزینه آمده است؟

الف - ارتباط بین بحران و چالش

ب - مهم‌ترین بحران اقتصادی

ج - جهانی شدن آثار و پیامدهای بحران‌های اقتصادی

د - اولین مراکز که با آلودگی‌های زیست محیطی مواجه شدند.

(۱) چالش‌ها، بحران‌هایی با ابعاد گسترده‌تر و عمیق‌تر هستند. - بحران اقتصادی اروپا و آمریکا که از سال ۲۰۰۸ م. شروع شده است. - کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و قومی - ساحل عاج و هند

(۲) اگر چالش‌ها حل نشوند، بحران به وجود می‌آید. - بحران اقتصادی بین سال‌های ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۳ - کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جغرافیایی - جوامع فقیر

(۳) بحران‌ها، چالش‌هایی با ابعاد گسترده‌تر و عمیق‌تر هستند. - بحران اقتصادی در فاصله بین دو جنگ جهانی - شکل‌گیری اقتصاد جهانی - شهرهای صنعتی

(۴) اگر بحران‌ها حل نشوند، چالش به وجود می‌آید. - بحران اقتصادی بین سال‌های ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۳ م. - افول اقتصاد جهانی و شکل‌گیری دولت ملت‌ها - ساحل عاج و هند

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۹۵ - ۱۱۱۱

بررسی سریع:

از قسمت (د) به راحتی می‌توان به گزینه درست که همان گزینه ۳ (شهرهای صنعتی) است؛ رسید.

بررسی موارد:

(الف) بحران‌ها، چالش‌هایی با ابعاد گسترده‌تر و عمیق‌تر هستند و اگر چالش‌ها حل نشوند، بحران به وجود می‌آید.

(ب) مهم‌ترین بحران اقتصادی در فاصله بین دو جنگ جهانی یعنی سال‌های ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۳ اتفاق افتاد.

(ج) با شکل‌گیری اقتصاد جهانی و کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جغرافیایی، بحران‌های اقتصادی که منطقه‌ای بودند به سرعت آثار و پیامدهای خود را در سطح جهان آشکار ساختند.

(د) امروزه بحران‌های زیست محیطی به منطقه خاصی محدود نمی‌شوند و همه محیط طبیعی زندگی انسان، آب، خاک و هوا را فرا گرفته‌اند. شهرهای صنعتی، اولین مراکز بودند که با آلودگی‌های زیست محیطی مواجه شدند.

نکته ۱

در تاریخ اقتصاد سرمایه‌داری غرب، بحران‌های اقتصادی به‌طور متناوب و با شدت و ضعف‌های متفاوت پدید آمده‌اند. نخستین بحران اقتصادی در سال ۱۸۲۰م در انگلستان به وجود آمد اما مهم‌ترین آن‌ها در فاصله بین دو جنگ جهانی، یعنی سال‌های ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۳م اتفاق افتاد. زبان اقتصادی این بحران کم‌تر از زبان اقتصادی جنگ جهانی اول نبود. در این بحران ۴۰ میلیون کارگر بیکار و هزاران مؤسسه اقتصادی ورشکست شدند.

نکته ۲

(۱) بحران‌ها، چالش‌هایی با ابعاد گسترده‌تر و عمیق‌تر هستند.

(۲) چالش‌ها اگر حل نشوند، می‌توانند به بحران منجر شوند.

(۳) مهم‌ترین بحران اقتصادی در فاصله بین دو جنگ جهانی یعنی سال‌های ۱۹۲۹ م. تا ۱۹۳۳ م. اتفاق افتاد.

۴۸- ضرب‌المثل، «یک دیوانه سنگی به چاه می‌اندازد که صد عاقل نمی‌توانند بیرون بیاورند»، با کدام یک از گزینه‌های زیر ارتباط معنایی

ندارد؟

(۱) اغلب، پیامدهای خوب و بد کنش‌های افراد و جوامع، صرفاً متوجه خودشان نیست.

(۲) تقابیل شمال و جنوب، تقابلی جهانی است و در صورتی که فعال شود، بسیاری از چالش‌های درونی کشورهای غربی، دیگر بار فعال خواهند شد.

(۳) کشورها در ایجاد بحران‌ها، سهم یکسانی ندارند، اما همه از پیامدهای نامطلوب آن‌ها متأثر می‌شوند.

(۴) امروزه بسیاری از بحران‌ها در مناطق خاصی پدید می‌آیند، ولی به سایر نقاط دنیا گسترش می‌یابند.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۹۱ - ۱۱۱۱

بررسی سریع:

گزینه «۲» از نظر مفهومی با دیگر گزینه‌ها متفاوت است.

ضرب‌المثل مذکور اشاره به خراب شدن و گره خوردن کار به دست فرد نادان، بی‌فکر و کم‌تجربه دارد که باعث دردسر بقیه شده و حتی افراد مجرب هم از اصلاح آن، ناتوانند. کتاب در مورد این نگاه می‌نویسد: اغلب، پیامدهای خوب و بد کنش‌های افراد و جوامع، صرفاً متوجه خودشان نیست. امروزه بسیاری از بحران‌ها در مناطق خاصی پدید می‌آیند ولی به سایر نقاط دنیا گسترش می‌یابند. کشورها در ایجاد بحران‌ها، سهم یکسانی ندارند، اما همه از پیامدهای نامطلوب آن‌ها متأثر می‌شوند.

نکته

همه گزینه‌ها اشاره به گسترش دامنه یک بحران کوچک و تبدیل آن به بحرانی بزرگ‌تر و گسترده‌تر دارند، در حالی که در گزینه ۲، بحران جهانی به منطقه‌ای خاص یا در واقع حیطه‌ای کوچک‌تر تسری می‌یابد. در نتیجه نمی‌تواند مصداق ضرب‌المثل مذکور باشد.

۴۹- به ترتیب، هر کدام از موارد زیر، با کدام گزینه مرتبط است؟

الف - وجه اشتراک بحران اقتصادی و چالش فقر و غنا

ب - مفهوم نژادپرستی زیست محیطی

ج - دیدگاه فرهنگ اساطیری به طبیعت

۱) هر دو، هویت اقتصادی دارند. - انتقال زباله‌های کشورهای غربی به کشورهای جهان سوم - انسان با تسخیر طبیعت می‌تواند تمامی مسائل و مشکلات خود را حل کند.

۲) هر دو متوجه قشر ضعیف و فقیر جامعه هستند. - جلوگیری از انتقال زباله از کشورهای صنعتی به کشورهای فقیر - طبیعت و هر چه در آن است، آیات و نشانه‌های خداوند هستند.

۳) هر دو متوجه قشر فقیر و ضعیف جامعه هستند. - همان پیمان باسل است که طی آن کشورهای صنعتی زباله‌های اتمی و سمی خود را در خاک کشورهای غیرغربی دفن می‌کنند. - نگاه دینی و معنوی به طبیعت را کودکان می‌پندارد.

۴) هر دو هویت اقتصادی دارند. - همان استعمار سمی است که طی آن کشورهای غربی، زباله‌های سمی خود را به کشورهای جهان سوم منتقل می‌کنند. - طبیعت ماده‌ای خام نیست، بلکه از ابعاد و نیروهای ماورایی برخوردار است.

پاسخ: گزینه ۴

(دشوار - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۹۷ - ۱۱۱۱

بررسی سریع:

از قسمت سوم گزینه «۴» به راحتی می‌توان به جواب صحیح رسید.

بررسی موارد:

الف) شباهت بحران اقتصادی و چالش فقر و غنا: هر دو هویت اقتصادی دارند.

تفاوت بحران اقتصادی و چالش فقر و غنا: ۱) چالش فقر و غنا چالشی همیشگی و مستمر است، ولی بحران اقتصادی اغلب دوره‌ای و مقطعی می‌باشد. ۲) آسیب‌های مربوط به چالش فقر و غنا همواره متوجه قشر ضعیف و فقیر جامعه است، ولی آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی تمامی جامعه را دربر می‌گیرد.

ب) در قرن بیستم، کشورهای غربی، زباله‌های سمی خود را به کشورهای جهان سوم ارسال می‌کردند تا در آنجا دفن یا انبار شود. برخی جنبش‌های حامی محیط زیست این اقدام را استعمار سمی و نژادپرستی زیست محیطی نامیده‌اند. در این استعمار، جوامع سلطه‌گر که حتی سوزاندن زباله و دفن پلاستیک را در خاک خود ممنوع اعلام کرده‌اند، مردم و سرزمینی دیگر را «زباله‌بان و زباله‌دان» خود می‌دانند و زباله‌های اتمی و سمی خود را در خاک آن‌ها دفن می‌کنند.

ج) در نگاه اساطیری طبیعت ماده خام نیست بلکه از ابعاد و نیروهای ماورائی برخوردار است.

فرهنگ مدرن: طبیعت را مادهٔ خام و بی‌جان می‌داند که انسان اجازهٔ هرگونه تصرفی را در آن دارد.

فرهنگ اساطیری: طبیعت مادهٔ خام نیست بلکه از ابعاد و نیروهای ماورائی برخوردار است.

فرهنگ توحیدی: طبیعت و هر آنچه در آن است، آیات و نشانه‌های خداوندند، همهٔ موجودات طبیعی به تسبیح خداوند مشغول‌اند و به سوی او باز می‌گردند.

۵۰- هریک از عبارت‌های زیر را از حیث صحیح و غلط بودن به ترتیب کدام‌اند؟

الف - چالش بلوک شرق و غرب از نوع چالش‌هایی بود که بیرون از یک فرهنگ و تمدن پدید می‌آید.

ب - از مهم‌ترین عوامل وقوع دو جنگ جهانی، رقابت کشورهای اروپایی و آسیایی بر سر مناطق استعماری بود.

ج - برخی متفکران بحران زیست محیطی را مشکل سرنوشت‌ساز قرن بیستم دانسته‌اند.

د - بحران اقتصادی در صورتی که کنترل نشود، می‌تواند به فروپاشی حکومت‌ها منجر شود.

(۱) ص - غ - ص - غ (۲) غ - غ - ص - ص (۳) غ - ص - غ - ص (۴) ص - ص - غ - غ

(آسان - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۹۳ - ۱۱۱۱

پاسخ: گزینهٔ ۲

بررسی سریع:

موارد «الف» و «ب» نادرست و موارد «ج» و «د» درست هستند.

بررسی موارد نادرست:

الف) چالش بلوک شرق و غرب از نوع چالش‌هایی بود که درون یک فرهنگ و تمدن پدید می‌آید.

پ) از مهم‌ترین عوامل وقوع دو جنگ جهانی، رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری بود.

چالشی منطقه‌ای نبود بلکه چالشی جهانی بود.

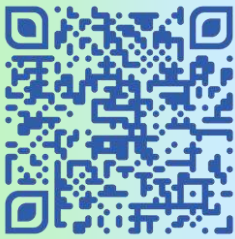
بلوک شرق و غرب با دو اقتصاد و سیاست متفاوت جهان را به دو قطب اصلی تقسیم کرده بودند.

آمریکا و شوروی به عنوان دو ابرقدرت در مرکز این دو قطب قرار داشتند.

این دو قطب با اینکه از نظر سیاسی، اقتصادی و جغرافیایی در دو بخش متمایز و جدا قرار داشتند به فرهنگ واحدی تعلق داشتند؛ یعنی هر دو درون فرهنگ سکولار غرب قرار داشتند.

چالش بلوک شرق و غرب از نوع چالش‌هایی بود که درون یک فرهنگ و تمدن پدید می‌آید نه از نوع چالش‌هایی که بین فرهنگ‌های مختلف شکل می‌گیرد.

برای دیدن پاسخ‌نامه ویدئویی آزمون
برای دیدن پاسخ‌نامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخ‌نامه ویدئویی آزمون

تفکر (۱) حل مسئله، تفکر (۲) تصمیم‌گیری

صفحه‌های ۱۱۲ تا ۱۴۸

بودجه‌بندی

این آزمون

سهم در

کنکور

درس پنجم و ششم در مجموع ۴ تست از ۱۵ تست کنکور را پوشش داده است.

۵۱- کدام گزینه در خصوص ویژگی‌های مسئله نادرست است؟

- (۱) در جریان حل یک مسئله هرچه فرد جدی‌تر باشد، احتمال انتخاب اولویت بهتر، بیشتر است: مسئله جریان تحت کنترل است.
(۲) برای حل مسئله ضروری است که فرد درک روشنی از جایگاه فعلی خود داشته و موانع را شناسایی کند: مبدأ باید روشن باشد.
(۳) نبود این ویژگی از مسئله باعث می‌شود فرد درک ناقصی از مسئله داشته و نتواند راه‌حل آن را پیدا کند: مسئله هدفمند است.
(۴) این ویژگی مربوط به اساس مسئله است؛ زیرا اصولاً زمانی فرد با مسئله مواجه می‌شود که امکانات محدودی داشته باشد: توانمندی‌های محدود

دشوار - خط به خط - استاندارد (۱۱۶ - ۱۱۰۵)

پاسخ: گزینه ۱

در مسئله با راه‌حل سروکار داریم در حالی که برای تصمیم‌گیری اولویت‌ها مطرح می‌شوند.

راهنمای مسیرت...

اغلب دانش‌آموزان در مواجهه با این مدل سؤالات فقط به رابطه و صحت‌سنجی مطالب دو سوی هر گزینه توجه می‌کنند، در حالی که ممکن است مانند همین سؤال، ایراد نه در رابطه میان دو سوی گزینه، بلکه در محتوای یک طرف باشد.

ویژگی‌های مسئله

- ویژگی‌های مسئله عبارت‌اند از:
(۱) هدفمند است: وقتی هدف روشن نباشد، درک از مسئله ناقص خواهد بود. یکی از دلایل اینکه برخی از افراد راه‌حل مسئله را نمی‌دانند این است که «هدف» را به صراحت تعریف نکرده‌اند.
(۲) مسئله یک «فرایند و جریان» تحت کنترل است: فرد باید کاملاً درگیر موضوع باشد و به آنچه انجام می‌دهد آگاهی کامل داشته باشد. در جریان حل مسئله هر چه فرد جدی‌تر باشد، احتمال انتخاب راه‌حل‌های بهتر، بیشتر می‌شود.
(۳) در مسئله، توانمندی‌های ما محدود است: بسیاری از افراد توانایی‌های خود را نمی‌شناسند و عدم شناسایی دقیق توانمندی‌ها باعث استفاده از راه‌حل‌های غیرمنطقی می‌شود.
(۴) در مسئله موقعیت فعلی یا مبدأ باید مشخص باشد: در رسیدن به هدف، شناخت موقعیت فعلی به شما کمک می‌کند تا موانع احتمالی را به خوبی شناسایی کرده و راه‌حل‌های بهتری ارائه دهید.

۵۲- درستی و نادرستی عبارت‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

- الف - این نکته صحیح است که به جای هر دو واژه مسئله و تصمیم‌گیری می‌توان از واژه «مشکل» استفاده کرد.
ب - از آنجا که هدف حل مسئله دستیابی به اصول قابل استفاده در آینده است، پس یادگیری ناشی از حل مسئله قابل تعمیم است.
ج - ناتوانی در حل مسئله باعث فشار روانی شده اما یکی از روش‌های مؤثر در کاهش فشار روانی، پرورش روش‌های درست حل مسئله است.

د - وضعیت ناخوشایند ناشی از ناتوانی در حل مسئله تعارض نام دارد و تعارضات مکرر پیامدهای ناگواری را به دنبال دارد.

(۲) نادرست - درست - نادرست - نادرست

(۱) درست - نادرست - درست - درست

(۴) درست - درست - درست - نادرست

(۳) نادرست - نادرست - نادرست - درست

بررسی موارد نادرست:

توانی در حل مسئله وضعیت عاطفی ناخوشایندی را ایجاد می‌کند که ناکامی نام دارد؛ ناکامی‌های مکرر پیامدهای ناگواری به دنبال دارد.

نکته

کتاب درسی از واژه مشکل برای مسئله استفاده می‌کند و از آنجا که تصمیم‌گیری هم نوعی حل مسئله است، پس به جای هر دو عنوان می‌توان از مشکل استفاده کرد.

۵۲- به ترتیب کدام گزینه شامل یک مسئله خوب تعریف‌نشده و بد تعریف‌شده است؟

(۱) بزرگ‌ترین عدد چهاررقمی فرد چیست؟ - سریع‌ترین راه پیروزی در شطرنج چیست؟

(۲) تعریف عدالت چیست؟ - چرا خودروی مقابل شما متوقف شده است؟

(۳) علت گرم شدن کره زمین چیست؟ - دلیل بی‌عدالتی چیست؟

(۴) نابرابری‌های اجتماعی چرا ایجاد می‌شوند؟ - چگونه می‌توان ماشین لباسشویی را تعمیر کرد؟

نکته

در صورت سؤال از مفاهیم خوب تعریف‌نشده و بد تعریف‌شده استفاده شده است که هر دو به یک معنا هستند.

بررسی گزینه‌ها:

۱) خوب تعریف‌شده - خوب تعریف‌شده

۲) خوب تعریف‌نشده - خوب تعریف‌نشده

۳) خوب تعریف‌شده - خوب تعریف‌نشده

۴) خوب تعریف‌نشده - خوب تعریف‌شده

۵۴- هریک از عبارت‌های زیر به کدام یک از مراحل حل مسئله اشاره دارد؟

- مجید که ۲۰ کیلو اضافه وزن دارد تصمیم می‌گیرد برای کاهش وزن خود در کلاس تنیس ثبت‌نام کند.

- او بعد از دو ماه خود را وزن‌کشی کرده و متوجه می‌شود که حتی یک کیلو هم کاهش وزن نداشته است.

- مجید تصمیم می‌گیرد به جای ورزش تنیس به باشگاه بدنسازی برود.

(۱) به‌کارگیری راه‌حل مناسب - ارزیابی راه‌حل - مرحله پنجم

(۲) مرحله دوم - مرحله چهارم - انتخاب راه‌حل‌های جایگزین

(۳) تشخیص مسئله - مرحله سوم - مرحله چهارم

(۴) مرحله اول - بازبینی راه‌حل - اصلاح راه‌حل

بررسی موارد:

- مجید که ۲۰ کیلو اضافه وزن دارد تصمیم می‌گیرد برای کاهش وزن خود در کلاس تنیس ثبت‌نام کند: تشخیص مسئله (مرحله اول)

- به‌کارگیری راه‌حل مناسب (مرحله دوم)

- او بعد از دو ماه خود را وزن‌کشی کرده و متوجه می‌شود که حتی یک کیلو هم کاهش وزن نداشته است: ارزیابی راه‌حل (مرحله سوم)

- مجید تصمیم می‌گیرد به جای ورزش تنیس به باشگاه بدنسازی برود: انتخاب راه‌حل‌های جایگزین (مرحله پنجم)

مراحل حل مسئله

مسئله دارای پنج مرحله است:

- ۵۵- با توجه به داستانک زیر نیوشا تحت تأثیر کدام‌یک از عوامل مؤثر بر حل مسئله عمل کرده است؟
 «نازنین می‌خواهد شماره تلفنی را روی یک تکه کاغذ یادداشت کند اما هرچه به دنبال خودکار یا مداد می‌گشت نمی‌توانست آن را پیدا کند، نیوشا به او پیشنهاد داد از یک کبریت سوخته برای یادداشت استفاده کند.»
- مهم‌ترین دلیل موفقیت او این بوده است که از صرف تجربه گذشته خود در استفاده از کبریت استفاده کرده است.
 - از آنجا که نیوشا درگیر حل مسئله نبوده است انتخاب راه‌حل برای او ساده‌تر بوده که به آن اثر نهفتگی می‌گویند.
 - نیوشا برای رهایی از بن‌بست مسئله، نگاه خود و همچنین بازنمایی از مسئله را تغییر داده است.
 - او از روش مرسوم حکما و دانشمندان برای حل مسئله استفاده است که به آن اثر انتقال هم گفته می‌شود.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۲۳ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۳

نیوشا از تجربه گذشته خود تبعیت نکرده است چرا که تجربه معمول استفاده از کبریت، روشن کردن شعله است بلکه او نگاه خود را تغییر داده است، همچنین او مسئله را نادیده نگرفته و برای حل آن تلاش کرده است.

عوامل مؤثر در حل مسئله

تجربیات گذشته ما بر توانایی حل مسئله ما تأثیر می‌گذارد. اگر فرد روش‌های حل مسئله را بداند، در موقعیت‌های جدید می‌تواند از آن‌ها استفاده نموده و مسئله را حل نماید.

نکته: تأثیر یادگیری‌های گذشته بر حل مسئله را «اثر انتقال» گویند.

البته اثر تجربه گذشته همواره مثبت نیست و ممکن است گاهی حل کردن مسئله را برای ما سخت‌تر کند. مهم‌ترین دلیل عدم موفقیت برخی از افراد پیروی صرف از تجربیات گذشته است و در صورتی که این تجربیات مورد بازبینی قرار گیرند، می‌توانند راهگشای مفیدی باشند.

نوع نگاه به مسئله باعث می‌شود فرد تنها اطلاعات مربوط به آن نگاه را به خاطر آورد و همین امر ممکن است باعث شود فرد نتواند موضوع را حل کند؛ به همین منظور تغییر نگاه فعلی راه خروج از بن‌بست و یافتن راه‌حل‌های جدید است.

زمانی که سماجت بر حل مسئله را برای مدتی نادیده بگیریم، موانع حل مسئله فراموش می‌شوند و با مراجعه مجدد، حل مسئله محقق می‌شود.

نکته: به اثر نادیده گرفتن حل مسئله برای مدت زمانی مشخص، «اثر نهفتگی» می‌گویند.

- ۵۶- عبارتهای زیر به ترتیب در خصوص کدام روش اکتشافی حل مسئله آمده است؟
- قسمت کردن مطالعه کتاب به بخش‌های ۲۰ صفحه‌ای
 - یافتن الگوی لباس با شکافتن آن
 - نظرسنجی در خصوص مقصد مناسب سفر
 - (۱) خرد کردن - مهندسی معکوس - بارش مغزی
 - (۲) کاهش تفاوت وضعیت موجود و مطلوب - مهندسی معکوس - تصمیم‌گیری
 - (۳) کاهش تفاوت وضعیت موجود و مطلوب - شروع از آخر - بارش مغزی
 - (۴) خرد کردن - شروع از آخر - تصمیم‌گیری

(آسان - مفهومی - سریع) - صفحه ۱۲۹ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۱

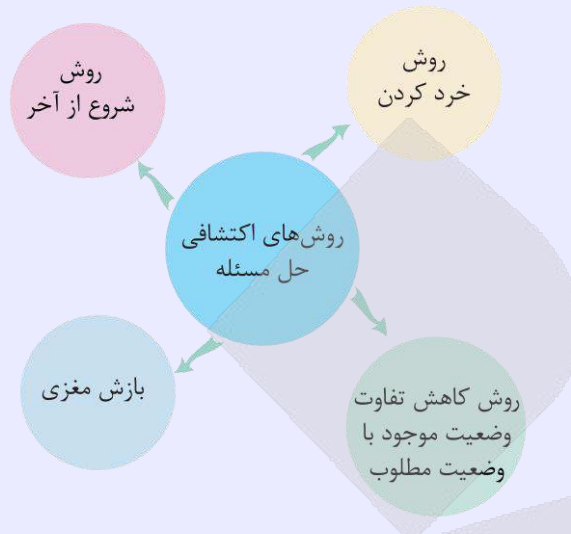
بررسی موارد:

- واژه‌هایی مانند تقسیم کردن، قسمت کردن، بخش بخش، خرد خرد و مانند آن به روش خرد کردن اشاره دارند.
- در این مورد فرد مسیر را برعکس طی کرده است که به روش شروع از آخر و مهندسی معکوس اشاره می‌کند.

- نظرسنجی و جمع‌آوری ایده‌ها مربوط به روش بارش مغزی است.

روش‌های اکتشافی حل مسئله

۵۷- هریک از افراد زیر با چه نوع تصمیم‌گیری روبه‌رو بوده‌اند؟

- مینا می‌خواهد برای روز مادر از میان لیوان‌های رنگارنگ فروشگاه خرید خود را انجام دهد.
 - عباس که فوتبالیست است در پنالتی دقیق آخر بازی باید تصمیم بگیرد چطور به توپ ضربه بزند.
 - مردم روستا باید در خصوص انتخاب دهمدار جدید میان ۲ نفر رأی‌گیری کنند.
- (۱) مهم - ساده - مهم
(۲) معمولی - پیچیده - پیچیده
(۳) ساده - معمولی - جمعی
(۴) پیچیده - مهم - ساده

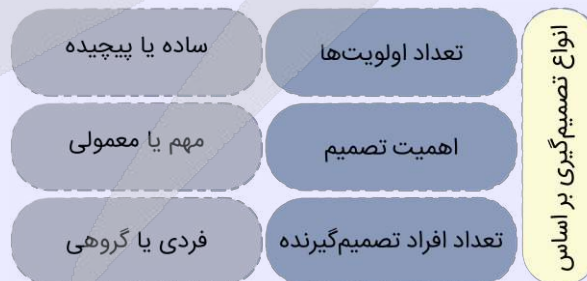
(متوسط - مفهومی - سریع) - صفحه ۱۳۹ - ۱۱۰۶

پاسخ: گزینه ۴

بررسی موارد:

- مینا می‌خواهد برای روز مادر از میان لیوان‌های رنگارنگ فروشگاه خرید خود را انجام دهد: پیچیده - معمولی - فردی
- عباس که فوتبالیست است در پنالتی دقیق آخر بازی باید تصمیم بگیرد چطور به توپ ضربه بزند: پیچیده - مهم - فردی
- مردم روستا باید در خصوص انتخاب دهمدار جدید میان ۲ نفر رأی‌گیری کنند: ساده - مهم - جمعی

انواع تصمیم‌گیری

۵۸- کدام گزینه در ارتباط با سبک‌های تصمیم‌گیری نادرست است؟

- (۱) مهناز که به یک بازیگر علاقه خاصی دارد سعی می‌کند سبک لباس پوشیدن او را داشته باشد: احساسی
- (۲) ماهان برای انتخاب رشته دانشگاهی نظر والدین و مشاور مدرسه را جویا می‌شود: منطقی
- (۳) نادر می‌گوید که هر زمان در باشگاه ثبت نام کند، سیگار کشیدن را هم ترک خواهد کرد: اجتنابی
- (۴) پس از آنکه قیصر در کنکور رتبه دلخواهش را کسب نکرد، تلفن همراهش را به دیوار کوبید: تکانشی

آسان - مفهومی - استاندارد (۱ - صفحه ۱۴۷ - ۱۱۰۶)

پاسخ: گزینه ۱

مهناز از بازیگر مورد علاقه خود تقلید می‌کند؛ پس سبک تصمیم‌گیری او وابسته است.

سبک‌های تصمیم‌گیری

سبک تکانشی: در این سبک، فرد به صورت ناگهانی و باعجله و بدون محاسبه تصمیم‌گیری می‌کند.
سبک احساسی: تصمیم‌گیری در این سبک براساس عواطف و هیجانات زودگذر انجام می‌شود.
سبک وابسته: تبعیت کورکورانه از دیگران ویژگی مشخص این سبک است.
سبک اجتنابی: در این سبک، فرد دست دست می‌کند و کار امروز را به فردا می‌اندازد.
سبک منطقی: بهترین شیوه تصمیم‌گیری است که براساس عقل و منطق و تابع یک روش قاعده‌مند و منظم است.

۵۹- ملاک تصمیم‌گیری در هریک از گزاره‌های زیر چه بوده است؟

- آقای مطلبی که به تازگی در کلاس مدیریت ارز دیجیتال شرکت کرده است همه سرمایه خود را در فارکس سرمایه‌گذاری می‌کند.
- سارینا ترجیح می‌دهد کفشی را تهیه کند که هم برای دویدن و هم برای پیاده‌روی‌های روزمره مفید و کارآمد باشد.
(۱) خطر - هزینه (۲) هزینه - مزیت (۳) خطر - مزیت (۴) هزینه - هزینه

آسان - مفهومی - سریع (۱ - صفحه ۱۴۱ - ۱۱۰۶)

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد:

- این مسئله که آقای مطلبی بدون تجربه کافی تمام سرمایه خود را در فارکس سرمایه‌گذاری کرده است نشانه ریسک و ملاک خطر است.
- سارینا به کارآمدی و فایده بیشتر کفش توجه کرده است؛ پس ملاک تصمیم‌گیری او مزیت است.

۶۰- در کدام گزینه به عبارتهای نادرست اشاره شده است؟

الف - سبک تصمیم‌گیری احساسی در میان نوجوانان زیاد دیده می‌شود و این سبک معمولاً بلافاصله با پشیمانی همراه است.
ب - همه سبک‌های تصمیم‌گیری بسته به شرایط و موقعیت فرد کارآمد هستند اما بهتر است سبک غالب تصمیم‌گیری، منطقی باشد.
ج - حضرت علی (ع) پیش شرط تصمیم‌گیری را یقین دانسته و به مشورت گرفتن و استقبال از آراء دیگران توصیه می‌کند.
د - تصمیم‌گیری به‌عنوان یک فعالیت شناختی پیچیده، به معنای ارزیابی گزینه‌های مختلف و انتخاب مناسب‌ترین آن‌هاست.
(۱) «الف» - «ب» (۲) «ب» - «ج» - «الف» (۳) «ج» - «د» (۴) «د» - «الف» - «ب»

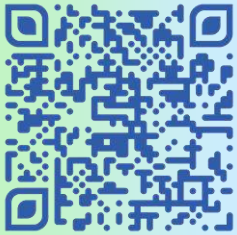
متوسط - خط به خط - استاندارد (۱ - صفحه ۱۴۳ - ۱۱۰۶)

پاسخ: گزینه ۱

بررسی موارد نادرست:

(الف) سبک تصمیم‌گیری تکانشی در میان نوجوانان زیاد دیده می‌شود و این سبک معمولاً بلافاصله با پشیمانی همراه است.
(پ) بسیاری از سبک‌های تصمیم‌گیری ناکارآمد هستند.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

تأثير اللغة الفارسية على اللغة العربية، الصدق
صفحة ۷۰ تا ۷۰

بودجه بندی
این آزمون

این مبحث حدوداً ۴ تست از ۲۰ تست کنکور را پوشش داده است.

سهم در
کنکور

■ ■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة أو المفهوم من أو إلى العربية (۶۱ - ۶۷)

۶۱- ﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾:

- ۱) او کسی است که بر شما و فرشتگانش درود می فرستد تا شما را از تاریکی ها به سوی نور خارج کند!
- ۲) اوست که همراه فرشتگان خود بر شما صلوات می فرستد تا شما از تاریکی ها به سوی نور خارج شوید!
- ۳) او همان است که بر شما و فرشتگانش درود می فرستد و شما را از تاریکی ها به سوی روشنایی خارج می کند!
- ۴) او کسی است که همراه فرشتگانش بر شما درود می فرستد تا شما را از تاریکی ها به سوی روشنایی خارج کند!

(متوسط - خط به خط - استاندارد) (صفحة ۶۰ - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

او کسی است که همراه فرشتگانش بر شما درود می فرستد تا شما را از تاریکی ها به سوی روشنایی خارج کند!

بررسی سایر گزینه ها:

لیخرج: تا شما را خارج کند ← رد گزینه های ۲ و ۳

حواست باشه!

حرف «ل» بر سر مضارع معنای مضارع التزامی می دهد. ضمن اینکه فعل «يُخْرِجُ» متعدی و در باب «إفعال» است که نباید به صورت لازم ترجمه شود. (ملائكة) به حالت مرفوع آمده؛ پس باید به صورت فاعلی ترجمه شود، نه مفعولی. ← رد گزینه های ۱ و ۳

۶۲- «أَكْبَرُ خِيَانَةٍ هُوَ أَنْ تَتَكَلَّمَ مَعَ أَخِيكَ فِي أَمْرٍ هُوَ يُصَدِّقُكَ، وَأَنْتَ قَدْ كَذَبْتَ عَلَيْهِ!»:

- ۱) خیانتی بزرگ است که درباره یک موضوع با برادرت حرف زده باشی و او باورش کند، درحالی که به او دروغ گفته باشی!
- ۲) بزرگ ترین خیانت این است که با برادرانت درباره امری سخن بگویی که آن ها تو را باور کنند درحالی که تو به ایشان دروغ بگویی!
- ۳) خیانتی بزرگ است اگر با برادرت درباره چیزی که صحبت می کنی دروغ بگویی درحالی که او با تو صادق باشد!
- ۴) بزرگ ترین خیانت آن است که با برادر خویش درباره امری حرف بزنی که او تو را باور کند درحالی که تو به او دروغ گفته ای!

(آسان - ترکیبی - سریع) (صفحة ۶۵ - ۱۱۰۵)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

بزرگ ترین خیانت آن است که با برادر خویش درباره امری حرف بزنی که او تو را باور کند درحالی که تو به او دروغ گفته ای!

بررسی سایر گزینه ها:

أكبر خيانة: بزرگ ترین خیانت ← رد گزینه های ۱ و ۳

حواست باشه!

اصطلاح «كبر خيانة»: خیانت بزرگی است را با «أكبر خيانة» که اسم تفضیل است اشتباه نگیرید.

تتكلم: حرف بزنی ← رد گزینه های ۱ و ۳ (به صورت مضارع التزامی ترجمه می شود).

أخيك: برادرت (مفرد است) ← رد گزینه ۲

يصدقك: تو را باور کند ← رد سایر گزینه ها

قد کذبت علیه: به او دروغ گفته‌ای ← رد سایر گزینه‌ها

•• iBo ••

۶۳- «يَجِبُ أَنْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَعْدَاءَكُمْ يَتَظَاهَرُونَ بِالصَّدَاقَةِ لِكِنَّهُمْ قَدْ أَضَمُّرُوا عَدَاوَتَهُمْ لَكُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ!»:

- ۱) واجب است که بدانید که دشمنان شما تظاهر به صداقت می‌کنند، لیکن دشمنی با شما را در خویش مخفی کرده‌اند!
- ۲) باید بدانید که دشمنان شما، وانمود به دوستی می‌کنند، اما دشمنی خویش با شما را در خود پنهان کرده‌اند!
- ۳) بر شماست که بدانید که دشمنان تظاهر به صداقت می‌کنند اما دشمنی آنان با شما درونشان پنهان شده است!
- ۴) لازم است آگاه باشید، دشمنان شما بی‌تردید وانمود به دوستی با شما می‌کنند، لیکن دشمنی آن‌ها با شما در درونشان مخفی است!

پاسخ: گزینه ۲

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۶۵ - ۱۱۰۵

بررسی سریع:

باید بدانید که دشمنان شما، وانمود به دوستی می‌کنند، اما دشمنی خویش با شما را در خود پنهان کرده‌اند!

بررسی سایر گزینه‌ها:

- آن: که (قید تأکید نیست) ← رد گزینه ۴
 قد أضمرُوا: پنهان کرده‌اند ← رد گزینه‌های ۳ و ۴
 عداوتهم: دشمنی خویش ← رد گزینه ۱

•• iBo ••

۶۴- عَيْنُ الْخَطَا:

- ۱) أَخْبَرَنِي زَمِيلِي أَنَّي أَشْحَنُ رَصِيدِي عِبْرَ الْإِنْتَرْنِتِ: همکارم به من خبر داد که اعتبار مالی‌ام را از طریق اینترنت شارژ کنم!
- ۲) أَنْقَذَكَ أَخُوكَ حَيْثَمَا كَدْتَ أَنْ تَغْرُقَ فِي الْمَاءِ: وقتی نزدیک بود که در آب غرق شوی، برادرت نجات داد!
- ۳) سَامِحْنِي، أَنْتَ عَلَيَّ الْحَقُّ سَابِدَلُ لِكَ الْبَطَاقَةِ: به من اجازه بده، حق با توست، سیم کارت را برایت تعویض خواهم کرد!
- ۴) بَدَأَتِ الشَّابَّةُ تَصْرُخُ وَ نَادَتْ أَصْحَابَهَا فَلَمْ يَسَاعِدُوها: جوان شروع به فریاد زدن کرد و دوستانش را صدا زد، ولی به او کمک نکردند!

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۷۰ - ۱۱۰۵

فعل «سامحني»: از تو عذر می‌خواهم را با «إسمحني»: به من اجازه بده اشتباه نگیرید:
 از تو عذر می‌خواهم، حق با توست، سیم کارت را برایت تعویض خواهم کرد.

•• iBo ••

۶۵- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

- ۱) قَبْرُ كُورْشِ يَجْذِبُ سِيَّاحًا مِنْ دَوْلِ الْعَالَمِ: مقبره کورش گردشگرانی را از کشورهای جهان جذب می‌کند!
- ۲) حَدِيقَةُ شَاهِزَادَةِ قُرْبِ كِرْمَانِ جَنَّةٌ فِي الصَّحْرَاءِ: باغ شاهزاده در نزدیکی کرمان بهشت صحرا است!
- ۳) هَذَا الْمَعْبَدُ فِي مَحَافِظَةِ مَازَنْدَرَانِ جَمِيلٌ جَدًّا: این پرستشگاهی است که در استان مازندران هست و بسیار زیبا است!
- ۴) سَأَلَنِي الْمَعْلَمُ: هَلْ تَرَى الْوَجْهَ فِي تِلْكَ اللَّوْحَةِ: معلم از من پرسید: آیا در آن تابلو چهره‌ای می‌بینی!

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - ترکیبی - سریع) - صفحه ۵۸ - ۱۱۰۴

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «جَنَّةٌ» نکره است که به اشتباه معرفه ترجمه شده و «في» در جارومجرور «في الصحراء» در ترجمه لحاظ نشده: باغ شاهزاده در نزدیکی کرمان یک بهشت در صحرا است!

۲) «هذا المعبد» به صورت یک ترکیب ترجمه می‌شود نه جمله: این پرستشگاه در استان مازندران بسیار زیبا است!

۳) «الوجه» معرفه است که به اشتباه نکره ترجمه شده: معلم از من پرسید: آیا در آن تابلو چهره‌ای می‌بینی!

•• iBo ••

۶۶- «عرب‌ها این واژگان را براساس زبان‌هایشان بر زبان می‌آورند!»:

- (۱) العرب ينطقون هذه الكلمات على أساس لسانهم!
 (۲) ينطق العرب هذه المفردات وفقاً لألسنتهم!
 (۳) إن الأعراب قد نطقوا الكلمات وفقاً لهذه ألسنتهم!
 (۴) قد ينطق العرب هذه الكلمات على أساس الألسنة!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) (صفحة ۴۹ - ۱۱۰۴)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

ينطق العرب هذه المفردات وفقاً لألسنتهم!

بررسی سایر گزینه‌ها:

- این: هذه ← رد گزینه ۳
 بر زبان می‌آورند: ينطقون، ينطقون ← رد گزینه‌های ۳ و ۴
 زبان‌هایشان: ألسنتهم ← رد گزینه‌های ۱ و ۴

نکته

فعل پیش از فاعل جمع یا مثنی به صورت مفرد می‌آید، ولی اگر فعل پس از آن بیاید در این حالت دیگر مفرد نیست و باید با هم مطابقت کنند: یذهب المعلمون إلى المدرسة / المعلمون یذهبون إلى المدرسة: معلم‌ها به مدرسه می‌روند.

۶۷- عین الخطأ في المفهوم: «لا تنظروا إلى كثرة صلاتهم و طننتهم بالليل بل انظروا إلى صدق الحديث!»

- (۱) عبادت آن نبود کز ریا شود ظاهر
 (۲) عبادت به جز خدمت خلق نیست
 (۳) قالب بی‌جان چه داند قدر راز
 (۴) حافظا می‌خور و رندی کن و خوش باش ولی
 نه هرکه زمزمه دارد بود ز اهل ظفر
 به تسبیح و سجاده و دل‌ق نیست
 جان فزاید جان مؤمن را نماز
 دام تزویر مکن چون دگران قرآن را

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) (صفحة ۶۵ - ۱۱۰۵)

پاسخ: گزینه ۳

ترجمه صورت سؤال: به زیادی نماز و بانگ شبانه آن‌ها نگاه نکنید بلکه به راستگویی بنگرید.

همه ابیات مانند صورت سؤال به مفهوم ریا نکردن و کردار درست داشتن دلالت می‌کنند، به جز گزینه ۳ که به اهمیت نماز اشاره دارد و بی‌ارتباط است.

■ اقرأ النص التالي بدقة ثم أجب عن الأسئلة (۶۸ - ۷۱) بما يناسب النص:

حكى الرجل لصديقه قصة طويلة عن تجربة مؤلمة مرَّ بها في عمله. قال: إن فلانة اللسان قد تغيَّر مصير الإنسان في لحظة واحدة. في يومٍ من الأيام كاد يفقد وظيفته بسبب كلمة قالها دون تفكير أمام مديره. لم يسرع في ذلك الوقت إلى الاعتذار، فأزدادت المشكلة سوءاً، و شعر بالخزن والندم. بعد أيام قرَّر أن يصلح خطأه، فذهب إلى مديره و تكلم بصديق و هدوء. هو شرح أنه لم يقصد الإساءة، و أن ما حدث كان فلانة لسان فقط. تدريجياً تحسنت الأمور و تعلم أن يتخلص من عادة الكلام السريع و أن يفكر قبل أن يتكلم. و عندما يشعر بالخزن، يطلب النجدة من أصدقائه الذين يفدّون له النصيحة و الجمية و من ذلك اليوم أصبح أعقل و أصبر و يسرع دائماً إلى إصلاح أخطائه قبل أن تكبر.

ترجمه متن

مرد برای دوستش داستانی طولانی درباره تجربه‌ای دردناک که در محل کارش داشت، تعریف کرد. او گفت: که لغزش زبان می‌تواند سرنوشت انسان را در یک لحظه تغییر دهد. روزی نزدیک بود شغلش را به‌خاطر کلمه‌ای که بدون فکر جلوی مدیرش گفت از دست بدهد. در آن زمان برای عذرخواهی عجله نکرد و مشکل بدتر شد و احساس نگرانی و پشیمانی کرد.

چند روز بعد تصمیم گرفت اشتباهش را جبران کند، پس نزد مدیرش رفت و با صداقت و آرامش صحبت کرد. توضیح داد که قصد بی‌احترامی نداشته و آنچه رخ داده فقط یک لغزش زبان بوده است. کم‌کم اوضاع بهتر شد و یاد گرفت از عادت تند حرف زدن خلاص شود و پیش از سخن گفتن فکر کند. و هرگاه احساس ناراحتی می‌کند، از دوستانش کمک می‌خواهد؛ دوستانی که به او نصیحت و حمایت می‌دهند. از آن روز به بعد او عاقل‌تر و صبورتر شد و همیشه برای اصلاح اشتباهاتش پیش از آنکه بزرگ شوند، شتاب می‌کند.

۶۸- عَيْنَ الصَّحِيحِ حَسَبَ النَّصِّ:

- (۱) فَلْتَتِ اللِّسَانَ مِنْ أُمُورٍ تُسَاعِدُ الْإِنْسَانَ فِي حَيَاتِهِ!
 (۳) أَعْقَلَ النَّاسَ مَنْ يَعْتَدِرُ مِنْ فَلَنتِهِ فِي الْكَلَامِ مُقْتَدِرًا!

- (۲) قَدْ يُوَدِّي التَّفَكُّرَ إِلَى الْأَعْمَالِ الَّتِي تَضُرُّنَا غَالِبًا!
 (۴) إِنَّ التَّحَدُّثَ بِالْهَدْوِءِ جَاءَ لَنَا بِمَشَاكِلَ كَثِيرَةٍ دُونَ شَكِّ!

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۶۵ - ۱۱۰۵

خردمندترین مردم کسی است که از لغزش زبانی اش با قدرت عذرخواهی می کند. (کاملاً درست است.)

بررسی سایر گزینه ها:

۱) لغزش زبان از کارهایی است که به انسان در زندگی اش کمک می کند!

نادرست، انسان باید جلوی لغزش زبان را بگیرد.

۲) فکر کردن، گاهی منجر به کارهایی می شود که معمولاً به ما آسیب می زنند.

نادرست، فکر کردن همیشه کار درستی است.

۳) قطعاً صحبت کردن با آرامش برای ما مشکلات زیادی را بی شک می آورد.

نادرست، آرام سخن گفتن منجر به اثرگذاری کلامان می شود.

۶۹- عَيْنَ الْخَطَا حَسَبَ النَّصِّ:

- (۱) بعدما يَتَفَكَّرُ الْإِنْسَانُ فِيمَا يَجْرِي فِي ذَهْنِهِ يَظْهَرُ سُلُوكُهُ جَيِّدًا!
 (۲) فَلْتَتِ اللِّسَانَ مُؤَثَّرَةً فِي نَظَرَةِ الْآخِرِينَ إِلَى شَخْصِيَّةِ الْمَرْءِ!
 (۳) إِنْ لَا تُسْرِعْ إِلَى الْإِعْتِذَارِ مِنْ أَخْطَائِنَا نَجِدْ نَتِيجَتَهُ الرَّائِعَةَ!
 (۴) الْجَاهِلُ لَا يَنْتَبِهْ إِلَى مَا يَحْدُثُ بَعْدَ كَلَامِهِ وَلَا يَنْدُمُ مِنْهُ بِسَهُولَةٍ!

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۶۵ - ۱۱۰۵

اگر به عذرخواهی کردن از خطاهایمان شتاب نکنیم نتیجه عالی آن را می یابیم. (قطعاً نادرست است.)

بررسی سایر گزینه ها:

۱) پس از اینکه انسان درباره آنچه که در ذهنش جریان دارد فکر می کند رفتارش، خوب آشکار می شود. (کاملاً درست است.)

۲) لغزش زبان در دیدگاه دیگران به شخصیت انسان تاثیرگذار است. (کاملاً درست است.)

۳) نادان به آنچه که پس از کلامش رخ می دهد، توجه نمی کند و از آن به آسانی پشیمان نمی شود. (کاملاً درست است.)

عَيْنَ الْخَطَا فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (۷۰ و ۷۱)

۷۰- «تَغْيِيرٌ - وَاحِدَةٌ - تَفَكُّرٌ - الْإِعْتِذَارُ»:

(۱) تَغْيِيرٌ: للمفرد المؤنث الغائب - فعل مضارع - مزيد ثلاثي من باب له حرف زائد / الجملة فعلية و وصفية

(۲) واحدة: عدد من الأعداد الأصلية - مفرد مؤنث - نكرة بالتنوين - معرب / صفة و موصوفها «لحظة»

(۳) تَفَكُّرٌ: اسم - مفرد - مصدر مزيد على وزن تَفَعَّلٌ - معرب - نكرة / مضاف إليه و مجرور

(۴) الْإِعْتِذَارُ: مصدر من المصادر المزيدة - مفرد مذکر - حروفه الأصلية «ع ذ ر» - معرّف بأل / مجرور بالحرف الجاز

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۶۵ - ۱۱۰۵

بررسی موارد نادرست:

وصفية: وصفیه نیست (قبل از فعل «تَغْيِيرٌ» اسم معرفه «اللِّسَانَ» آمده که نمی تواند برای آن وصفیه باشد؛ زیرا جمله وصفیه همواره پس از یک اسم نکره می آید، نه معرفه.)

۷۱- «يُصْلِح - هو - تَحَسَّنَتْ - النَّصِيحَةَ»:

- (۱) يُصْلِح: للمفرد المذكر الغائب - فعل مضارع - مزيد ثلاثي من باب إفعال - متعدّد / فعل و مفعوله «خطأ»
 (۲) هو: من الضمائر المنفصلة - للمفرد المذكر الغائب - مبنيّ / مبتدأ و مرفوع
 (۳) تَحَسَّنَتْ: فعل مضارع - مزيد ثلاثي من باب له حرفان زائدان - مبنيّ للمعلوم - لازم / الجملة فعلية
 (۴) النَّصِيحَةَ: اسم - مؤنث - مفرد و جمعها المكسّر «نصائح» - معرفة (بال) - معرب / مفعول لفعل «يقدمون»

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۶۵ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۳

بررسی موارد نادرست:

فعل مضارع: فعل ماضی «تَحَسَّنَتْ» بر وزن «تَفَعَّلَتْ» فعل ماضی برای مفرد مؤنث غایب از باب «تَفَعَّلَ» است.

■ ■ عَيْنِ الْجَوَابِ الصَّحِيحِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (۷۲ - ۷۵)

- ۷۲- عَيْنِ الْخَطَأِ فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْكَلِمَاتِ:
 (۱) عَالِمٌ يَنْتَفِعُ بِعِلْمِهِ خَيْرٌ مِنَ الْفِ عَابِدٍ!
 (۲) مِنْ فَضْلِكَ أَعْطِنِي بِطَاقَةٍ بِمَبْلَغِ خَمْسَةِ وَعَشْرِينَ رِيَالًا!
 (۳) إِنَّ تَبَادُلَ الْمُفْرَدَاتِ فِي الْعَالَمِ أَمْرٌ طَبِيعِيّ!
 (۴) فِي الْمَرَّةِ الرَّابِعَةِ ارْتَفَعَ الْمَوْجُ وَ كَادَ يَغْرُقُ!

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۷۰ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۲

در این گزینه یک خطای حرکت گذاری وجود دارد:

عشرین: عَشْرِينَ (بیست) (اول اینکه اعداد عقود همچون جمع سالم مذکر همیشه با «وَنَ» و «يَنَ» می آیند و تنوین نمی گیرند. از طرفی حرف اول آن، یعنی «ع» باید با کسره بیاید و نباید آن را با «عَشْرَ» (ده) اشتباه بگیرید.)

۷۳- عَيْنِ حَرْفِ «الْأَم» تَخْتَلِفُ عَنِ الْبَقِيَّةِ:

- (۱) يَأْتِي طِفْلِي الصَّغِيرِ لِيَعْتَذِرَ عَنِّي بِسَبَبِ عَمَلٍ قَبِيحٍ عَمَلَهُ!
 (۲) كَانَتْ إِحْدَى زَمِيلَاتِي اتَّصَلَتْ بِمُعَلِّمَاتِنَا لِيَحْضُرْنَ فِي هَذَا الْإِحْتِفَالِ!
 (۳) سَنَسَافِرُ إِلَى بِلَادِ أوروپِيَّةٍ لِنَتَعَرَّفَ عَلَى آثَارِهَا التَّارِيخِيَّةِ!
 (۴) إِقْرَأْ هَذَا الْمُعْجَمَ الْمُفِيدَ لِتَفْهَمَ نُصُوصَ كِتَابٍ مَا فَهَمْتَهَا قَبْلَ أُسْبُوعٍ!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۵۳ - ۱۱۰۴

پاسخ: گزینه ۳

در این گزینه لام بر سر اسم (مصدر) «التَّعَرَّفَ» آمده و از نوع جازه به حساب می آید.

بررسی سایر گزینه ها:

در سایر گزینه ها به ترتیب «لِيَعْتَذِرَ - لِيَحْضُرْنَ - لِتَفْهَمَ» حرف لام بر سر فعل مضارع آمده و ناصبه است.

ترجمه گزینه ها

- (۱) بچه کوچک من می آید تا از من به خاطر کار زشتی که آن را انجام داده، عذرخواهی کند.
 (۲) یکی از همکلاسی هایم با معلم هایمان تماس گرفت تا در این جشن حاضر شوند.
 (۳) به کشورهای اروپایی برای شناخت آثار تاریخی آن سفر خواهیم کرد.
 (۴) این فرهنگ نامه مفید را بخوان تا متن های کتابی را بفهمی که هفته پیش آن ها را نفهمیدی.

حرف لام سه نوع دارد که تا الآن دو نوع آن را یاد گرفتید. (نوع سوم را در درس ۶ یاد می گیرید.)

اسم / ضمیر متصل	در این حالت حرف جر است:	مثال: أَتَيْتُ إِيكَ لِتُعَلِّمَ الدَّرْسَ: برای آموزش درس به سوی تو آمدم.
مضارع	به معنای «تا - برای این که»	مثال: ذَهَبْتُ إِلَى الْمَكْتَبَةِ لِأَسْتَلِمَ كِتَابًا: به سوی کتابخانه رفتم تا کتابی را دریافت کنم.
+	+	در این حالت لام ناصبه است:

۷۴- عین ما لیست فیہ الجملة بعد النكرة:

- ۱) رَبِّ كَلَامٍ يَجْلِبُ لِكَ مَشَاكِلَ كَثِيرَةً وَرَبِّ كَلَامٍ كَالْحُسَامِ!
- ۲) قَدْ سَلَّمْنَا عَلَى أَسْتَاذٍ مَحْبُوبٍ فَذَهَبْنَا إِلَيْهِ لِنُقَبِّلَ يَدَهُ!
- ۳) إِلَهِي وَرَبِّي، فِي هَذَا الْوَقْتِ نَسْأَلُكَ لِسَانًا يَذْكُرُكَ دَائِمًا!
- ۴) شَاهِدْنَا طَائِرًا جَمِيلًا فِي الْحَدِيقَةِ يُعْنِي فَأَعْجَبْنَا صَوْتَهُ!

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۶۷ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۲

ترجمه صورت سوال: صورت سؤال از ما گزینه‌ای را می‌خواهد که در آن جمله پس از نکره نیامده است.

تعبیر: باید ببینیم در کدام گزینه پیش از فعل جمله اسم نکره مشاهده نمی‌شود یا ارتباط فعل با اسم نکره قبل از خودش قطع شده.

در این گزینه «استاذ» اسم نکره است، ولی فعل پس از آن (ذهبنا) همراه «ف» آمده که ارتباطش را با اسم نکره قطع کرده؛ بنابراین نمی‌تواند وصفیه باشد. به یک استاد محبوب سلام کردیم پس به سوی او رفتیم تا دستش را ببوسیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «کلام» اسم نکره و «یجلب» جمله بعد از نکره است: چه بسا سخنی که مشکلات بسیاری را برایت بیاورد و چه بسا سخنی که مانند شمشیر باشد.

۳) «لساناً» اسم نکره و «یذکر» جمله بعد از نکره است: خدایا و پروردگارا در این زمان از تو زبانی را می‌خواهیم که همیشه تو را یاد کند.

۴) «طائراً» اسم نکره و «یعتی» جمله بعد از نکره است: پرنده زیبایی را در باغ دیدیم که آواز می‌خواند؛ پس صدایش ما را به شگفت آورد.

۷۵- عین ما فیہ فعل ماضٍ للاستمراری:

- ۱) عَصَفَتْ رِيحٌ شَدِيدَةٌ حَرَبَتْ أَحَدَ الْبُيُوتِ فِي إِحْدَى شَوَاطِئِ الْمَدِينَةِ!
- ۲) نَدَعُو الْمَخَاطَبِينَ بِكَلَامٍ جَمِيلٍ يُقْنِعُهُمْ وَ يَكْسِبُ مَوَدَّتَهُمْ!
- ۳) وَصَلْنَا قُرْبَ مُحَافِظَةِ هَرْمِزِ جَانٍ إِلَى قَرْيَةٍ نُحَيِّرُنَا مَنَاطِرُهَا!
- ۴) رَأَيْنَا هَجْمَةَ قَوِيَّةً مِنْ جَانِبِ أَشْهَرِ الْأَلْعَبِينَ مِنْ هَذَا الْقَرْيَةِ!

(آسان - ترکیبی - سریع) - صفحه ۶۶ - ۱۱۰۵

پاسخ: گزینه ۳

ترجمه صورت سوال: صورت سؤال از ما گزینه‌ای را می‌خواهد که در آن فعل ماضی استمراری آمده باشد.

یکی از مواردی که فعل ماضی استمراری ساخته می‌شود در ساختار جمله وصفیه است: ماضی + اسم نکره + مضارع = ماضی استمراری: رأیت ملعباً نذهب إليه قبل سنوات: ورزشگاهی را دیدم که سال‌های قبل به آن می‌رفتیم.

در این گزینه «وصلنا + قرية + تحير» ماضی استمراری می‌سازد: به روستایی نزدیک استان هرمزگان رسیدیم که منظره‌هایش ما را حیرت‌زده می‌کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) عَصَفَتْ (ماضی) + رِيحٌ (نکره) + حَرَبَتْ (ماضی) = ماضی ساده یا بعید: باد شدیدی وزید که یکی از خانه‌ها را در یکی از ساحل‌های شهر ویران کرد (کرده بود).

۲) نَدَعُو (مضارع) + كَلَامٍ (نکره) + يُقْنِعُهُمْ (مضارع) = مضارع اخباری یا التزامی: مخاطبان را با سخنی زیبا فرا می‌خوانیم که آن‌ها را قانع کند (می‌کند) و محبتشان را به دست می‌آورد (می‌آورد).

۴) پس از فعل «رأینا» اسم نکره «هجمه» آمده ولی فعل مضارع نیامده که بتواند به صورت ماضی استمراری ترجمه شود: یک حمله قوی از طرف مشهورترین بازیکنان این تیم دیدیم.

بودجه‌بندی
این آزمون

ایران؛ از ورود اسلام تا پایان صفویه (ظهور و گسترش تمدن ایرانی - اسلامی، ایران در دوران غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی، حکومت، جامعه و اقتصاد در عصر مغول - تیموری) / صفحه‌های ۸۹ تا ۱۲۴

سهم در
کنکور

درس‌های نهم، دهم و یازدهم ۱ الی ۲ تست از ۱۳ تست کنکور را پوشش داده است.

۷۶- وجه اشتراک یا تمایز در روابط سلسله‌های حکومتی در سده‌های سوم تا پنجم هجری با خلافت عباسی در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- ۱) روابط علویان با خلافت عباسی همچون آل‌بویه خصومت‌آمیز و برخلاف روابط صفاریان با آن‌ها بود.
- ۲) روابط صفاریان با خلافت عباسی همچون زیاریان همراه با فراز و نشیب و برخلاف روابط طاهریان با آن‌ها بود.
- ۳) روابط زیاریان همچون سامانیان با خلافت عباسی، همراه با اظهار اطاعت ظاهری برخلاف روابط آل‌بویه با آن‌ها بود.
- ۴) روابط آل‌بویه همچون طاهریان با خلافت عباسی، دوستانه و برخلاف روابط علویان با آن‌ها بود.

دشوار - مفهومی - زمانبر (۹۳ - صفحه ۱۱۰۹)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

روابط صفاریان و زیاریان با خلافت عباسی همراه با فراز و نشیب بود، ولی روابط طاهریان با آن‌ها همراه با اظهار اطاعت ظاهری بود؛ پس گزینه «۲» پاسخ درستی را ارائه کرده است.

- رابطه صفاریان با خلافت عباسی فراز و نشیب زیادی را طی کرد. با آنکه یعقوب بدون فرمان و بی‌اجازه خلیفه عباسی به قدرت رسید، اما موفقیت‌های او در سرکوب خوارج و جهاد با کفار مرزهای شرقی، موجب شد که خلیفه فرمان حکومت سیستان، کابل و بلخ را برای وی بفرستد. با این حال، پس از حمله یعقوب به نیشابور و از میان برداشتن حکومت طاهریان و سپس لشکرکشی ناموفق امیر صفاری به بغداد، روابط دو طرف به خصومت گرایید.

- از طرفی روابط زیاریان نیز با خلافت عباسی فراز و نشیب زیادی داشت. مرداویج با شکست سپاهیان خلیفه، شهرها و ولایات مختلف ایران را گرفت و عاملان خلیفه را از آنجا راند. مرداویج حتی خیال حمله به بغداد و نابودی خلافت عباسی را در سر می‌پروراند اما جانشینان وی که قلمروشان به گرگان و طبرستان محدود شده بود، نسبت به خلیفه بغداد اظهار اطاعت کردند.

- همچنین امیران سلسله‌های طاهری و سامانی عموماً نسبت به خلفای بنی‌عباسی اظهار اطاعت ظاهری می‌کردند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) روابط علویان با خلافت عباسی، خصومت‌آمیز بود، روابط آل‌بویه با خلافت عباسی با روابط سایر سلسله‌های ایرانی با عباسیان تفاوت داشت. روابط صفاریان نیز فراز و نشیب زیادی با آن‌ها داشت.
- ۳) روابط زیاریان با خلافت عباسی همراه با فراز و نشیب، روابط سامانیان با خلافت عباسی همراه با اظهار اطاعت ظاهری و روابط آل‌بویه با آن‌ها متفاوت با روابط بقیه سلسله‌ها با خلافت عباسی بود.
- ۴) روابط آل‌بویه با خلافت عباسی متفاوت بود. روابط طاهریان با آن‌ها همراه با اظهار اطاعت ظاهری و روابط علویان طبرستان با خلافت عباسی خصومت‌آمیز بود.

شیوه کسب قدرت سلسله‌های ایرانی در سده‌های سوم تا پنجم هجری

بنیان‌گذاران برخی از سلسله‌های ایرانی مانند طاهریان و سامانیان، با فرمان خلیفه عباسی به حکومت رسیدند، همچنین انتقال قدرت از امیری به امیر دیگر نیز در این حکومت‌ها با فرمان و تأیید خلیفه صورت می‌گرفت. در مقابل، بنیان‌گذاران بسیاری از سلسله‌هایی که در این دوره روی کار آمدند، بدون اجازه و تأیید خلیفه قدرت را به دست گرفتند. یعقوب لیث صفاری، بنیان‌گذار حکومت صفاریان، حسن بن زید، مؤسس حکومت علویان طبرستان و مرداویج برپاکنده سلسله زیاریان و پسران بویه که سلسله آل‌بویه را بنیان نهادند، از آن جمله بودند.

راهنمای مسیرت...

اول گزینه‌ها رو با دقت بخونید و به کلمات «همچون» و «برخلاف» دقت داشته باشید. سؤال با این کلمات می‌خواد کمی شما رو به چالش بکشه. اگر روابط تک تک سلسله‌ها با خلافت عباسی به درستی یادتون باشه از پس جواب تست بر می‌آیید.

حواست باشه!

تفاوت روابط آل‌بویه با خلافت عباسی از این نظر هست که آن‌ها بیش از یک قرن خلافت عباسی را تحت سلطه خود داشتند اما حرمت و شأن خلافت را نیز نگه می‌داشتند؛ پس رابطه آن‌ها با خلافت، شبیه رابطه بقیه سلسله‌ها با آن‌ها نیست.

- ۷۷- کدام یک از گزاره‌های زیر درباره دانشنامه‌ی علایی تألیف ابن سینا درست است؟
- (۱) پرداختن به علوم مختلف از جمله علوم طبیعی و ریاضی در کنار مباحث فلسفی
 - (۲) قرار گرفتن زبان فارسی به‌عنوان زبان علم و دین در کنار زبان عربی
 - (۳) بزرگ‌ترین دایره‌المعارف علمی است که بیشتر مباحث پزشکی را مطرح می‌کند.
 - (۴) مطرح کردن زبان فارسی به‌عنوان زبان علم

پاسخ: گزینه ۴

(آسان - خط به خط - سریع - صفحه ۹۷ - ۱۱۰۹)

بررسی سریع:

دانشنامه‌ی علایی سهم بسزایی در مطرح کردن زبان فارسی به‌عنوان زبان علم داشت.

ابن سینا نخستین بار در دانشنامه‌ی علایی یک دوره فلسفه را به زبان فارسی تألیف کرد و این اثر، سهم بسزایی در مطرح کردن زبان فارسی به‌عنوان زبان علم داشت.

بررسی گزینه‌ها:

ابن سینا در دانشنامه‌ی علایی، یک دوره فلسفه را به زبان فارسی تألیف کرده پس موضوعش فلسفه است و این یعنی گزینه‌های «۱» و «۳» اشتباه است، همچنین کتاب شفا یکی از بزرگ‌ترین دایره‌المعارف‌های علمی این دانشمند و این باز هم گزینه «۳» را غلط می‌کند. در خصوص گزینه «۲» توضیح دادیم. در این دانشنامه زبان فارسی در کنار زبان عربی و با موضوع مباحث دینی نیست؛ پس این گزینه هم حذف می‌شود و جواب شد گزینه «۴».

ابوعلی سینا

بدون شک، برجسته‌ترین فیلسوف ایران و جهان اسلام کسی نیست جز ابوعلی سینا که فلسفه‌ی مشایی را به اوج رسانید. ابن سینا پس از مهاجرت از زادگاهش بخارا، در شهرهای مختلف ایران به‌خصوص ری، اصفهان و همدان به فعالیت علمی و درمان بیماران مشغول بود. این اندیشمند بزرگ ایرانی، در طول زندگی خود بیش از ۱۰۰ اثر علمی برجا گذاشت که نیمی از آن‌ها در موضوع فلسفه و نیمی در علوم دیگر است. علاوه بر آن، ده‌ها اثر دیگر نیز به وی منسوب است.

حواست باشه!

گزینه «۲» هدفش گرفتار کردن شماس و ولی یادتون باشه این نکته مربوط می‌شه به تألیف و ترجمه چندین اثر علمی و دینی در دوره سامانیان. مانند ترجمه و تلخیص تاریخ طبری با عنوان تاریخ بلعمی و ترجمه تفسیر طبری بر قرآن.

- ۷۸- با توجه به متن زیر، کدام گزینه عبارت درستی را بیان کرده است؟

- «به همت صاحب‌بن عبّاد، وزیر ادیب و دانشمند آل‌بویه، کتابخانه بزرگی در ری شکل گرفت. تعداد کتاب‌های این کتابخانه را بیشتر از ۱۰۰ هزار جلد نوشته‌اند. صاحب درهای کتابخانه خود را به روی دانش پژوهان و عموم طالبان علم باز گذاشت.»
- (۱) حمایت مادی و معنوی از عالمان در دوران سامانیان و آل‌بویه - محمود غزنوی این کتابخانه را به بهانه وجود کتاب‌های فلسفی به آتش کشید.
 - (۲) حمایت مادی و معنوی از عالمان در دوران سامانیان و آل‌بویه - طغرل سلجوقی این کتابخانه را با هدف پیمان دادن نشر افکار خلافت فاطمی به آتش کشید.
 - (۳) وجود امیرانی میهن‌دوست و علاقمند به فرهنگ ایرانی در دوره آل‌بویه و سامانیان - طغرل سلجوقی به بهانه مبارزه با مخالفان خلافت عباسی این کتابخانه را به آتش کشید.
 - (۴) وجود امیرانی میهن‌دوست و علاقمند به فرهنگ ایرانی در دوره آل‌بویه و سامانیان - محمود غزنوی این کتابخانه را به بهانه جهاد در راه خدا به آتش کشید.

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - مفهومی - زمانبر - صفحه ۱۰۱ - ۱۱۱۰)

بررسی سریع:

شکل گرفتن کتابخانه در دوره آل‌بویه مرتبط با عبارت اول در گزینه «۱» است. عبارت دوم در این گزینه نیز به درستی بیان شده است.

در متن اشاره به ساختن کتابخانه در شهر ری در دوره آل بویه شده است. در واقع در کتاب درسی اشاره شده که بدون شک، سلسله‌های ایرانی به‌ویژه سامانیان و آل بویه سهم بسزایی در رونق و شکوفایی علمی و فرهنگی عصر خود را داشتند. امیران و وزیران فرهنگ‌پرور این سلسله‌ها، از یک سو، عالمان را مورد حمایت مادی و معنوی قرار دادند و از سوی دیگر، با مدارا و اجتناب از تعصب و تنگ‌نظری، شرایطی را فراهم آوردند که اهل علم و اندیشمندان پیرو مذاهب و دین‌های مختلف در امنیت و آرامش کامل فعالیت کنند.

همچنین محمود غزنوی، همچون بسیاری از فرمانروایان هم‌عصر خود، از ابتدای تأسیس حکومت خود در پی کسب حمایت خلیفه عباسی برآمد. و بسیاری از اقدامات سیاسی - مذهبی خود را در پوشش جهاد در راه خدا و به بهانه مبارزه با مخالفان خلافت عباسی انجام می‌داد. به همین دلیل به ری که تحت حاکمیت آل بویه شیعه‌مذهب بود حمله کرد و پس از تصرف آن، بسیاری از علما و مردم شهر را به بهانه اسماعیلی بودن به قتل رساند و کتابخانه مهم آنجا را، به بهانه وجود کتاب‌های فلسفی به آتش کشید.

بررسی گزینه‌ها:

ممکنه عبارت اول اینجا برای رد گزینه‌های اشتباه کمی دشوار باشه، ولی اگه متن کتاب رو خوب یادتون باشه عبارت دوم راهنمایی تون می‌کنه. حمله به ری و پایان دادن به آل بویه توسط محمود غزنوی انجام شد، نه طغرل؛ پس گزینه‌های «۲» و «۳» اشتباهه و حذف می‌شه. از طرفی بهانه محمود وجود کتاب‌های فلسفی در این کتابخانه بود و به این ترتیب گزینه «۴» هم حذف می‌شه و جواب همون گزینه «۱» هست.

راهنمای مسیрт...

اول متن رو با دقت بخونید تا محتوا و منظور اون رو متوجه بشید و نکاتش رو پیدا کنید که اینجا می‌شه «کتابخانه در شهر ری در دوره آل بویه» حالا مطالبی که مرتبط با این موضوع در کتاب درسی می‌شه رو به یاد بیاورید تا به جواب برسید.

۷۹- کدام موارد در خصوص وضعیت شهرها در دوره سلجوقی به درستی آمده است؟

الف - بیهق، سبزواری، ری و گرگان مهم‌ترین مراکز حضور پیروان اسماعیلی بودند.

ب - شهر بیرونی به دلیل رشد تجارت و افزایش جمعیت گسترش یافت.

ج - بافت مذهبی جمعیت شهری و روستایی را عمدتاً اهل تسنن تشکیل می‌دادند.

د - عناصر شهر اسلامی مانند مسجد و بازار به بخش کهن‌تر منتقل شدند.

۱) «الف» و «ب» ۲) «ب» و «ج» ۳) «الف» و «د» ۴) «ج» و «د»

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۱۰۸ - ۱۱۰

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

موارد «ب» و «ج» مطالب درستی را بیان می‌کنند.

بررسی موارد:

الف) بیهق (سبزواری)، ری، گرگان، ساری و قم از جمله مهم‌ترین مراکز شیعه‌نشین ایران بودند.

ب) شهر بیرونی در دوره سلجوقی بیش از ادوار پیشین گسترش یافت. این اتفاق به دلیل رشد تجارت و افزایش جمعیت شهرها رخ داد.

ج) بافت مذهبی جمعیت شهری و روستایی دوره سلجوقی را عمدتاً اهل تسنن تشکیل می‌دادند.

د) عناصر اسلامی مانند مسجد و بازار به شهر بیرونی منتقل شد و در کنار هم قرار گرفتند.

اوضاع اجتماعی و وضعیت شهرها در دوره سلجوقی

در دوران حکومت‌های غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی، بخش عمده جمعیت ایران در روستاها به سر می‌بردند. همچون گذشته روابط دوجانبه‌ای بین روستاها و شهرها وجود داشت. شهرها مانند دوران پیش از آن، از سه بخش کهن‌تر (ارگ)، شهرستان (شارستان) و شهر بیرونی (رَبَض) تشکیل می‌شد. در دوره سلجوقی، به دلیل رشد شهرنشینی و توسعه مناسبات شهری، طبقه بازرگان شهری بیش از پیش اهمیت یافت و بازرگانان به یکی از مهم‌ترین گروه‌های اجتماعی تبدیل شدند. در شهرها مشاغل و حرفه‌های گوناگونی وجود داشت. ری، اصفهان، مرو و نیشابور از جمله شهرهای مهم این دوره بودند.

حواست باشه!

ری، اصفهان، مرو و نیشابور از شهرهای مهم این دوره بود، نه از مهم‌ترین شهرهای شیعه‌نشین.

راهنمای مسیرت...

حتماً موارد رو با دقت بخونید. این تیپ سؤال که باید دو مورد درست رو پیدا کنید معمولاً توسط طراحان استفاده می‌شه؛ پس با عجله موارد رو، رد نشید، شاید یک کلیدواژه اشتباه نوشته شده باشه.

۸۰- هریک از گزاره‌های زیر به ترتیب، توصیف کدام حکومت است؟

- الف - فلزکاری در این دوره یکی از درخشان‌ترین دوران خود را در تاریخ ایران پشت سر گذاشت.
 ب - حاکم آن هنرمندان و صنعت‌گران شهرهایی را که فتح می‌کرد را به سمرقند، پایتخت خود می‌فرستاد تا در آبادانی و زیبایی آن شهر بکوشند.
 ج - در این دوره، مراسم عزاداری امام حسین (ع) در عاشورا و جشن عید غدیر خم با شکوه و عظمت برگزار می‌شد.
 د - در این دوره شهرک‌ها و شهرهای جدیدی مانند شهرک رشیدیه و شهر سلطانیه ساخته شدند.
- (۱) تیموریان - سلجوقیان - خوارزمشاهیان - آل‌بویه
 (۲) ساسانیان - ایلخانان - سلجوقیان - تیموریان
 (۳) سلجوقیان - تیموریان - آل‌بویه - ایلخانان
 (۴) ایلخانان - غزنویان - سامانیان - سلجوقیان

پاسخ: گزینه ۳

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۱۱۹ - ۱۱۱۱

بررسی سریع:

حکومت‌های مرتبط با موارد «الف» تا «د» به ترتیب در گزینه «۳» به درستی آمده است.

بررسی موارد:

- الف)** فلزکاری در عصر سلجوقی یکی از درخشان‌ترین دوران خود را در تاریخ ایران پشت سر گذاشت.
پ) تیمور با وجود یورش‌ها و کشتارهای زیادی که انجام داد، به شهرسازی علاقه‌مند بود. او هنرمندان و صنعت‌گران شهرهایی را که فتح می‌کرد به سمرقند پایتخت خود می‌فرستاد تا در آبادانی و زیبایی آن شهر بکوشند.
ج) در عصر آل‌بویه، مراسم عزاداری امام حسین (ع) در عاشورا و جشن عید غدیر خم با شکوه و عظمت برگزار می‌شد، همچنین در آن دوره، حرم امامان شیعه در عراق مرمت و بازسازی شد و سنت زیارت رو به گسترش نهاد.
د) پس از استقرار حکومت ایلخانی و در پی تلاش‌های دیوان‌سالاران و فرهیختگان ایرانی برای مهار رفتار غیرمدنی مغول‌ها، به تدریج شهر و شهرنشینی رونق یافت. این روند، پس از مسلمان شدن مغول‌ها و اصلاحاتی که توسط ایلخان‌ها برای بازسازی ویرانی‌ها انجام شد، سرعت بیشتری گرفت و شهرک‌ها و شهرهای جدیدی مانند شهرک رشیدیه و ربع (ایوان، عمارت) رشیدی، شام (سَنَب) غازان و شهر سلطانیه، پایتخت آخرین ایلخانان، ساخته شدند.

راه نجات سریع!

از بین حکومت‌های نام برده شده، فلزکاری تنها در مورد سلجوقیان در کتاب توضیحاتی ارائه شده و اینکه سمرقند، پایتخت تیمور بوده. خب جواب مشخص شد.

راهنمای مسیرت...

حتماً وقایع مربوط به هر دوره رو با دقت بخونید و دسته‌بندی کنید و برای هر کدوم کلیدواژه‌ها رو مشخص کنید تا شما رو راهنمایی کنه مثلاً مورد «ج» حکومت شیعه مذهب آل‌بویه، این مراسم را باشکوه برگزار می‌کرد... و به همین ترتیب بقیه نکات رو یاد بگیرید.

۸۱- نقش هر کدام از بزرگان یا دانشمندان زیر، در وقایع دوران خود، به ترتیب، در کدام گزینه به درستی آمده است؟

«خواجه نظام‌الملک توسی - خواجه نصیرالدین توسی - محمدبن زکریای رازی»

- (۱) گسترش اقطاع - جلوگیری از تقابل اهل قلم و اهل شمشیر - ابداع روشی برای اندازه‌گیری فاصله میان شهرها
 (۲) انجام اصلاحات مالیاتی - تأسیس مدارس نظامیه - تألیف کتابی که قرن‌ها مرجع پزشکی در اروپا بود.
 (۳) آشنایی مغول‌ها با آداب کشورداری - رسمی کردن زبان فارسی در دستگاه اداری - درمان بیماری آبله و سرخک
 (۴) تلاش در زمینه ساختار اداری - تلاش برای مسلمان شدن مغول‌ها - کشف جوهر گوگرد

بررسی سریع:

بزرگان و دانشمندان نام برده شده به ترتیب با اقدامات گزینه «۴» مرتبط هستند.

خواجه نظام‌الملک توسی: سلجوقیان از آغاز حکومت با به‌کارگیری دیوان‌سالارانی همچون عمیدالملک گندری و خواجه نظام‌الملک توسی، نظام اداری ایران را کامل‌تر و گسترده‌تر کردند. در این بین، نقش نظام‌الملک در ساختار نظام اداری ایران عصر سلجوقی به اندازه‌ای برجسته است که دوران وزارت وی را می‌توان «عصر نظام‌الملک» نامید.

خواجه نصیرالدین توسی: دیوان‌سالاران، فیلسوفان، شاعران، فقیهان و در رأس آنان کسانی چون خواجه نصیرالدین توسی، شمس‌الدین محمد جوینی و برادرش عطاملک جوینی کوشیدند تا مغول‌ها را با فرهنگ ایرانی و آداب کشورداری آشنا کنند و زمینه مسلمان شدن این قوم غالب را فراهم آورند.

محمدبن زکریای رازی: پزشک، شیمی‌دان و فیلسوف ایرانی، آثار ماندگاری در زمینه پزشکی، شیمی و فلسفه نوشته و به‌عنوان کاشف الکل و جوهر گوگرد (اسید سولفوریک) مشهور شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) عبارت دوم اشتباهه و در حقیقت تقابل اهل قلم و اهل شمشیر در زمان خواجه نظام‌الملک توسی ایجاد شد. عبارت سوم نیز مربوط به ابوریحان بیرونی است.

۲) عبارت اول توسط فضل‌الله همدانی، عبارت دوم مربوط به خواجه نظام‌الملک و عبارت سوم مربوط به ابن‌سیناست.

۳) عبارت اول مربوط به خواجه نصیرالدین توسی، عبارت دوم در دوره سلجوقیان و عبارت سوم اشتباه نوشته شده چون زکریای رازی رساله آبله و سرخک که حاوی کهن‌ترین توصیف درباره بیماری آبله است را نوشته و اثری ارزشمند در علم پزشکی به شمار می‌رود و در مورد درمان این بیماری‌ها توسط رازی اشاره‌ای در کتاب نشده است.

بررسی گزینه‌های نادرست:

در گزینه «۱» عبارت آخر نشون می‌ده که این گزینه اشتباهه و حذف می‌شود، در گزینه «۲» عبارت دوم که مربوط به خواجه نظام‌الملک نشون می‌ده که این گزینه هم باید حذف بشود و در گزینه «۳» باید بدونید که نظام‌الملک در زمان سلجوقیان بود، نه مغولان؛ پس این گزینه هم حذف می‌شود تا جواب مشخص بشود.

راهنمای مسیرت...

حتماً نام اشخاص رو دقیق و به همراه اقداماتشون خوب بخونید و حواستون به عین متن کتاب درسی پیرامون افراد باشد.

حواست باشه!

گزینه «۱» می‌خواد شما رو به شک بیندازه چون یکی از اقدامات نظام‌الملک گسترش اقطاع بود؛ پس دقت کنید و موارد دیگر رو هم بخونید.

۸۲ - دوره حکومت «تیموریان» و «غزنویان» بر ایران، به ترتیب، در چه تاریخی به پایان رسید؟

- ۱) اواخر قرن نهم هجری - اواخر قرن هفتم هجری
 ۲) اوایل قرن دهم هجری - اواخر قرن ششم هجری
 ۳) اوایل قرن یازدهم هجری - اوایل قرن هشتم هجری
 ۴) اواخر قرن دهم هجری - اواخر قرن هشتم هجری

بررسی سریع:

حکومت تیموریان، اوایل قرن دهم هجری و حکومت غزنویان، اواخر قرن ششم هجری بر ایران به پایان رسید.

- حکومت نوادگان تیمور بر ایران، در اوایل قرن دهم هجری با به قدرت رسیدن صفویان در ایران و تسلط ازبکان بر ماوراءالنهر به پایان رسید.
 - به دنبال شکست مسعود غزنوی از سلجوقیان در نبرد سرنوشت‌ساز دندانقان، سلطه غزنویان بر خراسان به سر رسید، اما حکومت آنان بر مناطقی از سرحدات شرقی ایران (افغانستان کنونی) و شمال غربی هند، تا اواخر قرن ششم هجری ادامه یافت.

سرانجام حکومت تیموریان

بعد از مرگ شاهرخ، شاهزادگان تیموری که بر مناطق مختلف حکومت می‌کردند، با یکدیگر به رقابت و ستیز برخاستند. در چنین اوضاع و احوالی بود که دو اتحادیهٔ قبیله‌ای متشکل از ترکمانان به نام‌های قراقویونلو و آق‌قویونلو به ترتیب با پی افکندن حکومت‌هایی، نواحی غربی و مرکزی ایران را تصرف کردند و حکومت تیموریان به مناطق شرقی ایران محدود شد. حکومت نوادگان تیمور با به قدرت رسیدن صفویان در ایران و تسلط ازبکان بر ماوراءالنهر به پایان رسید. مدتی بعد بابر، یکی از شاهزادگان تیموری، حکومتی را در هند بنیان گذاشت که به «گورکانیان هند» یا «مغولان کبیر» معروف شد.

سرانجام غزنویان

پس از محمود، پسران او، محمد و مسعود بر سر جانشینی پدر با یکدیگر به ستیز پرداختند. مسعود غلبه کرد و به جای پدر نشست. درگیری‌های داخلی و سرگرم شدن مسعود به لشکرکشی به هند، از جمله عواملی بود که سبب شد وی از وضعیت مردم، به خصوص ساکنان خراسان که زیر بار فشار مالیاتی مأموران او به شدت آسیب دیده بودند، غافل بماند. از این رو، هنگامی که سلجوقیان، به فرماندهی طغرل، به شهرهای خراسان هجوم آوردند، مردم دروازهٔ شهرها را به روی مهاجمان گشودند. به دنبال شکست مسعود غزنوی از سلجوقیان در نبرد دندانقان، سلطهٔ غزنویان بر خراسان به سر رسید.

راهنمای مسیرت...

خب معلومه دیگه کتاب تاریخ و نام حکومت‌ها و تاریخ‌ها و اقدامات و... پس به تاریخ‌های ذکر شده در کتاب دقت کنید.

۸۲- کدام گزینه دربارهٔ زمان وقوع رویدادهای زیر درست است؟

- الف - وسیع‌ترین قلمرو یک حکومت در ایران دوران اسلامی
 ب - وقفه و افول در زندگی شهری و عدم پایبندی به قواعد یک‌جانشینی
 ج - گشودن دروازه‌های شهر خراسان به روی مهاجمان توسط مردم
- ۱) «ب» قبل از «الف» و «ج» روی داد.
 ۲) «ج» قبل از «ب» و بعد از «الف» روی داد.
 ۳) «الف» قبل از «ب» و بعد از «ج» روی داد.
 ۴) «ب» و «ج» قبل از «الف» روی دادند.

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۱۱۹ - ۱۱۱

پاسخ: گزینهٔ ۳

بررسی سریع:

ترتیب وقوع موارد به این شکل است: «ج» (غزنویان) ← «الف» (سلجوقیان) ← «ب» (مغولان)

بررسی موارد:

الف) در زمان آلب‌ارسلان، جانشین طغرل، سلجوقیان در نبرد ملازگرد، سپاهیان امپراتوری روم شرقی را شکست دادند و آسیای صغیر را به متصرفات خود افزودند. در آن زمان، قلمرو سلجوقیان از رود سیحون در شرق تا دریای مدیترانه گسترش یافت. این وسیع‌ترین قلمرو یک حکومت در ایران دوران اسلامی بود.

ب) با هجوم مغول به ایران، زندگی شهری برای مدتی دچار وقفه و افول شد؛ زیرا، از یک طرف در جریان حملات مغول‌ها شهرهای زیادی را ویران کردند و از طرف دیگر، یاسا به‌عنوان مجموعهٔ قوانینی که چنگیزخان تدوین کرده بود، به مغول‌ها توصیه می‌کرد که از شهر و شهرنشینی دوری گزینند. مغول‌ها حتی پس از تسخیر چین و ایران و تسلط بر شهرهای بزرگ و آباد، همچنان از شهر و شهرنشینی روی‌گردان بودند. از این رو، سپاهیان و دیگر اعضای قبایل بیابانگردی که در زمان هجوم مغول‌ها و پس از آن به ایران آمدند، به اصول و قواعد یک‌جانشینی پایبند نبودند و شرایط را برای یک‌جانشینان دشوار و غیرقابل تحمل کردند.

ج) درگیری‌های داخل و سرگرم شدن مسعود غزنوی به لشکرکشی به هند، از جمله عواملی بود که سبب شد وی از وضعیت مردم، به خصوص ساکنان خراسان که زیر بار فشار مالیاتی مأموران او به شدت آسیب دیده بودند، غافل بماند. از این رو، هنگامی که سلجوقیان، به فرماندهی طغرل، به شهرهای خراسان هجوم آوردند، مردم دروازهٔ شهرها را به روی مهاجمان گشودند.

پس در ابتدا غزنویان و سپس سلجوقیان بودند و در نهایت مغول‌ها به ایران حمله کردند. گزینهٔ «۳» به‌درستی ارائه شده است.

غزنویان

آپتنگین از جمله افرادی بود که در دربار سامانیان، به مقام سپهسالاری رسید. او در میانهٔ قرن چهارم هجری قمری (۳۵۰ق) در شهر غزنه در کوهستان‌های نواحی شرقی افغانستان کنونی، زمینهٔ ایجاد حکومتی محلی را فراهم کرد. در هنگامهٔ ضعف سامانیان، محمود، فرزند سبکتگین که سپهسالار سامانیان در خراسان بود، در شهر غزنه حکومتی مستقل تأسیس کرد که در تاریخ ایران به حکومت غزنویان مشهور است. وی سپس به تدریج بر تمامی نواحی خراسان و بخشی از قلمرو سامانیان سلطه یافت.

سلجوقیان

سلجوقیان طایفه‌ای از ترکان بودند که پس از گرویدن به اسلام، نخست در ماوراءالنهر و سپس در خراسان مستقر شدند. طغرل سلجوقی پس از تصرف نیشابور، این شهر را به‌عنوان مرکز حکومت خود برگزید. او سپس شهرها و مناطق مختلف ایران را یکی پس از دیگری تسخیر کرد، و سرانجام به بغداد رفت و خلیفهٔ عباسی را از تسلط آل‌بویهٔ شیعه‌مذهب درآورد و خود را مُنَجی خلافت معرفی کرد. خلیفه نیز حکومت ایران و عراق را به او بخشید و دستور داد که نام او را در خطبه بخوانند.

مغولان

مغول‌ها دسته‌هایی از قبایل زردپوست بودند که در پی اقدامات سیاسی، نظامی و حقوقی چنگیز متحد و قدرتمند شدند. شرایط نامساعد طبیعی، پاسخ‌گوی نیازهای اقتصادی آن‌ها نبود و در نتیجه برای تأمین معاش خود به جنگ و هجوم به سرزمین‌های دیگر روی آوردند. بیشتر اقوامی که زیر فرمان چنگیز بودند، از نظر فرهنگی و تمدنی، دارای پیشینهٔ مهمی نبودند و به شهر و شهرنشینی نیز توجهی نداشتند؛ بنابراین، هجوم آن‌ها به سرزمین ایران، فاقد ماهیت فکری و فرهنگی بود و نتایج زیان‌باری داشت. موج اول حملهٔ مغول به ایران که با فرمان چنگیزخان انجام گرفت، شش سال طول کشید.

راهنمای مسیرت...

برای پاسخ این سؤال دو مرحله رو باید انجام بدید: ۱) تشخیص بدید هر مورد مربوط به کدام دوره است و ۲) ترتیب موارد و حکومت‌ها چگونه است.

حواست باشه!

نوشتار گزینه‌ها به‌گونه‌ای است که شما رو گمراه کنه ولی می‌تونید خودتون گزینه‌ها رو خلاصه کنید. چطوری مثلاً گزینهٔ «۱» وقتی گفته «ب» قبل «الف» و «ج» روی داد یعنی میگه: «ب» ← «الف» ← «ج» که اشتباهه و همین‌طور بقیه گزینه‌ها.

- ۸۴- در کدام مورد مقایسه درستی از جامعهٔ مغول - تیموری، در ابتدای دورهٔ مغول (۱) و بعد از مسلمان شدن مغول‌ها (۲) انجام شده است؟
- در (۱) رؤسای قبایل و فرماندهان سپاه، گروه اشراف نظامی را تشکیل می‌دادند و در (۲) بازرگانان نیز مورد احترام قرار گرفتند.
 - در هر دو دوره بزرگان ایرانی موقعیت و نفوذ اجتماعی بالایی داشتند.
 - فرماندهان سپاه در (۱) جزء طبقهٔ فرودست بودند اما در (۲) به تدریج موقعیت و نفوذ اجتماعی پیدا کردند.
 - به‌طور کلی جامعه در هر دو دوره به سه دستهٔ کلی عشیره‌ای، روستایی و شهری که مبتنی بر امتیازات و اختیارات بود، تقسیم می‌شد.

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۱۲۰ - ۱۱۱۱

پاسخ: گزینهٔ ۱

بررسی سریع:

گزینهٔ «۱» مفهوم درستی از جامعهٔ مغول - تیموری، در ابتدا و بعد از مسلمان شدن آن‌ها بیان کرده است.

فشربندی اجتماعی ایران در عصر مغول - تیموری نیز مانند گذشته بود. صرف‌نظر از سه گونهٔ تقریباً متفاوت جامعهٔ عشیره‌ای، روستایی و شهری که مبتنی بر شیوهٔ معیشت بود، جامعهٔ دورهٔ مغول - تیموری به دو دستهٔ کلی فرادست و فرودست تقسیم می‌شد. در ابتدای دورهٔ مغول، رؤسای قبایل و فرماندهان سپاه، گروه اشراف نظامی را تشکیل می‌دادند و از امتیازات و اختیارات فراوانی برخوردار بودند اما با مسلمان شدن مغول‌ها، به تدریج، بزرگان ایرانی شامل دیوان‌سالاران، عالمان و... موقعیت و نفوذ اجتماعی خود را باز یافتند و تلاش کردند که زیاده‌خواهی و خودسری اشرافیت مغول را مهار کنند. بازرگانان و اهل صنعت، حرف و هنر نیز مورد احترام قرار گرفتند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

با مسلمان شدن مغول‌ها، به تدریج بزرگان ایرانی موقعیت و نفوذ اجتماعی خود را باز یافتند؛ پس گزینهٔ «۲» و «۳» اشتباهه و حذف می‌شه. همچنین فرماندهان سپاه در ابتدای دورهٔ مغول، گروه اشراف نظامی بودند و امتیازات فراوانی داشتند و این یعنی حذف گزینهٔ «۳». از طرفی سه گونهٔ عشیره‌ای، روستایی و شهری مبتنی بر شیوهٔ معیشت بود، نه امتیازات و اختیارات. خب گزینهٔ «۴» هم اشتباهه و حذف می‌شه.

راهنمای مسیرت...

سؤال مقایسه‌ای از جمله سؤالات مهمی است که معمولاً در کنکور استفاده شده است. در کنکور تیر ۱۴۰۴، سؤال ۱۰۱ و ۱۱۰ و در کنکور اردیبهشت ۱۴۰۴، سؤال ۱۰۳ به‌صورت مقایسه است؛ پس دیدید مهمه.

بافت قومی و جمعیتی ایران در دوره مغولان

یکی از ویژگی‌های اجتماعی دوران فرمانروایی مغولان و تیموریان، دگرگونی نسبی در بافت قومی و جمعیتی ایران بود. هجوم مغولان، از نظر اجتماعی و اقتصادی، پیامدهای مختلفی به دنبال داشت و موجب کاهش جمعیت، مهاجرت‌های گسترده، تخریب زیرساخت‌های اقتصادی و فرهنگی و زوال موقعیت اجتماعی ملاکین، عالمان، بازرگانان، دیوان‌سالاران و خاندان‌های بانفوذ شد. علاوه بر آن، با هجوم مغولان، جمعیت قابل توجهی از اقوام مغول و غیرمغول به ایران وارد شدند و بافت قومی و جمعیتی جامعه ایرانی را تحت تأثیر قرار دادند.

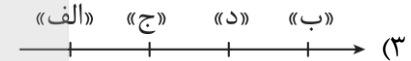
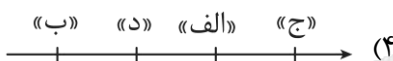
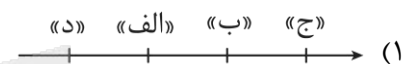
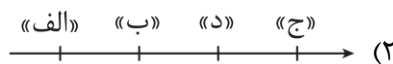
۸۵- در کدام گزینه، تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادها، روی نمودار زمان به درستی ترسیم شده است؟

الف - پایان دادن به حکومت خاندان بنی عباس

ب - کسب لقب سلطان رکن‌الدوله توسط طغرل

ج - مسلمان شدن الجایتو و پسرش ابوسعید

د - تسلط تکش بر بخش وسیعی از ایران

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۱۱۶ - ۱۱۱۱

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

ترتیب موارد به این صورت است: «ب» (طغرل سلجوقی) ← «د» (خوارزمشاهیان) ← «الف» (هولاکوخان) ← «ج» (ایلخانان بعد از هولاکو) پس گزینه «۴» به درستی آمده است.

بررسی موارد:

موارد را به ترتیب نمودار گزینه «۴» بررسی می‌کنیم:

Ⓟ طغرل سلجوقی به بغداد رفت و خلیفه عباسی را از تسلط آل‌بویه شیعه‌مذهب درآورد و خود را منجی خلافت معرفی کرد. خلیفه نیز حکومت ایران و عراق را به او بخشید و دستور داد که نام وی را در خطبه بخوانند و سکه به نام او زنند. خلیفه همچنین لقب «سلطان رکن‌الدوله» را به طغرل داد.

Ⓛ به حاکمان ناحیه خوارزم، خوارزمشاه گفته می‌شد. پس از آنکه حکومت سلجوقی دچار ضعف و انحطاط شد، حاکم خوارزم، ادعای استقلال کرد. جانشین او، تکش با شکست دادن آخرین سلطان سلجوقی، بر بخش وسیعی از ایران تسلط یافت. (چون خوارزمشاهیان بعد از سلجوقیان بودند؛ پس مورد «د» بعد از «ب» روی نمودار قرار می‌گیرد.)

ⓁⓁ هولاکوخان، با تسخیر بغداد و کشتن خلیفه عباسی، به حکومت خاندان بنی عباس پایان داد. (ایلخانان بعد از خوارزمشاهیان بودند؛ پس «الف» بعد از «د» روی نمودار قرار می‌گیرد.)

ⓁⓁⓁ دوره مسلمانان مغول‌ها در ایران از زمان غازان شروع شد. الجایتو جانشین غازان و پسرش ابوسعید نیز مسلمان بودند. (این افراد بعد از هولاکو بودند؛ پس مورد «ج» بعد از «الف» می‌آید.)

راه نجات سریع!

طغرل چون خلیفه عباسی رو از تسلط آل‌بویه درآورد لقب «سلطان رکن‌الدوله» را گرفت. پس یعنی این واقعه باید قبل از این باشد که حکومت بنی‌عباس پایان یافت. از طرفی الجایتو از مغول‌ها بود که بعد از سلجوقیان، تکش هم مربوط به خوارزمشاهیان که پس از سلجوقیان و این یعنی مورد «ب» باید در انتهای نمودار از سمت چپ قرار بگیرد و تنها گزینه‌ای که این حالت رو داره گزینه «۴» هست.

راهنمای مسیرت...

دیگه خودتون به خوبی متوجه شدید که برای پاسخ به سؤالات چه کارهایی باید انجام بدید. موارد رو با دقت بخونید و تشخیص بدید مربوط به کدام دوره است و بعد آن‌ها رو به ترتیب روی نمودار قرار بدید. این تست مشابه تست ۱۰۳ کنکور تیر ۱۴۰۴ طراحی شده.

نواحی انسانی

نواحی اقتصادی (کشاورزی و صنعت)، نواحی اقتصادی (تجارت و اقتصاد جهانی) / صفحه‌های ۸۳ تا ۱۱۴

درس‌های ۷ و ۸ در مجموع ۱ تست از ۱۲ تست کنکور را پوشش داده‌اند.

۸۶- با توجه به انواع فعالیت‌های اقتصادی، کدام گزینه به درستی تنظیم شده است؟

- الف - یک فعالیت بسیار مهم اقتصادی است که با به دست آوردن محصول از زمین سروکار دارد.
 - ب - یکی از فعالیت‌های مهم آن تجارت است که نقش مهمی را در اقتصاد جهان ایفا می‌کند.
 - ج - دربردارنده فعالیت‌های متنوع و مختلفی است که بر چشم‌انداز شهر تأثیرات بسیاری می‌گذارد.
 - د - این فعالیت به تولید انواع کالاهایی می‌پردازد که در زندگی روزانه از آن‌ها استفاده می‌کنیم.
 - ه - یکی از نیازها و نگرانی‌های مهم بشر امروز، تأمین غذاست.
- (۱) موارد «الف» و «د» به فعالیت‌های نوع اول و مورد «ج» همانند «ب» و «ه» به فعالیت‌های نوع سوم اشاره دارند.
 - (۲) موارد «الف» و «ب» به فعالیت‌های نوع دوم و مورد «ج» همانند «د» به فعالیت‌های نوع سوم اشاره دارند.
 - (۳) موارد «د» و «ه» به فعالیت‌های نوع اول و مورد «ب» و «ج» همانند «الف» به فعالیت‌های نوع دوم اشاره دارند.
 - (۴) مورد «ب» همانند «ج» به فعالیت‌های نوع سوم و مورد «ه» و «الف» برخلاف «د» به فعالیت‌های نوع اول اشاره دارند.

(دشوار - مفهومی - زمانبر) - صفحات ۸۴ و ۹۸ - ۱۱۰۷

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

«الف» و «ه» ← فعالیت‌های نوع اول (کشاورزی) / «ب» و «ج» ← فعالیت‌های نوع سوم (خدمات) / «د» ← فعالیت‌های نوع دوم (صنعت)

در گذشته، فعالیت‌های اقتصادی به سه گروه یا سه بخش عمده تقسیم می‌شدند. از دهه ۱۹۸۰ میلادی، یک بخش دیگر به بخش‌های قبلی افزوده شد و فعالیت‌های نوع چهارم، نام گرفت؛ به عبارت دیگر، امروزه فعالیت‌ها را به چهار گروه یا بخش تقسیم می‌کنند:

- (۱) **فعالیت‌های نوع اول:** به فعالیت‌هایی گفته می‌شود که با استخراج و به دست آوردن مواد خام یا محصول از زمین یا دریا سروکار دارند؛ مانند کشاورزی، زراعت، دام‌پروری، صید ماهی، جنگل‌داری و استخراج معدن.
- (۲) **فعالیت‌های نوع دوم:** شامل فعالیت‌هایی است که طی آن‌ها منابع و مواد اولیه در کارخانه‌ها تغییر شکل می‌یابند و به کالا تبدیل می‌شوند؛ مانند تولید انواع کالاهایی که در زندگی روزانه از آن‌ها استفاده می‌کنیم. (صنعت)
- (۳) **فعالیت‌های نوع سوم:** به فعالیت‌هایی گفته می‌شود که در فرایند آن‌ها خدماتی به دیگران ارائه می‌شود؛ مانند حمل‌ونقل، بانکداری، امور پزشکی و درمانی، امور آموزشی، قضایی، خریدوفروش، تجارت و مانند آن. (خدمات)
- (۴) **فعالیت‌های نوع چهارم:** بخشی از فعالیت‌های اقتصادی که فراهم‌کننده خدمات مربوط به جمع‌آوری و پردازش اطلاعات و فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی (ICT) و پژوهش و تحقیق و توسعه است.

بررسی موارد:

الف) کشاورزی (فعالیت نوع اول)، یک فعالیت بسیار مهم اقتصادی است که با استخراج و به دست آوردن مواد خام یا محصول از زمین یا دریا سروکار دارد.

پ) یکی از فعالیت‌های مهم بخش خدمات (فعالیت نوع سوم)، تجارت است که نقش مهمی در اقتصاد جهان دارد.

ج) بخش خدمات (فعالیت نوع سوم)، فعالیت‌های متنوعی را در برمی‌گیرد و گسترش فعالیت‌های خدماتی بر چشم‌انداز و منظره شهرها تأثیرات بسیاری می‌گذارد.

د) صنعت (فعالیت نوع دوم) شامل فعالیت‌هایی است که طی آن‌ها منابع و مواد اولیه در کارخانه‌ها تغییر شکل می‌یابند و به کالا تبدیل می‌شوند؛ مانند تولید انواع کالاهایی که در زندگی روزانه از آن‌ها استفاده می‌کنیم.

یکی از نیازها و نگرانی‌های مهم بشر امروز، تأمین غذاست و امنیت غذایی جزء اهداف و برنامه‌های مهم همه کشورهای محسوب می‌شود؛ به همین سبب، کشاورزی (فعالیت نوع اول)، یک فعالیت بسیار مهم اقتصادی است.

۸۷- جغرافی دانی به دلیل گسترش زیاد کشاورزی تجاری هم در کشورهای پیشرفته و هم در کشورهای کمتر توسعه یافته جهان، تصمیم گرفته است به پژوهش و تحقیق درباره انواع کشاورزی تجاری بپردازد. چند مورد از گزاره‌های زیر، می‌تواند از نتایج تحقیقات این جغرافی دان باشد؟

الف - برنج از غلات مهم است و صرفاً نقش مهمی در تأمین غذای مردم قاره آسیا به ویژه آسیای شرقی و جنوب شرقی دارد.
 ب - کشورهایمانند چین، هند، ایالات متحده آمریکا، روسیه، کانادا، فرانسه و استرالیا، بخش عمده گندم جهان را تولید می‌کنند.
 ج - دامداری‌های تجاری حتماً در کنار مزارع بزرگ غله تجاری ایجاد می‌شوند تا از بقایای محصولات کشاورزی برای تغذیه دام استفاده شود.

د - ایالات متحده آمریکا، اتحادیه اروپا، استرالیا، زلاندنو، آرژانتین و برزیل از مهم‌ترین مراکز دامداری تجاری در جهان هستند.
 ه - با انقلاب سبز و به کار بردن روش‌های علمی، بذره‌های اصلاح شده، کود و آفت‌کش‌های شیمیایی و ماشین‌آلات، هند و پاکستان در زمینه تولید برنج به خودکفایی رسیدند.

(۴) پنج

(۳) سه

(۲) چهار

(۱) دو

(دشوار - خط به خط - استاندارد) - صفحه‌های ۸۷ و ۹۰ - ۱۱۰۷

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

موارد «ب» و «د» درست و موارد «الف»، «ج» و «ه» نادرست هستند.

از مهم‌ترین نواحی کشت غله تجاری در دنیا مزارع وسیع گندم در چین، هند، ایالات متحده آمریکا، روسیه، کانادا، فرانسه و استرالیاست و این کشورها بخش عمده گندم جهان را تولید می‌کنند.

برنج از غلات مهم است و نقش مهمی در تأمین غذای جهان دارد اما به دلیل اینکه به شرایط خاص آب‌وهوایی گرمسیری و نیمه گرمسیری و رطوبت هوا و آب زیاد وابسته است، در نواحی خاصی کشت می‌شود.

بیشتر برنج دنیا در قاره آسیا، به ویژه آسیای شرقی و جنوب شرقی، کشت می‌شود.

از دهه ۱۹۷۰ میلادی با انقلاب سبز و به کار بردن روش‌های علمی، بذره‌های اصلاح شده، کود و آفت‌کش‌های شیمیایی و ماشین‌آلات، برخی کشورها موفق شدند تولید کشاورزی خود را به چند برابر افزایش دهند که از جمله این کشورها می‌توان به فیلیپین و پاکستان اشاره کرد که در زمینه تولید برنج به خودکفایی رسیدند.

در دامداری تجاری، دامداران برای تولید گوشت، شیر و سایر لبنیات یا پشم به نگهداری از دام‌ها و پروراندن آن‌ها با استفاده از تجهیزات مدرن و روش‌های علمی اقدام می‌کنند. این گونه دامداری‌ها ممکن است در کنار مزارع بزرگ غله تجاری ایجاد شوند و از بقایای محصولات کشاورزی برای تغذیه دام استفاده کنند.

ایالات متحده آمریکا، اتحادیه اروپا، استرالیا، زلاندنو، آرژانتین و برزیل از مهم‌ترین مراکز دامداری تجاری در جهان هستند.

بررسی موارد نادرست:

(الف) برنج از غلات مهم است و نقش مهمی در تأمین غذای جهان دارد. (دقت کنید برنج در تأمین غذای جهان نقش مهمی دارد؛ نه صرفاً قاره آسیا)

(ج) دامداری‌های تجاری ممکن است در کنار مزارع بزرگ غله تجاری ایجاد شوند و از بقایای محصولات کشاورزی برای تغذیه دام استفاده کنند.

(ه) با انقلاب سبز و به کار بردن روش‌های علمی، بذره‌های اصلاح شده، کود و آفت‌کش‌های شیمیایی و ماشین‌آلات، فیلیپین و پاکستان در زمینه تولید برنج به خودکفایی رسیدند.

کشت غله تجاری

- غلات مانند گندم، برنج، ذرت، جو، چاودار و ارزن نقش مهمی در تأمین غذای مردم جهان دارند.
- در کشورهای آسیایی و آفریقایی بخش عمده غذای مردم را غلات تشکیل می‌دهد.
- میانگین تولید سالانه غلات در جهان ۱/۵ میلیارد تن است که البته در سال‌های مختلف کاهش یا افزایش می‌یابد.
- ذرت به طور وسیعی در اغلب نواحی دنیا کشت می‌شود و ایالات متحده آمریکا حدود ۴۰ درصد ذرت جهان را تولید می‌کند.
- مزارع غله تجاری معمولاً بسیار بزرگ‌اند و کاشت و برداشت محصول در آن‌ها به صورت ماشینی انجام می‌شود.
- گاه مزارع غله تجاری، به صورت یک شرکت یا اتحادیه بزرگ اداره می‌شوند.
- در این نوع کشاورزی، معمولاً در کنار مزارع، کارخانه‌هایی برای تبدیل، بسته‌بندی و توزیع محصولات در بازارهای مصرف پدید می‌آید که در اصطلاح به آن‌ها کشت و صنعت می‌گویند.
- معمولاً از بقایای برداشت غلات برای خوراک دام استفاده می‌شود.

۸۸- کدام گزینه درباره «پلانتیشن» درست است؟

- ۱) در این مزارع، خطر فرسایش و ضعیف شدن خاک به علت استفاده مداوم و زیاد از کودها و آفت‌کش‌های شیمیایی، زیاد است.
- ۲) احداث این مزارع، نخستین بار توسط اروپاییان در حین کشف قاره آمریکا و مهاجرت آنان به این قاره اتفاق افتاد.
- ۳) زمین‌های وسیع کشاورزی هستند که در آن فقط یک محصول به منظور عرضه به بازارهای فروش جهانی تولید می‌شود.
- ۴) به منظور صدور محصولات به نواحی مختلف جهان از طریق کشتی، تمامی این مزارع در نزدیکی ساحل دریاها واقع شده‌اند.

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۹۲ - ۱۱۰۷

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

پلانتیشن عبارت است از زمین‌های وسیع کشاورزی که به تولید یک محصول خاص اختصاص دارد و این محصولات، برای صادرات و عرضه به بازارهای فروش جهانی تولید می‌شوند.

مزارع محصولات خاص نواحی گرم و مرطوب استوایی در کشورهای مجاور استوا در قاره‌های آسیا، آفریقا و آمریکای جنوبی قرار دارند. برخی محصولات کشاورزی پلانتیشن‌ها، عبارت‌اند از: کاکائو - آناناس - قهوه - نیشکر - پنبه - موز - نخل روغنی (پالم) - چای - کائوچو. بیشتر مزارع تک‌محصولی نواحی استوایی در نزدیکی ساحل دریاها واقع شده‌اند تا بتوان از کشتی برای صدور محصولات به نواحی مختلف جهان استفاده کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) از نظر کارشناسان محیط‌زیست، در کشت تک‌محصولی، به دلیل اینکه مزارع سالیان متمادی به کشت یک محصول اختصاص می‌یابند، خطر فرسایش و ضعیف شدن خاک زیاد است.
- ۲) وقتی اروپاییان قاره آمریکا را کشف و به آنجا مهاجرت کردند و در آنجا ساکن شدند، برخی از تاجران ثروتمند، مزارع تجاری وسیع تک‌محصولی (پلانتیشن) را به ویژه در جنوب ایالات متحده احداث کردند.
- ۴) بیشتر مزارع تک‌محصولی نواحی استوایی در نزدیکی ساحل دریاها واقع شده‌اند تا بتوان از کشتی برای صدور محصولات به نواحی مختلف جهان استفاده کرد.

کشت تک‌محصولی تخصصی (پلانتیشن)

تاریخچه این مزارع:

- در گذشته، وقتی اروپاییان قاره آمریکا را کشف و به آنجا مهاجرت کردند و در آنجا ساکن شدند، برخی از تاجران ثروتمند، مزارع تجاری وسیع تک‌محصولی را به ویژه در جنوب ایالات متحده احداث کردند.
- مالکان سفیدپوست و ثروتمند، بردگان سیاه‌پوست را استثمار و به کار در این مزارع مجبور می‌کردند و از راه تجارت این محصولات، سود بسیاری به دست می‌آوردند.
- کارگران مجبور بودند ساعت‌های زیادی در هوای گرم و مرطوب برای اربابان کار کنند؛ در حالی که از هر گونه حقوقی محروم بودند و همواره مجازات و تنبیه می‌شدند.

صاحبان این مزارع و ویژگی‌های آن‌ها:

- امروزه صاحبان اغلب مزارع تک‌محصولی تخصصی، شرکت‌های بزرگ، به ویژه شرکت‌های چندملیتی هستند؛ زیرا این گونه مزارع به سرمایه‌گذاری زیادی نیاز دارند.
- شرکت‌های چندملیتی شرکت‌هایی هستند که معمولاً بخش مرکزی آن‌ها در کشورهای پیشرفته صنعتی قرار دارد و شعبه‌ها و کارخانه‌های مونتاژ آن‌ها در سایر نواحی ایجاد شده‌اند.
- این شرکت‌ها در خارج از مرزهای کشور مبدأ فعالیت می‌کنند.
- شرکت‌های چندملیتی که عمدتاً آمریکایی و اروپایی هستند، با احداث این مزارع در کشورهای نواحی استوایی سرمایه‌گذاری می‌کنند و از نیروی کارگر ارزان قیمت آن‌ها در مزارع خود بهره می‌برند.
- برخی از این شرکت‌ها سالیانه میلیاردها دلار از تولید و صدور این محصولات، سود به دست می‌آورند.

معایب این مزارع:

- (۱) از نظر کارشناسان محیط‌زیست، در کشت تک‌محصولی، به دلیل اینکه مزارع سالیان متمادی به کشت یک محصول اختصاص می‌یابند، خطر فرسایش و ضعیف شدن خاک زیاد است.
- (۲) استفاده مداوم و زیاد از کودها و آفت‌کش‌های شیمیایی در این مزارع نیز به محیط‌زیست این نواحی آسیب می‌رساند.

۸۹- کدام مورد جاهای خالی در عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«بر اساس گزارش فائو بیش از نفر از مردم جهان سوء تغذیه دارند و میلیون‌ها نفر گرسنه در قاره‌های

زندگی می‌کنند و قربانیان اصلی سوء تغذیه محسوب می‌شوند.»

- (۱) ۸۰ میلیون - آفریقا و آمریکای جنوبی - زنان و کودکان
- (۲) ۸۰۰ میلیون - آسیا، آفریقا، آمریکای لاتین و حوزه کارائیب - کودکان
- (۳) ۸۰ میلیون - آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین - کودکان
- (۴) ۸۰۰ میلیون - آفریقا، آمریکای جنوبی و حوزه کارائیب - زنان و کودکان

(آسان - خط به خط - سریع ۵ - صفحه ۹۳ - ۱۱۰۷)

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

بر اساس گزارش فائو بیش از ۸۰۰ میلیون نفر از مردم جهان سوء تغذیه دارند و میلیون‌ها نفر گرسنه در قاره‌های آسیا، آفریقا، آمریکای لاتین و حوزه کارائیب زندگی می‌کنند و قربانیان اصلی سوء تغذیه کودکان محسوب می‌شوند.

گرسنگی و سوء تغذیه از مسائل مهم جهان امروز است.

بر اساس گزارش فائو، بیش از ۸۰۰ میلیون نفر از مردم جهان به سوء تغذیه دچارند و میلیون‌ها نفر گرسنه در قاره‌های آسیا، آفریقا، آمریکای لاتین و حوزه کارائیب زندگی می‌کنند.

کودکان، قربانیان اصلی سوء تغذیه محسوب می‌شوند و گرسنگی آسیب‌های جدی و جبران‌ناپذیر چون ناتوانی یادگیری و مرگ زودرس به آن‌ها وارد می‌کند.

بحران گرسنگی در جهان

- در یکی دو دهه اخیر، مردم کشورهایی چون زامبیا، ماداگاسکار، اتیوپی، چاد، سودان، افغانستان و یمن با مشکل گرسنگی، دست به گریبان بوده‌اند. - علت اصلی گرسنگی فقر است.

- بی‌عدالتی، یعنی توزیع نابرابر درآمدها، در جهان موجب می‌شود عده‌ای قادر به خرید مواد غذایی نباشند.

- جنگ‌ها و مهاجرت‌های اجباری عامل دیگر فقر و بی‌پولی و به دنبال آن گرسنگی محسوب می‌شوند.

- تغییرات آب و هوایی و وقوع خشک‌سالی، سیل، طوفان و نظایر آن نیز موجب کاهش ذخیره جهانی غلات و بالا رفتن قیمت‌های مواد غذایی می‌شوند و در نتیجه، بر ناتوانی مردم در خرید غذا و افزایش گرسنگی تأثیر می‌گذارند.

۹۰- با توجه به متن زیر کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

«شرکت سامسونگ در تلاش است هر ساله امکانات پیشرفته و جدیدی به گوشی‌های خود اضافه کند تا بتواند سود بیشتری را نصیب خود کند.»

- (۱) صنایع نو عمدتاً بر محور فناوری پیشرفته و استفاده از متخصصان و محققان قرار دارند.
- (۲) صنایع نو ناگزیر به برقراری ارتباط با فناوری‌های روز دنیا هستند.
- (۳) پیشرفت صنایع نو بر مبنای نوآوری و رقابت است.
- (۴) صنایع نو به طور عمده با میکروالکترونیک‌ها و ریزپردازنده‌ها سروکار دارند.

پاسخ: گزینه ۳

(متوسط - مفهومی - استاندارد) صفحه ۹۶ - ۱۱۰۷

بررسی سریع:

پیشرفت صنایع نو، بر مبنای نوآوری و رقابت است. برای مثال، تولیدکنندگان گوشی‌های تلفن همراه هر ساله گزینه‌های جدیدی به مدل‌های قبلی اضافه می‌کنند تا از سازندگان دیگر جلو بیفتند و در رقابت، سود بیشتری نصیب خود کنند.

صنایع نو عمدتاً بر محور فناوری پیشرفته و استفاده از متخصصان و محققان قرار دارند. پیشرفت آن‌ها بر مبنای نوآوری و رقابت است. این صنایع ناگزیر به برقراری ارتباط با فناوری‌های روز دنیا و صادر کردن کالاهای تولیدشده به کشورهای دیگر جهان‌اند.

صنایع نو

صنایع نو که به طور عمده با میکروالکترونیک‌ها و ریزپردازنده‌ها سروکار دارند، در سی سال اخیر در جهان رشد قابل توجهی یافته‌اند. صنایع الکترونیک شامل رایانه‌ها و تجهیزات آن‌ها، وسایل صوتی و تصویری، تلفن‌های هوشمند همراه، صنایع هوافضا، لیزر، ربات‌ها و زیست‌فناوری، انرژی‌های نو، مهندسی پزشکی و به طور کلی، صنایع دانش‌بنیان از جمله صنایع نوین یا های‌تک هستند. این صنایع، با فعالیت‌های اقتصادی نوع چهارم ارتباط نزدیکی دارند. امروزه کشورها سعی می‌کنند با ایجاد پارک‌های علمی و فناوری، صنایع نو را گسترش دهند.

۹۱- کدام گزینه به ترتیب، متن زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«دربارهٔ کشوری که اقتصاد آن، به طور عمده مبتنی بر است، می‌توان گفت

- (۱) تولید و صدور مواد اولیه و خام و منابع انرژی و معدنی - در برابر نوسانات قیمت در بازارهای جهانی آسیب‌پذیری کمی دارد.
- (۲) تولید و صدور انواع کالاهای صنعتی و کارخانه‌ای همراه با فناوری‌های پیشرفته و نوین - واردات گسترش زیادی دارد.
- (۳) تولید و صدور مواد اولیه و خام و منابع انرژی و معدنی - کاهش قیمت خرید محصولات می‌تواند شوک‌های عظیمی به اقتصاد آن وارد کند.
- (۴) تولید و صدور انواع کالاهای کارخانه‌ای و صنعتی همراه با فناوری‌های پیشرفته و نوین - حمایت از بخش‌های تولیدی داخلی ضعیف است.

پاسخ: گزینه ۳

(آسان - خط به خط - استاندارد) صفحه‌های ۱۰۰ و ۱۰۱ - ۱۱۰۸

بررسی سریع:

دربارهٔ کشوری که اقتصاد آن، به طور عمده مبتنی بر تولید و صدور مواد اولیه و خام و منابع انرژی و معدنی است، می‌توان گفت کاهش قیمت خرید محصولات می‌تواند شوک‌های عظیمی به اقتصاد آن وارد کند.

به طور کلی، در نتیجهٔ فرایندی که تاکنون در اقتصاد جهانی طی شده است، نواحی از نظر نوع غالب مبادلات اقتصادی به دو گروه اصلی تقسیم می‌شوند: (۱) کشورهایی که اقتصاد آن‌ها به طور عمده مبتنی بر تولید و صدور مواد اولیه و خام و منابع انرژی و معدنی است.

(۲) کشورهایی که اقتصاد و درآمد آن‌ها به طور عمده مبتنی بر تولید و صدور انواع کالاهای کارخانه‌ای و صنعتی همراه با فناوری‌های پیشرفته و نوین است. اقتصاد کشورهای گروه اول در برابر نوسانات قیمت در بازارهای جهانی آسیب‌پذیری زیادی دارد و کاهش قیمت خرید محصولات آن‌ها می‌تواند شوک‌های عظیمی به اقتصادشان وارد کند. در این نوع اقتصاد، حمایت از بخش‌های تولیدی داخلی ضعیف است و واردات گسترش زیادی دارد.

نکته

در بین کشورهای صادرکنندهٔ مواد خام و منابع انرژی، برخی کشورهای صادرکنندهٔ نفت و گاز برای دفاع از منافع خود و جلوگیری از آسیب‌پذیری ناشی از کاهش قیمت نفت در بازار جهانی، با یکدیگر متحد شده و سازمان «اوپک» را به وجود آورده‌اند.

۹۲- جغرافی دانی برای آنکه به وضعیت نابرابر نواحی در اقتصاد جهانی امروز بهتر پی ببرد، درباره پیشینه تعامل و روابط اقتصادی در جهان به پژوهش پرداخته است. وی به این نتیجه رسیده است که پس از جنگ جهانی دوم کشورهای سرمایه‌داری صنعتی و در رأس آن‌ها آمریکا، علاوه بر صدور کالا، اقدام به صدور سرمایه نیز کرده‌اند. به نظر شما این جغرافی‌دان در پژوهش خود علت این واقعه را چه موردی می‌داند؟

- (۱) گسترش شرکت‌های چندملیتی
 (۲) جلوگیری از گسترش کمونیسیم
 (۳) واردات گسترده کالاهای کارخانه‌ای
 (۴) ایجاد کارخانه‌های مونتاژ و فروش محصولات خود

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۱۰۳ - ۱۱۰۸

بررسی سریع:

علت این واقعه، دو مورد است: (۱) جلوگیری از گسترش کمونیسیم (۲) بهره‌برداری از منابع سرزمین‌های دیگر

کشورهای سرمایه‌داری صنعتی و در رأس آن‌ها آمریکا برای بهره‌برداری از منابع سرزمین‌های دیگر و همچنین جلوگیری از گسترش کمونیسیم، وارد مرحله تازه‌ای شدند و آن مرحله صدور سرمایه علاوه بر صدور کالا بود.

۹۳- کدام گزینه، از ویژگی‌های شرکت‌های چندملیتی به شمار نمی‌رود؟

- (۱) در دست گرفتن انحصار تولید یک کالا
 (۲) در دست گرفتن کارخانه‌های داخلی کشورها
 (۳) بهره‌برداری از منابع طبیعی سایر کشورها
 (۴) ایفا کردن نقش مهم در تجارت جهانی

پاسخ: گزینه ۲

(آسان - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۱۰۴ - ۱۱۰۸

بررسی سریع:

شرکت‌های چندملیتی کارخانه‌های داخلی کشورها را از دور رقابت، خارج می‌کنند و موجب ورشکستگی آن‌ها می‌شوند. به عبارتی دیگر، این کارخانه‌ها را در دست نمی‌گیرند بلکه باعث نابودی و انحلال آن‌ها می‌شوند.

شرکت‌های چندملیتی نقش مهمی در تجارت جهانی دارند. با احداث کارخانه یا شرکت در کشورهای دیگر از منابع طبیعی آن نواحی استفاده می‌کنند. این شرکت‌ها گاه انحصار تولید یک کالا را در دست می‌گیرند و کارخانه‌های داخلی کشورها را از دور رقابت، خارج می‌کنند و موجب ورشکستگی آن‌ها می‌شوند و در نتیجه، وابستگی نواحی به کشورهای توسعه‌یافته صنعتی بیشتر می‌شود.

شرکت‌های چندملیتی

- در سال‌های اخیر، صنایع و بانک‌های ایالات متحده آمریکا، اروپای غربی و ژاپن به شکل قابل توجهی در دیگر مناطق جهان، سرمایه‌گذاری کرده‌اند.
- ایالات متحده آمریکا برای تشویق شرکت‌های خود به سرمایه‌گذاری در خارج از کشور، به آن‌ها کمک‌های مالی و حمایتی کرده است.
- شرکت‌های چندملیتی به سرمایه‌گذاری در کشورهای دیگر علاقه‌مندند؛ زیرا از این طریق به امتیازات زیادی دست پیدا می‌کنند.
- از نیروی کار ارزان قیمت این نواحی برخوردار می‌شوند.
- در کشورهای کمتر توسعه‌یافته صنعتی، نظام مالیاتی و بیمه کارگران و قوانین و مقررات زیست‌محیطی، چندان جدی و سخت نیست، فعالیت شرکت‌های چندملیتی در این گونه کشورها، آسان‌تر و ارزان‌تر تمام می‌شود.
- شرکت‌های چندملیتی به دنبال افزایش فروش و سود خود هستند و به منافع کشورهای میزبان چندان توجهی ندارند.

۹۴- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به درستی دربارهٔ کشور «چین» تنظیم شده است؟

الف - در دو دههٔ اخیر در زمینهٔ صنعت به رشد قابل‌ملاحظه‌ای دست‌یافته و به یک قدرت صنعتی جهانی تبدیل شده و خیز اقتصادی فوق‌العاده‌ای در جهان برداشته است.

ب - با توجه به پیشرفت‌های آن در دو دههٔ اخیر، می‌توان گفت از نظر اقتصادی به کشورهای مرکز رسیده است و درعین حال از کشورهای پیرامونی قوی‌تر است.

ج - بین کشورهای مرکز و پیرامون نقش واسطه بازی می‌کند و ساختار اقتصادی و اجتماعی آن دچار تغییرات و تحولات صنعتی و فناورانه شده است.

د - مواد خام را با قیمت ارزان‌تر از کشورهای پیرامون به دست می‌آورد و کالاهای ساخته‌شدهٔ صنعتی را با سود بیشتر به آن‌ها می‌فروشد.

ه - از طریق سرمایه‌گذاری یا شرکت‌های چندملیتی از نیروی کار ارزان‌قیمت کشورهای پیرامون استفاده می‌کند.

(۱) موارد «ب» و «ه» همانند «د» و برخلاف «ج» و «الف» با مشخصات این کشور مغایرت دارند.

(۲) مورد «الف» همانند «ب» و «ج» و برخلاف «د» و «ه» با مشخصات این کشور مطابقت دارد.

(۳) موارد «د» و «ج» برخلاف «ب» و «الف» و همانند «ه» با مشخصات این کشور مغایرت دارند.

(۴) مورد «ه» همانند «ج» و «ب» و برخلاف «د» و «الف» با مشخصات این کشور مطابقت دارد.

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحات ۹۵ و ۱۰۷ و ۱۱۰۷ و ۱۱۰۸

پاسخ: گزینهٔ ۱

بررسی سریع:

چین جزء کشورهای نیمه پیرامون است و موارد «الف» و «ج» دربارهٔ چین درست است.

منظور از کشورهای نیمه پیرامون کشورهایی هستند که بین مرکز و پیرامون قرار گرفته‌اند.

این کشورها از نظر اقتصادی از کشورهای پیرامون قوی‌ترند؛ اما هنوز از نظر قدرت اقتصادی به کشورهای مرکز نرسیده‌اند.

این کشورها بین کشورهای مرکز و پیرامون نقش واسطه بازی می‌کنند و ساختار اقتصادی و اجتماعی آن‌ها دچار تغییرات و تحولات صنعتی و فناورانه شده است.

از جمله کشورهای نیمه پیرامون می‌توان به چین که در دو دههٔ اخیر، خیز اقتصادی فوق‌العاده‌ای در جهان برداشته است و همچنین کرهٔ جنوبی و سنگاپور اشاره کرد.

بررسی موارد نادرست:

👉 کشورهای نیمه پیرامون مانند چین، از نظر اقتصادی از کشورهای پیرامون قوی‌ترند؛ اما هنوز از نظر قدرت اقتصادی به کشورهای مرکز

نرسیده‌اند.

👉 این مورد، جزء ویژگی‌های کشورهای مرکز است؛ بنابراین برای کشور چین که نیمه پیرامون تلقی می‌شود، صادق نخواهد بود.

👉 این مورد، جزء ویژگی‌های کشورهای مرکز است؛ بنابراین برای کشور چین که نیمه پیرامون تلقی می‌شود، صادق نخواهد بود.

مرکز - پیرامون

(۱) در نظام سرمایه‌داری جهانی، بر اساس روابط و مبادلهٔ نابرابری که بین نواحی پدید آمده است، برخی نواحی نقش مرکز یافته و بر سایر نواحی غالب و مسلط شده‌اند و برخی نواحی دیگر نیز نقش پیرامون دارند که به لحاظ اقتصادی به مرکز وابسته‌اند.

(۲) بر اساس این نظریه، مرکز، پیرامون را استثمار می‌کند و بر آن سیطرهٔ اقتصادی دارد.

مرکز

- منظور از مرکز، کانون‌های سلطهٔ اقتصادی بر جهان است.

- کشورهای توسعه‌یافتهٔ صنعتی که از نظر درآمد و ثروت بالاترین موقعیت را دارند، مرکز نامیده می‌شوند.

- این کشورها مانند یک قطب آهن‌ربا عمل می‌کنند و بخش عمده‌ای از سود و ثروت جهان را دریافت و جذب می‌کنند.

- آن‌ها حتی به صدور سرمایه، یعنی سرمایه‌گذاری در دیگر نواحی جهان می‌پردازند.

- از ویژگی‌های کشورهای مرکز، برخورداری از صنایع نو و خدمات پیشرفته، فناوری بالا و نیروی ماهر و متخصص و زیرساخت‌های مناسب برای توسعهٔ اقتصادی مانند حمل‌ونقل پیشرفته و سطح بالای زندگی و رفاه اجتماعی است.

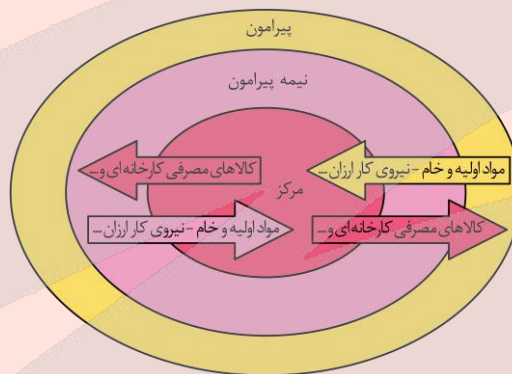
- کشورهای مرکز، مواد خام را با قیمت ارزان‌تر از کشورهای پیرامون به دست می‌آورند و کالاهای ساخته‌شده صنعتی را با سود بیشتر به آن‌ها می‌فروشند.
- کشورهای مرکز همچنین از طریق سرمایه‌گذاری یا شرکت‌های چندملیتی از نیروی کار ارزان‌قیمت کشورهای پیرامون استفاده می‌کنند.
- کشورهای آمریکای شمالی، اروپای غربی، ژاپن و استرالیا جزء کشورهای مرکز هستند.
- کشورهای مرکز گاهی با روش‌های مختلف افراد با استعداد و متخصص یا به اصطلاح، مغزهای متفکر را نیز از کشورهای پیرامون به خود جذب می‌کنند؛ در حالی که کشورهای پیرامون هزینه‌های تحصیل و رشد این افراد را پرداخته‌اند.

پیرامون

- کشورهای پیرامون عمدتاً تولیدکننده و صادرکننده مواد اولیه و خام‌اند.
- این کشورها از نظر توسعه صنعتی و فناوری‌های نوین در سطح پایین‌تری قرار دارند.
- این کشورها که به واردات کالاهای صنعتی از مرکز وابسته‌اند، بازار خوبی نیز برای تولیدات آن‌ها هستند و بنابراین، سود هنگفتی نصیب کشورهای مرکز می‌کنند.
- از دیگر ویژگی‌های کشورهای پیرامون، کمبود نیروی کار ماهر و متخصص و زیرساخت‌ها و تجهیزات لازم برای توسعه صنعتی است.
- از جمله کشورهای پیرامون در قاره‌های آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین می‌توان به کشورهای افغانستان، بنگلادش، مراکش، نامیبیا، پرو و نیکاراگوئه اشاره کرد.
- جایگاه کشورها به عنوان مرکز و پیرامون در طول زمان ثابت نیست و ممکن است تغییر کند.
- نظریه‌پردازان مرکز - پیرامون معتقدند که در طول زمان گروهی از کشورها جایگاه نیمه پیرامون یافته‌اند.

! حواست باشه!

این شکل را نیز به منظور جمع‌بندی مطالب به یاد داشته باشید:

- ۹۵- در کشور «الف» به دلایل مختلفی ارزش صادرات نسبت به واردات به شدت کاهش یافته است و در واقع این کشور، به پایگاه واردات تبدیل شده است. این کشور به منظور کاهش کسری تجاری موجود و توسعه اقتصادی در کشور خود، باید چه اقدامی را اتخاذ کند؟
- (۱) واردات تمامی کالاها را محدود یا ممنوع کند.
 - (۲) مناطق آزاد تجاری در مجاورت بنادر خود تشکیل دهد.
 - (۳) اتحادیه‌های اقتصادی - تجاری با کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه تشکیل دهد.
 - (۴) بر کالاهای وارداتی، تعرفه‌های گمرکی و مالیات وضع کند.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) (صفحه ۱۰۸ - ۱۱۰۸)

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

کشور «الف» باید بر کالاهای وارداتی، تعرفه‌های گمرکی و مالیاتی وضع کند.

کشورها برای اینکه تأثیرات منفی تجارت خارجی (صادرات و واردات) را بر صنایع و اقتصاد خود کاهش دهند و به رونق و توسعه اقتصادی دست یابند، کارهایی انجام می‌دهند. برخی از این کارها عبارتند از: وضع تعرفه‌های گمرکی و مالیات بر کالاهای وارداتی، محدود یا ممنوع کردن واردات برخی کالاها در دوره‌های زمانی خاص، تشکیل اتحادیه‌های اقتصادی - تجاری منطقه‌ای و ایجاد مناطق آزاد تجاری.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ محدود یا ممنوع کردن واردات برخی کالاها (نه تمامی آنها) در دوره‌های زمانی خاص، از جمله اقدامات است.
- ۲ مناطق آزاد تجاری اغلب در مجاورت بنادر مهم ایجاد می‌شوند. (ممکن است مناطق آزاد تجاری، در محلی غیر از مجاورت بنادر کشور خود بنا شوند.)
- ۳ اتحادیه‌های اقتصادی - تجاری منطقه‌ای، میان کشورهای همسایه شکل می‌گیرد. (کلمه کشورهای «توسعه‌یافته» و «در حال توسعه» عام است و می‌تواند شامل کشورهای همسایه و غیر همسایه شود؛ بنابراین اشتباه است.)

راه نجات سریع...

در این سؤال گفته شده است کشور «الف»، به پایگاه واردات تبدیل شده است؛ بنابراین می‌توان استنباط نمود که در این کشور مناطق آزاد تجاری تشکیل شده است؛ اما در رسیدن به اهداف مورد نظر یعنی توسعه صادرات و رونق اقتصادی، موفق نبوده‌اند. کما اینکه برخی از صاحب نظران اعتقاد به این موضوع دارند.

! حواست باشه!

اگر ارزش صادرات یک کشور بیشتر از واردات آن باشد، موازنه تجاری مثبت است و آن کشور می‌تواند از راه سودی که به دست می‌آورد، استانداردهای زندگی و رفاه را در کشور خود بهبود بخشد. اگر ارزش واردات بیشتر از صادرات باشد، موازنه منفی است که به آن کسری تجاری می‌گویند و برای اقتصاد کشور نامطلوب است.

برای دیدن پاسخنامه ویدئویی آزمون
QR Code بالا را اسکن کنید
یا روی لینک زیر بزنید!

پاسخنامه ویدئویی آزمون

ابزارهای شناخت / نگاهی به تاریخچه معرفت
صفحه‌های ۵۰ تا ۶۸

بودجه‌بندی
این آزمون

درس‌های ۷ و ۸ فلسفه یازدهم، در مجموع می‌توانند **۱ تست از ۲۰ تست کنکور** را پوشش بدهند.

سهم در
کنکور

۹۶- کدام عبارت درست است؟

- ۱) حواس وظیفه مشاهده وقایع را بر عهده دارد؛ اما درک اینکه پدیده‌ای «همیشه» به دنبال دیگری می‌آید، نتیجه تحلیل عقل است.
- ۲) عقل نیز همانند حواس پنج‌گانه، پس از تکرار زیاد یک تجربه می‌تواند به قواعد کلی دست یابد و قوانین ثابت را بنیان‌گذاری کند.
- ۳) پیوند میان دو پدیده، یک موضوع مادی است و عقل، ابزاری برای درک آن ندارد و صرفاً با مشاهده حسی می‌توان آن را فهمید.
- ۴) حواس انسان، تنها در صورتی قادر به درک روابط همیشگی است که فاصله زمانی میان دو اتفاق بسیار کوتاه و ناچیز باشد.

(متوسط - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۵۱ - ۱۱۰۷

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

درک مفاهیم کلی و قوانین همیشگی، فراتر از توان حواس محدود بوده و حاصل تحلیل انحصاری دستگاه عقل است.

مشاهده‌های حسی هرچقدر هم زیاد باشند، باز هم تعدادشان محدود است و نمی‌توانند به‌تنهایی تضمین کنند که در همه شرایط و همه زمان‌ها همان نتیجه رخ می‌دهد. عقل است که یافته‌های پراکنده حسی را با هم ترکیب کرده و از آن‌ها یک «قانون کلی» می‌سازد.

⚠ حواست باشه!

«مشاهده» کار حس است، اما «نتیجه‌گیری» و وضع قانون، کار عقل. حس هرگز نمی‌تواند کلمات کلی مثل «همه» یا «همیشه» را درک کند؛ این کلمات خروجی اختصاصی دستگاه عقل هستند.

🎯 نکته

حس فقط محدود به امور جزئی است؛ اما عقل با تحلیل همین امور جزئی، یک قانون کلی را نتیجه می‌گیرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) اگرچه عقل برای رسیدن به قوانین کلی به داده‌های حسی نیاز دارد، اما روش کارش اصلاً شبیه به حس نیست و «حس» ذاتاً نمی‌تواند به اصول کلی دست یابد.

🌀 سوتی‌های پرتکرار!

در این تست، گزاره درباره توانایی عقل درست به نظر می‌رسد، اما استفاده از کلیدواژه «همانند حواس» باعث غلط شدن کل گزینه می‌شود.

۳) عقل نه‌تنها امور غیرمادی، بلکه توانایی درک پیوندها و روابط میان پدیده‌های مادی را نیز داراست و اصولاً قواعد همیشگی، اموری معقول هستند.

🌀 سوتی‌های پرتکرار!

برخی بچه‌ها فکر می‌کنند که عقل، فقط مخصوص امور غیرمادی است؛ درحالی‌که عقل توانایی درک امور مادی را نیز دارد.

۴) «درک قاعده همیشگی» یک توانایی فراتر از قدرت حواس است و کوتاه یا طولانی بودن فاصله زمانی، ماهیت ابزار حس را تغییر نمی‌دهد.

💡 رفع ابهام

حس تنها می‌بیند که «این» آب در این لحظه می‌جوشد، اما عقل می‌فهمد که «هر» آبی در این شرایط «همیشه» خواهد جوشید.

۹۷- کدام گزینه به ابزار متفاوتی از شناخت اشاره دارد؟

- ۱) ای برادر تو همه اندیشه‌ای / مابقی تو استخوان و ریشه‌ای
- ۲) عقل هر دم خانه آبادان کند / عشق هر دم خانه‌ها ویران کند
- ۳) چند گوئی که مرا حجت و برهان باید / هر چه حق باشد بی حجت و بی برهان نیست
- ۴) به چشم خویش دیدم در بیابان / که آهسته سبَق بُرد از شتابان

پاسخ: گزینه ۴

(آسان - مفهومی - سریع ۵ - صفحه ۵۱ تا ۵۴ - ۱۱۰۷)

بررسی سریع:

گزینه‌های ۱ تا ۳ به قوه استدلال و عقل اشاره دارند، اما گزینه ۴ صرفاً بر ادراک از طریق حس (بینایی) تمرکز کرده است.

در گزینه ۴، شاعر صراحتاً می‌گوید: «به چشم خویش دیدم». این یعنی شناخت از طریق مشاهده مستقیم حسی حاصل شده است و عقل در اینجا نقش اصلی در تولید دانش را ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) واژه «اندیشه» در این بیت به ماهیت عقلانی انسان اشاره دارد که او را از سایر موجودات متمایز می‌کند.
- ۲) شاعر در این بیت صراحتاً از «عقل» به عنوان ابزاری برای تدبیر و سامان‌دهی زندگی (خانه آبادان کردن) نام برده است.
- ۳) «حجت و برهان» ابزارهای منطقی و استدلالی هستند که منحصراً توسط عقل برای کشف یا اثبات حقیقت به کار می‌روند.

رفع ابهام

برخی دانش‌آموزان ممکن است در گزینه ۳ به دلیل وجود کلمه «حق»، گمان کنند ابزار شناخت شهود است؛ اما کلیدواژه‌های «حجت و برهان» تأیید می‌کنند که مسیر رسیدن به حق در این بیت، کاملاً عقلانی و استدلالی است.

راهنمای مسیرت...

اگرچه تست‌هایی که «بیت» دارند معمولاً کمی دشوارترند و بهتر است در دور دوم به آن‌ها پاسخ بدهید، اما گاهی می‌توانید خیلی سریع و بدون درگیری زیاد، فقط با کلیدواژه‌ها و حدس مفهوم کلی بیت جواب درست را پیدا کنید.

جمع‌بندی نکات

حواس ابزاری برای شناسایی ویژگی‌های اشیای طبیعی هستند.

شناخت حسی زیربنای تعامل انسان با جهان مادی محسوب می‌شود.

عقل ابزار درک مفاهیم کلی و برقراری پیوندهای منطقی است.

حجت و برهان تنها در قلمرو عملکرد عقل معنا پیدا می‌کنند.

مشاهده حسی بدون تحلیل عقلانی منجر به وضع قانون کلی نمی‌شود.

۹۸- هر یک از موارد زیر به ترتیب چگونه درک می‌شوند؟

ذات و صفات خداوند / عشق و نفرت / مشاهده فرشتگان و عوالم غیرمادی

- ۱) عقل - درون‌نگری - شهود
- ۲) حس - درون‌نگری - عقل
- ۳) عقل - حس - درون‌نگری
- ۴) درون‌نگری - عقل - شهود

پاسخ: گزینه ۱

(آسان - خط به خط - سریع ۵ - صفحه ۵۳ و ۵۴ - ۱۱۰۷)

بررسی سریع:

موارد گفته‌شده به ترتیب با عقل، درون‌نگری و شهود درک می‌شوند.

گام اول

ذات و صفات خداوند:

در این بخش، ابزار شناخت به واسطهٔ عقل است.

توضیح بیشتر:

از آنجا که خداوند مادی نیست، با حواس پنج‌گانه درک نمی‌شود. شناخت ما از خدا و صفات او نتیجهٔ چیدن مقدمات منطقی و استدلال‌های عقلی است.

گام دوم

عشق نفرت دوستی:

در این بخش، ابزار شناخت به واسطهٔ عقل (درون‌نگری) است.

توضیح بیشتر:

ما «عشق» یا «نفرت» را در دنیای بیرون با چشم نمی‌بینیم، بلکه این‌ها را مستقیماً در فضای روانی خودمان می‌یابیم.

گام سوم

مشاهدهٔ فرشتگان و عوالم غیرمادی:

در این بخش، ابزار شناخت به واسطهٔ قلب (شهود) است.

توضیح بیشتر:

اینجا نه حس کاربرد دارد و نه استدلال مفهومی عقل؛ بلکه در اینجا ابزار شناخت «قلب» است که حقایق را به صورت شهودی دریافت می‌کند.

نکته

عقل می‌تواند وجود فرشتگان را اثبات کند، اما مشاهده مستقیم آنها نیازمند شناخت شهودی است.

راهنمای مسیرت...

در کنکور نیز گاهی سؤالات یا برخی گزینه‌ها عیناً از متن کتاب درسی می‌آیند؛ پس به محتوای کتاب به‌طور کامل مسلط باشید.

۹۹- کدام گزینه در مقایسهٔ «درون‌نگری» و «شهود» نادرست است؟

- (۱) شهود قلبی برخلاف درون‌نگری نیازمند تهذیب نفس و تعالی است.
- (۲) درون‌نگری برای درک حالات درونی است، درحالی‌که شهود در قلب انسان تجلی می‌کند.
- (۳) نتایج حاصل از درون‌نگری برخلاف شهود قلبی قابل اثبات است؛ زیرا یکی از شاخه‌های عقل استدلالی است.
- (۴) درون‌نگری برای همهٔ قابل دسترسی است، درحالی‌که شهود تنها برای کسانی حاصل می‌شود که به تهذیب نفس پرداخته‌اند.

(متوسط - مفهومی - زمانبر) - صفحه ۵۳ و ۵۴ - ۱۱۰۷

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

گزینهٔ ۳ نادرست است؛ چون یافته‌های درون‌نگری، شخصی و غیرقابل انتقال هستند، معمولاً برای دیگران قابل اثبات نیست.

عبارت گزینهٔ ۳ نادرست است؛ زیرا درون‌نگری اگرچه ابزاری برای شناخت حالات روانی (مثل شادی یا ترس) است، اما یافته‌های آن به دلیل ماهیت شخصی و خصوصی، برای دیگران قابل تجربهٔ مستقیم یا اثبات منطقی نیست؛ همچنین برخلاف ادعای گزینهٔ سه، درون‌نگری را نمی‌توان «شاخه‌ای از عقل» به معنای استدلالی آن دانست، چرا که عقل با مفاهیم و استدلال‌های کلی سروکار دارد، درحالی‌که درون‌نگری مشاهده‌ای بی‌واسطه از احوال جزئی نفس است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ① شهود قلبی برخلاف درون‌نگری، نیازمند ارتقای مرتبهٔ وجودی روح از طریق تهذیب نفس و تعالی است.
- ② درون‌نگری معطوف به درک «حالات» نفس است، اما شهود به معنای تجلی حقایق در قلب انسان به صورت حضوری است.

۴ درون‌نگری یک ویژگی عمومی است و هر انسانی حالات درونی خود را می‌یابد؛ اما شهود یک توانایی خاص است و تنها برای افرادی حاصل می‌شود که با تهذیب نفس، شایستگی دریافت حقایق را پیدا کرده‌اند.

نکته همه انسان‌ها بالقوه توانایی شهود کردن را دارند (این ظرفیت در ساختار وجودی هر انسانی نهفته است)، اما با تهذیب و تعالی بخشیدن به نفس می‌توانند این توانایی را بالفعل کنند.

راهنمای مسیرت... برای پاسخ‌گویی به تست‌های ترکیبی این فصل، صرفاً حفظ کردن تعاریف کافی نیست؛ بلکه باید بدانید هر ابزار در چه مواردی با ابزار دیگر شباهت دارد و در چه مواردی از هم متمایز می‌شوند. پس هنگام مطالعه این درس، ابزارهای مختلف شناخت را به صورت مقایسه‌ای با یکدیگر مطالعه کنید.

۱۰۰- کدام عبارت درباره «معرفت وحیانی» و ویژگی‌های آن درست‌تر است؟

- ۱) وحی الهی، نتیجه تلاش‌های فکری پیامبر است و با تقویت و تهذیب نفس به دست می‌آید.
- ۲) وحی نوعی کشف حقیقت است که پیامبر با تکیه بر قدرت عقلانی خود، مستقیماً آن را کسب می‌کند.
- ۳) وحی در مرحله دریافت خطاناپذیر است؛ اما در مرحله بیان توسط پیامبران، ممکن است در آن خطا رخ دهد.
- ۴) وحی به سبب اتصال به منبع علم الهی، از هرگونه خطا مصون است و مطمئن‌ترین راه شناخت حقایق به شمار می‌آید.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۵۵ - ۱۱۰۷

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

وحی به دلیل اتصال به علم مطلق الهی، کامل‌ترین و خطاناپذیرترین ابزار شناخت در تمام مراحل (دریافت تا ابلاغ) است.

معرفت وحیانی برخلاف شناخت‌های بشری که با واسطه ابزارهای محدود و خطاپذیری نظیر حس و عقل حاصل می‌شوند، مستقیماً از منبع علم بیکران الهی سرچشمه می‌گیرد و از آنجا که خداوند از هرگونه نقص، جهل و لغزش پیراسته است، این پیام در تمامی ساحت‌های «دریافت توسط پیامبر»، «حفظ در قلب ایشان» و «ابلاغ به مردم» تحت حفاظت الهی بوده و مطمئن‌ترین راه برای دسترسی به حقایق هستی محسوب می‌شود که هیچ شک و تردیدی در اعتبار آن راه ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ و ۲) وحی برخلاف شناخت‌های عقلی یا شهودی، محصول تلاش فکری، نبوغ شخصی یا مجاهدت‌های اکتسابی پیامبر نیست؛ بلکه فیضی اعطایی و پیامی الهی است که از سوی پروردگار داده می‌شود.

رفع ابهام

یادتان باشد که شهود و استدلال عقلی از پایین به بالا (تلاش بشر) است، اما وحی مسیری از بالا به پایین (اراده الهی) دارد و پیامبر در دریافت آن صرفاً گیرنده است و دخل و تصرفی در آن ندارد.

۳) اعتبار وحی در گروه خطاناپذیری کامل آن است؛ اگر در مرحله «بیان و ابلاغ» احتمال خطا وجود داشت، غرض از هدایت الهی نقض می‌شد؛ بنابراین پیامبران در رساندن پیام الهی نیز معصوم و مصون از خطا هستند.

حواست باشه!

از آنجا که پیامبر در دریافت پیام الهی هیچ‌گونه دخل و تصرفی ندارد و عین همان پیام را ابلاغ می‌کند، در ابلاغ نیز خطای انسانی رخ نمی‌دهد.

جمع‌بندی نکات

وحی الهی مطمئن‌ترین، کامل‌ترین و برترین راه شناخت حقایق برای انسان است.

وحی امری اعطایی و الهی است و نباید با تلاش‌های فکری یا فردی بشر اشتباه شود.

پیامبر در رساندن پیام الهی به مردم، عین حقیقت را بدون دخل و تصرف ابلاغ می‌کند.

۱۰۱- با توجه به گزاره‌های زیر، به ترتیب چند مورد درست و چند مورد نادرست است؟

الف - نسبت میان شهود و وحی الهی «عموم و خصوص من وجه» است.

ب - در شناخت عقلی، اگر مقدمات صحیح باشد و استدلال طبق قواعد منطقی انجام شود، نتیجه خطا نخواهد داشت.

ج - از شباهت‌های میان شناخت عقلی و شناخت شهودی این است که هر دو توانایی درک امور محسوس و نامحسوس را دارند.

۲(۱) درست - ۱ نادرست ۱(۲) درست - ۲ نادرست ۳(۳) درست - ۰ نادرست ۴(۴) درست - ۳ نادرست

پاسخ: گزینه ۱

(دشوار - ترکیبی - زمانبر) - صفحه ۵۲ تا ۵۵ - ۱۱۰۷

بررسی سریع:

دو مورد درست (ب و ج) و یک مورد نادرست (الف) است.

بررسی موارد:

الف نادرست است.

توضیح بیشتر:

نسبت «وحی» و «شهود» عموم و خصوص من وجه نیست؛ چون وحی نوعی دریافت الهی ویژه است و در قلمرو شهود قرار می‌گیرد، پس نسبتشان «عموم و خصوص مطلق» است.

حواست باشه!

ممکن است بعضی‌ها وحی الهی را یک ابزار مستقل شناخت بدانند و تصور کنند ابزارهای شناخت چهارتاست؛ اما طبق قرارداد کتاب درسی، وحی الهی زیرمجموعه شناخت قلبی (شهود) است و بنابراین تنها سه ابزار شناخت داریم (حس، عقل، قلب).

پ درست است.

توضیح بیشتر:

در شناخت عقلی اگر استدلال بر اساس قواعد منطقی و مقدمات صحیح باشد، نتیجه دچار خطا نمی‌شود.

ج درست است.

توضیح بیشتر:

هم شناخت عقلی و هم شناخت شهودی می‌توانند فراتر از امور محسوس بروند و امور نامحسوس را نیز درک کنند؛ پس هر دو توانایی درک محسوس و نامحسوس را دارند.

یک نمونه باحال!

عارفی در اثر شهود قلبی «حضور» یا «حال واقعی یک انسان» را می‌یابد؛ مثلاً می‌فهمد طرف مقابل واقعاً دچار اضطراب است، حتی اگر در ظاهر (امر محسوس) لبخند بزند و آرام به نظر برسد.

راهنمای مسیرت...

به دلیل اینکه احتمال خطا در تست‌های شمارشی بیشتر است، بهتر است آن‌ها را به دور دوم موکول کنید.

۱۰۲- در مورد منظومه فکری و فلسفی هراکلیتوس کدام عبارت درست است؟

۱) مسئله انطباق شناخت با واقعیت جزء مسائل اصلی مورد توجه او نبود.

۲) او از دسته فلاسفه‌ای محسوب می‌شد که علاوه بر حس به عقل نیز اهمیت می‌داد.

۳) این که ما وجود حرکت در جهان را درک می‌کنیم، بیانگر انحصار واقعیت در شناخت حسی است.

۴) از نظر هراکلیتوس، شناخت عقلی به دلیل خطاهایی که در آن رخ می‌دهد، نمی‌تواند مورد اعتماد باشد.

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - خط به خط - استاندارد) - صفحه ۵۹ - ۱۱۰۸

بررسی سریع:

هراکلیتوس برخلاف بسیاری از فلاسفه پیشاسقراطی، برای شناخت حقیقت به هر دو ابزار حس و عقل اعتبار می‌داد.

هراکلیتوس معتقد بود که اگرچه ما با حواس خود شاهد تغییرات دائمی و حرکت در جهان هستیم، اما عقل نیز ابزاری است که می‌تواند نظم و قانون پشت پرده مشاهدات حسی را کشف کند.

رفع ابهام

هراکلیتوس برخلاف فیلسوفانی که تنها بر یکی از ابزارهای عقل یا حس تکیه داشتند، هم به حس و هم به عقل اهمیت می‌داد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ مسئله «شناخت» و ارزیابی میزان انطباق آن با واقعیت، از دغدغه‌های مهم و مورد توجه تمام دانشمندان پیش از سقراط بوده و هراکلیتوس نیز از این قاعده مستثنی نیست.
- ۲ از دیدگاه او ما وجود حرکت در جهان را از طریق حس درمی‌یابیم، اما این امر به معنای انحصار واقعیت در شناخت حسی نیست؛ چرا که او عقل را نیز در کنار حس دارای اهمیت می‌دانست.
- ۳ هراکلیتوس به عقل اهمیت می‌داد؛ در واقع این «پارمنیدس» بود که معتقد بود شناخت «حسی» (نه عقلی) به دلیل خطاهایی که در آن رخ می‌دهد، فاقد اعتبار است.

سوتی‌های پرتکرار

طراحان معمولاً در این بخش، دیدگاه هراکلیتوس (باور به حس، عقل و پذیرش حرکت) را با دیدگاه پارمنیدس (رد حس، بی‌اعتباری حواس و باور به ثبات مطلق) جابه‌جا می‌کنند تا شما را فریب دهند.

جمع‌بندی نکات

هراکلیتوس به هر دو ابزار معرفتی حس و عقل اهمیت می‌داد.

هراکلیتوس میان قوه حس و دستگاه عقل نوعی هماهنگی و توازن ایجاد کرد.

هراکلیتوس برخلاف بسیاری از پیشاسقراطیان بر اعتبار و اهمیت عقل تأکید داشت.

از

۱۰۳- کدام عبارت می‌تواند پیوند میان معرفت‌شناسی افلاطون و ارسطو را نشان دهد؟

- ۱) هر دو فیلسوف به اعتبار شناخت حسی باور نداشته و معرفت را حاصل فعالیت عقل می‌دانستند.
- ۲) افلاطون، نظریه مثل را مطرح کرد و ارسطو با رد این نظریه، اعتبار عقل را برای اثبات امور غیرمادی نپذیرفت.
- ۳) افلاطون و ارسطو، هر دو معتقد بودند که سقراط عالم برتر از ماده را به شهود عقلی درک و مشاهده مستقیم نموده است.
- ۴) از نظر ارسطو عقل می‌تواند به اموری ماورای حس پی ببرد و آن‌ها را اثبات نماید و افلاطون نیز باور مذکور را کاملاً پذیرفته بود.

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۶۰ و ۶۱ - ۱۱۰۸

پاسخ: گزینه ۴

بررسی سریع:

هر دو فیلسوف متفق‌القول بودند که عقل ابزاری قدرتمند است که می‌تواند حقایق ماورای حس و طبیعت را کشف و اثبات کند.

در میان مجادلات پیرامون اعتبار ابزارهای شناخت، افلاطون معتقد بود که عقل می‌تواند جهانی برتر از طبیعت (عالم مثل) را بشناسد و برای آن استدلال ارائه دهد؛ در همین راستا، ارسطو نیز به عنوان شاگرد وی، ضمن معتبر دانستن ادراک حسی، تأکید داشت که استدلال یک کار عقلی معتبر است و عقل این توانایی ذاتی را دارد که به اموری فراتر از محدوده حواس پی برده و وجود آن‌ها را به لحاظ منطقی اثبات نماید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) ارسطو برخلاف افلاطون که تمرکزش بر برتری عقل بود، «ادراک حسی» را نیز در جایگاه خود معتبر می‌شمرد.
- ۲) ارسطو نه تنها اعتبار عقل را رد نکرد، بلکه معتقد بود که عقل می‌تواند به اموری ماورای حس پی ببرد و آن‌ها را اثبات نماید.
- ۳) اولاً شهود «قلبی» درست است؛ نه شهود «عقلی». ثانیاً، این افلاطون بود (نه هر دو فیلسوف) که به ابزار «شهود قلبی» باور داشت و معتقد بود استادش سقراط عالم برتر را مستقیماً مشاهده کرده است.

راهنمای مسیرت...

تفاوت دیدگاه این دو فیلسوف را این‌گونه در ذهن طبقه‌بندی کنید: افلاطون عقل را «مطمئن‌تر» از حس می‌دانست و طبیعت را صرفاً سایه عالم مُثُل می‌پنداشت؛ اما ارسطو ضمن تأیید قدرت استدلال عقلی در کشف ماوراء، برای مشاهدات و «ادراک حسی» نیز اعتبار مستقل قائل بود و منطق را برای جلوگیری از خطای عقل تدوین کرد.

۱۰۴- تفاوت اصلی معرفت‌شناسی سهروردی و فارابی در مورد مسئله شهود قلبی چه بود؟

- ۱) برخلاف سهروردی، فارابی جایگاهی در مورد معرفت شهودی در میان ابزارهای معتبر شناخت قائل نبود.
- ۲) سهروردی می‌کوشید الهامات شهودی را تبیین استدلالی کند؛ اما فارابی می‌خواست یافته‌های عقلی را شهود کند.
- ۳) فارابی شناخت شهودی را در تبیین فلسفی خود وارد نمی‌کرد؛ اما سهروردی بر استفاده از شهود تأکید بسیاری داشت.
- ۴) نظام فلسفی سهروردی بر پایه شهودهایش بنا شده است؛ اما فارابی از شهود، صرفاً برای کمک به استدلال عقلی بهره می‌برد.

(متوسط - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۶۱ و ۶۲ - ۱۱۰۸

پاسخ: گزینه ۳

بررسی سریع:

فارابی اگرچه به شناخت شهودی باور داشت، اما آن را در تبیین فلسفی خود دخالت نمی‌داد؛ درحالی‌که سهروردی تلاش کرد کل نظام فلسفی خود را بر پایه شهود بنا کند.

گام اول

فارابی و ابن‌سینا به‌عنوان فلاسفه مشائی، ضمن پذیرش اعتبار حس و عقل، نیم‌نگاهی هم به معرفت شهودی داشتند؛ اما ویژگی مهم روش‌شناسی آن‌ها این بود که شهود را در تبیین استدلال‌های فلسفی خود وارد نمی‌کردند.

گام دوم

در مقابل، سهروردی با تأکید بسیار بر معرفت شهودی، کوشید تا آنچه را که از طریق اشراق و الهامات قلبی به دست آورده بود، تبیین استدلال عقلی کند و در نهایت، نظام فلسفی خود (حکمت اشراق) را دقیقاً بر پایه آن شهودها بنا نماید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) فارابی منکر جایگاه معرفت شهودی نبود و آن را یکی از راه‌های شناخت می‌دانست (حتی نیم‌نگاهی به آن داشت)، اما آن را در استدلال فلسفی خود وارد نمی‌کرد.

! حواست باشه!

طراح ممکن است با جمله «فارابی شهود را در فلسفه وارد نمی‌کرد»، شما را به این نتیجه برساند که او «منکر شهود» بود. اما او شهود را «معتبر» می‌دانست، اما «روش فلسفی او» استدلال عقلی محض بود.

۲) بخش اول درباره سهروردی درست است، اما بخش دوم درباره فارابی غلط است؛ فارابی نمی‌خواست یافته‌های عقلی را شهود کند، بلکه روش او تبیین عقلانی بود و شهود را در فلسفه دخالت نمی‌داد.

۴) فارابی از شهود برای کمک به استدلال عقلی بهره نمی‌برد، بلکه عمداً آن را از تبیین‌های فلسفی خود جدا نگه می‌داشت.

جمع‌بندی نکات

فارابی و ابن‌سینا شهود را در تبیین‌های فلسفی خود دخالت نمی‌دادند؛ اما آن را معتبر می‌دانستند.

سهروردی بر معرفت شهودی و الهامات قلبی تأکید بسیار داشت.

سهروردی آنچه را که با شهود یافته بود، با استدلال عقلی تبیین کرد.

۱۰۵- کدام گزاره از نظر ملاصدرا پذیرفتنی است؟

- ۱) میان داده‌های مستدل عقلی و معارف وحیانی تضاد و تناقضی وجود ندارد و آن دو تأییدکننده یکدیگر هستند.
- ۲) با استفاده از داده‌های مستدل عقلی می‌توان همه معارف وحیانی را به صورت عقلی درک نمود و برای دیگران تبیین کرد.
- ۳) معارف وحیانی نشان می‌دهند که چگونه آدمی می‌تواند با استدلال عقلانی، به داده‌های قطعی از عقل دست پیدا کند.
- ۴) اساساً دانش فلسفه نمی‌تواند با کتاب و سنت در تعارض باشد و معارف فلسفی، ذاتاً غیرقابل تعارض هستند.

پاسخ: گزینه ۱

(متوسط - مفهومی - سریع) - صفحه ۶۲ و ۶۳ - ۱۱۰۸

بررسی سریع:

ملاصدرا ثابت کرد که میان ادراکات یقینی عقل و معارف وحیانی هیچ‌گونه تضادی وجود ندارد و این دو مؤید یکدیگرند.

ملاصدرا در نظام منسجم فلسفی خود (حکمت متعالیه)، توانست پیوندی مستحکم میان ابزارهای مختلف شناخت یعنی عقل، شهود و وحی برقرار کند. او صراحتاً در کتاب «اسفار» بیان می‌کند که عقل و دین در تمام احکام خود با یکدیگر تطابق دارند و حاشا (محال است) که احکام نورانی شریعت با معارف یقینی و ضروری عقل در تعارض باشند؛ بنابراین، داده‌های مستدل عقلی و معارف وحیانی نه تنها متناقض نیستند، بلکه کاملاً در یک راستا بوده و یکدیگر را تأیید می‌کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) اگرچه عقل در فهم دین کاربرد دارد، اما برخی از معارف وحیانی فراتر از حد درک کامل عقل بشری هستند و نمی‌توان همه آن‌ها را صرفاً با تکیه بر داده‌های عقلی برای دیگران تبیین کرد.

۳) این گزینه رابطه عقل و وحی را وارونه جلوه می‌دهد؛ وحی نیامده تا «چگونگی استدلال کردن» را به عقل بیاموزد، بلکه عقل خود ابزاری است که به صورت ذاتی استدلال می‌کند تا در کنار وحی به حقیقت برسد.

۴) ملاصدرا می‌گوید: «افسوس به حال فلسفه‌ای که قوانین آن مطابق با کتاب و سنت نباشد». این یعنی اگر فیلسوفی مسیر استدلال را اشتباه برود، ممکن است فلسفه‌اش با وحی در تعارض قرار گیرد؛ پس فلسفه «ذاتاً و همیشه» غیرقابل تعارض نیست.

سوتی‌های پرتکرار!

طراح در گزینه ۴ با استفاده از قید «اساساً» و «ذاتاً» قصد دارد شما را فریب دهد. دقت کنید که فقط «فلسفه حقیقی و قطعی» با دین هماهنگ است، وگرنه در طول تاریخ، مکاتب فلسفی بسیاری (مانند ماتریالیسم) بوده‌اند که در تعارض کامل با کتاب و سنت قرار داشته‌اند.

جمع‌بندی نکات

- ملاصدرا دستگاه منسجم فلسفی خود را بر پایه استدلال و منطق بنا کرد.
- حکمت متعالیه در عین داشتن هویت فلسفی، از شهود نیز بهره می‌برد.
- او پیوندی مستحکم میان فلسفه، عرفان (شهود) و معارف وحیانی برقرار ساخت.
- عقل و دین در نگاه ملاصدرا در تمامی احکام خود تطابق کامل دارند.
- احکام نورانی شریعت هرگز با معارف ضروری عقل تعارض ندارند.
- از نظر ملاصدرا فلسفه‌ای که قوانین آن با کتاب و سنت مطابق نباشد، مایه افسوس است.

۱۰۶- اصلی‌ترین عامل جدایی دکارت از تجربه‌گرایان اروپایی در زمینه معرفت‌شناسی در کدام گزینه مطرح شده است؟

- ۱) مخالفت دکارت با اعتبار داشتن علوم تجربی در مقابل علوم عقلانی
- ۲) قبول گزاره‌های مستقل از تجربه و اتکای آن‌ها به استدلال عقلی
- ۳) انحصار استدلال در عقل و رد اعتبار تجربه برای کسب شناخت
- ۴) اعتقاد به نفس مجرد؛ برخلاف بی‌اعتقادی تجربه‌گرایان به این امور

پاسخ: گزینه ۲

(متوسط - مفهومی - سریع) - صفحه ۶۴ و ۶۵ - ۱۱۰۸

بررسی سریع:

دکارت با پذیرش معارف «پیشینی» و مستقل از حس، مرز میان عقل‌گرایی و تجربه‌گرایی محض را ترسیم کرد.

رنه دکارت به‌عنوان یک فیلسوف و ریاضی‌دان بزرگ، برخلاف تجربه‌گرایانی نظیر فرانسیس بیکن، معتقد بود که عقل انسان دارای توانمندی‌های ذاتی است که می‌تواند بدون نیاز به مشاهده و تجربه حسی، به حقایق و گزاره‌هایی دست یابد که کاملاً معتبر و مستدل هستند؛ در واقع آنچه دکارت را از جریان تجربه‌گرایی جدا می‌کرد، پذیرش قواعد عقلانی و گزاره‌هایی (مانند وجود خدا و نفس مجرد) بود که از طریق تجربه قابل دستیابی نبوده و تنها بر استدلال عقلی محض تکیه داشتند، درحالی‌که تجربه‌گرایان منبع انحصاری شناخت را عالم مادی و حواس پنج‌گانه می‌دانستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) دکارت نه‌تنها مخالف علوم تجربی نبود، بلکه خود با دانش ریاضی و فیزیک در پیشرفت علم تجربی در اروپا نقش مؤثری ایفا کرد.

۳) دکارت اعتبار تجربه را رد نکرد، بلکه آن را برای شناخت همه امور (به‌ویژه امور غیرمادی) کافی نمی‌دانست و معتقد بود عقل راهی مستقل برای درک حقایق دارد.

سوتی‌های پرتکرار!

طراحان اغلب دکارت را به‌عنوان دشمن تجربه معرفی می‌کنند تا شما را فریب دهند؛ یادتان باشد دکارت مخالف علم نبود، بلکه مخالف «انحصار شناخت در تجربه» بود و معتقد بود عقل پیش از تجربه هم دارای‌هایی دارد.

۴) اگرچه دکارت به نفس مجرد باور داشت، اما تفاوت «معرفت‌شناختی» (روش شناخت) که در متن کتاب به‌عنوان عامل اصلی جدایی ذکر شده، همان پذیرش گزاره‌های مستقل از تجربه است.

راهنمای مسیرت...

برای تست‌های این بخش این فرمول را به یاد داشته باشید: بیکن معتقد بود عقل «بدون حس» هیچ است، اما دکارت معتقد بود عقل «بدون حس» هم به حقایق بزرگی (خدا و نفس) دست پیدا می‌کند.

۱۰۷- بر اساس معرفت‌شناسی کانت کدام عبارت نادرست است؟

- ۱) معرفت حاصل همکاری میان عقل و حس می‌باشد و عقل محض، فاقد منشأ معرفتی است.
- ۲) قوه ادراکی انسان تصورات و مفاهیمی نزد خود دارد که آن‌ها را از راه حس و تجربه به‌دست نمی‌آورد.
- ۳) آنچه از طریق حس به انسان می‌رسد، در قالب مفاهیم پیشینی مانند زمان، مکان و علیت درک می‌شود.
- ۴) عقل در کسب معرفت، نسبت به حس دارای اولویت و برتری است؛ زیرا امکان بروز خطا در مسیر آن وجود ندارد.

پاسخ: گزینه ۴

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۶۴ - ۱۱۰۸

بررسی سریع:

معرفت در فلسفه کانت محصول «همکاری» دوجانبه است و او هرگز به اولویت یا خطاناپذیری مطلق عقل در برابر حس معتقد نبود.

عبارت چهارم نادرست است؛ زیرا کانت برخلاف عقل‌گرایان پیشین، معتقد بود که معرفت تنها از طریق پیوند و همکاری میان عقل و حس حاصل می‌شود و عقل به تنهایی (عقل محض) نمی‌تواند بدون دریافت داده‌های حسی، شناختی از واقعیت‌های جهان خارج ارائه دهد؛ در واقع کانت با برابر دانستن ارزش این دو ابزار، تأکید داشت که ذهن انسان دارای مفاهیم پیشینی (مانند علیت) است که برای درک داده‌های حسی به آن‌ها نیاز دارد، اما این به معنای اولویت معرفتی عقل بر حس در مسیر کشف پدیده‌ها نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) کانت معرفت را حاصل همکاری عقل و حس می‌دانست و معتقد بود عقل بدون داده‌های حسی، منشأ معرفتی مستقلی برای شناخت جهان طبیعت ندارد.

جالب است بدانید که...

کانت کلاً عقل محض را قبول ندارد و حتی کتابی به نام «در نقد عقل محض» نوشته است.

۲ قوه‌ی ادراکی انسان **تصوراتی** (مثل زمان و مکان) و **مفاهیمی** (مثل علیت) را دارد که آن‌ها را از راه حس و تجربه به دست نمی‌آورد.

رفع ابهام

کانت معتقد است ما «رابطه‌ی علیت» را در طبیعت نمی‌بینیم (فقط توالی وقایع را می‌بینیم)، بلکه این ذهن ماست که مفهوم علیت را برای پیوند دادن منطقی پدیده‌ها به کار می‌برد.

۳ از نظر کانت، انسان پدیده‌های حسی را تنها زمانی درک می‌کند که آن‌ها را در قالب ساختارها و مفاهیم پیشینی ذهن خود (مانند زمان و مکان) قرار دهد.

سوتی‌های پرتکرار!

طراح در گزینه ۴ با استفاده از کلمات «اولویت» و «برتری»، قصد دارد کانت را یک عقل‌گرای کلاسیک نشان دهد. حواستان باشد که نوآوری کانت، «پایان دادن» به دعوی برتری عقل یا حس و جایگزینی آن با «نیاز متقابل» بود.

جمع‌بندی نکات

کانت اعتبار هم‌زمان عقل و تجربه را در معرفت‌شناسی اثبات کرد.

معرفت در این مکتب، محصول قطعی همکاری عقل و حس است.

تصورات زمان و مکان نزد قوه‌ی ادراکی هستند و از تجربه نمی‌آیند.

مفاهیمی مانند «علیت» پیش از تجربه در دستگاه ادراکی موجودند.

داده‌های حسی پراکنده در قالب مفاهیم پیشینی ذهن درک می‌شوند.

عقل بدون کمک حس، راهی به شناخت پدیده‌های خارج از ذهن ندارد.

۱۰۸- چرا از نظر پوزیتیویست‌ها، مفاهیمی مانند اختیار، نفس یا روح قابل بررسی علمی نیست؟

۱) این امور، عقلانی هستند و امور عقلانی در علوم تجربی بررسی نمی‌شوند.

۲) مفاهیمی که تجربه‌پذیر نیستند، بی‌معنا هستند، پس نمی‌توان آن‌ها را بررسی علمی کرد.

۳) تنها راه رسیدن به معرفت، تجربه است و امور تجربی با امور عقلانی دو مقوله اساساً جداگانه هستند.

۴) تجربه می‌تواند با نفی مفاهیمی مانند اختیار، نشان دهد این امور بی‌معنا بوده و صرفاً فلسفی محسوب می‌شوند.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۶۵ - ۱۱۰۸

پاسخ: گزینه ۲

بررسی سریع:

پوزیتیویست‌ها تنها امور «آزمون‌پذیر» را واقعی می‌دانند و مفاهیم فراتجربی را فاقد ارزش علمی و بی‌معنا می‌شمارند.

در دستگاه فکری پوزیتیویسم، معیار «واقعیت داشتن» منحصراً تجربی بودن و آزمون‌پذیری است؛ بنابراین هر گزاره‌ای که زیر چتر آزمایش و مشاهده نیاید (مانند مفاهیم متافیزیکی نفس، روح یا اختیار)، اصلاً «شناخت» محسوب نمی‌شود.

توضیح بیشتر

از نظر آگوست کنت، این مفاهیم هیچ مابه‌ازای تجربی‌ای ندارند و گزارشگر جهان بیرون نیستند، بلکه صرفاً بازتابی از ساختارهای ذهنی و محصول ذهن‌پردازی بشرند که در فلسفه پوزیتیویسم حکم «توهم» یا «انتزاع محض» می‌گیرند و به همین دلیل قابل بررسی علمی نیستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

پوزیتیویست‌ها اصولاً برای عقل به عنوان یک منبع مستقل شناخت که بتواند حقایق غیرمادی را کشف کند، اعتباری قائل نیستند که بخواهند بگویند فلان مفهوم عقلانی است یا عقلانی نیست.

توضیح بیشتر

این گزینه به نحوی بیان شده که گویا امور عقلانی از نظر پوزیتیویست‌ها معتبر است؛ اما صرفاً در علم تجربی بررسی نمی‌شود و باید در جای دیگری به آن‌ها پرداخت. اگرچه آن‌ها تجربه را تنها راه رسیدن به معرفت می‌دانند، اما علت اصلی علمی نبودن روح و سایر اموری که در صورت سؤال نوشته شده، خروج آن از دایره‌ی «معیار آزمون‌پذیری» است که منجر به بی‌معنا شمردن آن می‌شود. در واقع این گزینه به نحوی بیان شده که گویا پوزیتیویست‌ها، امور عقلانی را معتبر می‌دانند و صرفاً آن‌ها را از امور تجربی تفکیک می‌کنند. تجربه نمی‌تواند این مفاهیم را «نفی» کند؛ بلکه پوزیتیویسم به دلیل ماهیت روش‌شناختی خود، این امور را از اساس غیرواقعی دانسته و می‌کوشد آن‌ها را «منحل» و با علم تجربی «جایگزین» کند.

راهنمای مسیرت...

برخی دانش‌آموزان تصور می‌کنند کُنت به دنبال اثبات یا رد وجود متافیزیک است؛ درحالی‌که او معتقد است متافیزیک اصولاً «بی‌معنا» است و نباید وقت علم را برای بررسی اموری که مابه‌ازای تجربی ندارند، تلف کرد.

پرسش و پاسخ

در نگاه پوزیتیویستی، بی‌معنا بودن یک گزاره به این معنا نیست که کلمات آن نامفهوم هستند بلکه یعنی آن گزاره راهی برای تأیید یا تکذیب از طریق مشاهده ندارد و لذا فاقد ارزش علمی است.

آموزگار

وقتی می‌گویم در دیدگاه پوزیتیویستی، برخی مفاهیم «بی‌معنا» هستند دقیقاً یعنی چی؟

دانش‌آموز

۱۰۹- اصل زیربنایی و بنیادین پراگماتیسم در کدام گزینه بیان شده است؟

- ۱) تنها ابزار معتبر برای شناخت اشیاء، حس و تجربه است که از طریق آن می‌توان به واقعیت اشیاء رسید.
- ۲) اصالت عمل یا مصلحت عملی موضوعی است که می‌تواند انسان را از حصار عقل‌گرایی یا تجربه‌گرایی برهاند.
- ۳) انسان به وسیله حس و تجربه اشیاء را می‌شناسد و از طریق مصلحت عملی به واقعیت بنیادین آن‌ها پی می‌برد.
- ۴) انسان، نیازمند باورهایی است که در عمل به کار آمده و سودمندی‌اش را نشان دهند؛ پس هدف، کشف واقعیت نیست.

(متوسط - مفهومی - استاندارد) - صفحه ۶۷ - ۱۱۰۸

پاسخ: گزینه ۴
بررسی سریع:

در مکتب پراگماتیسم، «سودمندی در مقام عمل» جایگزین هدف سنتی فلسفه یعنی «کشف واقعیت اشیاء» شده است.

جریان پراگماتیسم که به معنای «اصالت عمل» یا «مصلحت عملی» است، بر این باور بنیادین استوار است که نباید هدف خود را کشف حقیقت قرار دهیم، بلکه باید به دنبال باورهایی باشیم که در زندگی عملی گره‌گشا بوده و سودمندی خود را نشان دهند، چرا که در این دیدگاه، معنای «درست بودن» یک دانش، دقیقاً همان مفید بودن آن در مقام عمل است.

رفع ابهام

در این مکتب، اگر دانشی در عمل مفید باشد (مثلاً باور به داغ بودن آب و نسوختن دست)، آن دانش «درست» تلقی می‌شود؛ فارغ از اینکه آیا واقعیت هستی‌شناختی آن را کشف کرده باشیم یا خیر.

بررسی سایر گزینه‌ها:

پراگماتیست‌ها صراحتاً بیان می‌کنند که حتی از طریق حس و تجربه هم نمی‌توان به «واقعیت اشیاء» دست یافت.

از نظر پراگماتیست‌ها، اگرچه حس و تجربه ابزارهای شناخت هستند، اما رسیدن به واقعیتِ اشیاء از طریق آن‌ها ممکن نیست.

۲) اگرچه اصالت عمل عنوان این مکتب است، اما هدف اصلی آن صرفاً رهایی از حصارِ عقل‌گرایی نیست، بلکه تغییرِ بنیادینِ غایتِ شناخت از «حقیقت» به «منفعت» است.

۳) این گزینه با ادعای «پی بردن به واقعیت بنیادین» از طریق مصلحت عملی، با اصلِ اولیه‌ی پراگماتیسم که منکرِ امکانِ کشفِ واقعیت است، تضادِ کامل دارد.

سوتی‌های پرتکرار!

طراح در گزینه‌های ۱ و ۳ با استفاده از عبارت «کشف واقعیت»، قصد دارد شما را فریب دهد. به یاد داشته باشید که در پراگماتیسم، هدف از شناخت، کشف واقعیت نیست، بلکه دستیابی به باورهای کارآمد است.

۱۱۰- کدام عبارت، تمایز بنیادین معرفت‌شناختی میان «سوفسطائی‌گری یونان باستان» و «نسبی‌گرایی اروپایی» را به‌درستی تحلیل کرده است؟

۱) سوفسطائیان با تکیه بر خطای ابزارهای شناخت، اصل انطباقِ ذهن با واقعیت را انکار کردند؛ اما نسبی‌گرایان با پذیرش محدودیتِ روش تجربی، حقیقت را امری شخصی و معتبر برای هر فرد می‌دانند.

۲) سوفسطائیان منکر وجود ادراکاتِ حسی بودند؛ اما نسبی‌گرایان معتقدند که ادراکِ حسی تنها راهِ دستیابی به حقایقِ عینی و واحد برای تمام انسان‌هاست.

۳) سوفسطائی‌گری محصولِ بن‌بست‌های علوم تجربی در پاسخ به سؤالات اخلاقی بود؛ درحالی‌که نسبی‌گرایی مدرن در واکنش به تضادِ آرای فیلسوفان پیشاسقراطی شکل گرفت.

۴) سوفسطائیان حقیقت را همان چیزی می‌دانستند که حواس به آن گواهی می‌دهند؛ اما نسبی‌گرایان معتقدند که عقل می‌تواند فارغ از ویژگی‌های فردی، به حقیقتی یکسان دست یابد.

(دشوار - ترکیبی - استاندارد) - صفحه ۶۶ - ۱۱۰۸

پاسخ: گزینه ۱

بررسی سریع:

سوفسطائیان منکرِ امکانِ دستیابی به حقیقت بودند، اما نسبی‌گرایان حقیقت را متکثر و وابسته به ویژگی‌های ادراکی هر فرد می‌دانند.

گام اول

سوفسطائیان در پی اختلافات نظری شدید متفکران نخستین، به این نتیجه رسیدند که نه حس و نه عقل، هیچ‌کدام توانایی گزارشگری از واقعیت بیرونی را ندارند و اصولاً امکان دانش مطابق با واقع را زیر سوال بردند.

گام دوم

در مقابل، نسبی‌گرایی مدرن ریشه در ناتوانی روش‌های تجربی در دستیابی به تمامی خصوصیاتِ اشیا و پاسخ به مسائلِ ماورای طبیعی دارد؛ نسبی‌گرایان معتقدند هر فرد متناسب با ویژگی‌های خاص خود به شناختی می‌رسد که لزوماً با شناختِ دیگران متفاوت است، اما این شناخت برای «خود فرد» معتبر و ملاکِ حقیقت است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) سوفسطائیان منکر «وجود ادراک» نبودند، بلکه منکر «اعتبار و واقع‌نمایی» آن بودند؛ نسبی‌گرایان نیز حقیقت را عینی و واحد نمی‌دانند.

۳) جای بستر پیدایش این دو تفکر تعویض شده است؛ سوفسطائی‌گری واکنش به تضادِ آرای فلاسفه بود و نسبی‌گرایی مدرن محصول محدودیت‌های روش تجربی است.

۴) بخش مربوط به نسبی‌گرایان کاملاً غلط است؛ زیرا آن‌ها بر تفاوت ادراک افراد بر اثر ویژگی‌های فردی تأکید دارند و منکر رسیدن به حقیقتی یکسان هستند.

سوتی‌های پرتکرار!

طراح ممکن است ادعا کند که هر دو گروه منکر حقیقت هستند. دقت کنید: سوفسطائی می‌گوید «حقیقتی وجود ندارد»، اما نسبی‌گرای مدرن می‌گوید «حقیقت همان چیزی است که تو می‌فهمی و برای تو درست است.»

جمع‌بندی نکات

سوفسطائیان اصل امکان شناخت واقعیت را زیر سؤال برده و مدعی بی‌اعتباری کل معرفت شدند.

پروتاگوراس معتقد بود حقیقت همان چیزی است که حواس هر فرد به آن گواهی می‌دهد.

از نظر پروتاگوراس، حقیقت امری یکسان نیست و نسبت به هر فرد متفاوت است.

نسبی‌گرایی مدرن به دلیل محدودیت‌های روش تجربی در پاسخ به نیازهای بشر پدید آمد.

نسبی‌گرایان معتقدند هر فرد متناسب با ویژگی‌های خود به شناختی متفاوت از دیگران می‌رسد.

در نسبی‌گرایی، شناخت هر کس برای خود او معتبر است و حقیقت مطلق وجود ندارد.

آزمون

کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir

مرکز مشاوره عارف

